

แนวทางการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง ของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกิน
ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่สวนป่าสัมหุดสัมปทาน
อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

นายวิฑูรย์ แก้วเสน

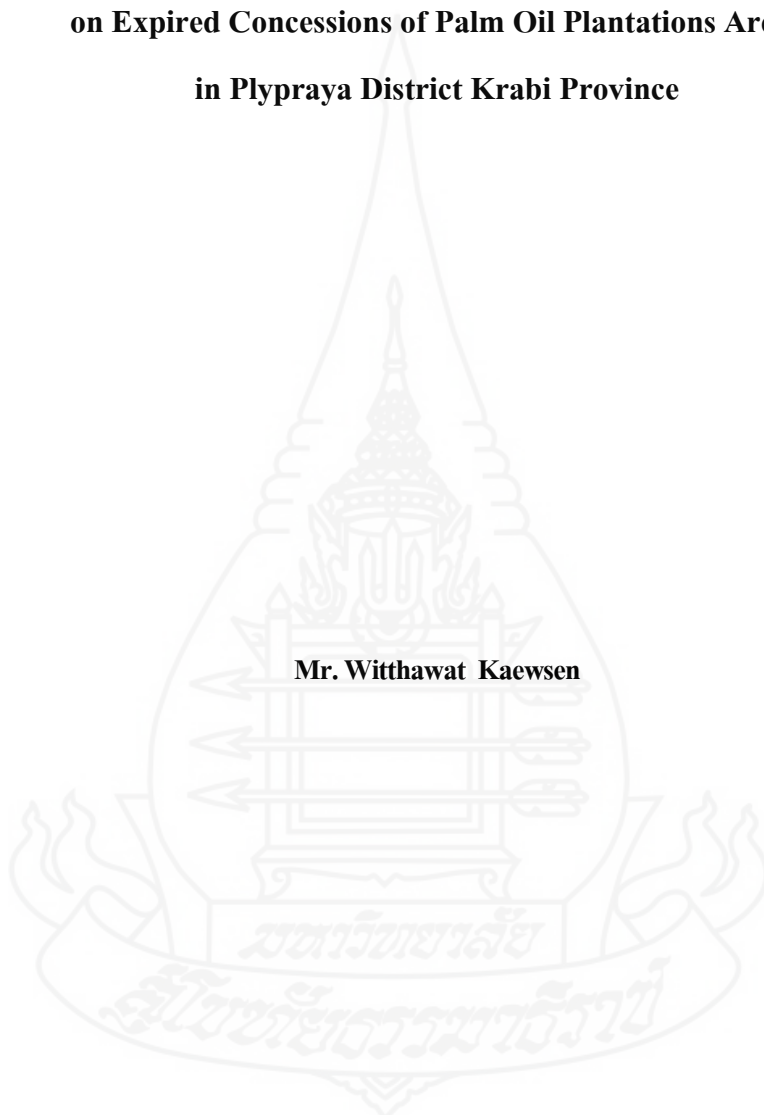

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2559

**Method of Political Movement of Landless Group: A Case Study
on Expired Concessions of Palm Oil Plantations Areas
in Plypraya District Krabi Province**

Mr. Witthawat Kaewsen

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

SukhothaiThammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ แนวทางการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุม
ไว้ที่ดินทำกิน ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่สวนป่าล้มหมอนผาน
อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

ชื่อและนามสกุล นายวิทวัชช์ แก้วแสน

วิชาเอก การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล

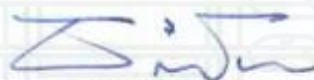
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนศักดิ์ สายจำปา)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมปฤณ นิยมไทย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ แนวทางการเคลื่อนไหวกวเรียกร้องทางการเมือง ของกลุ่มผู้ชุมนุม
 ไร่ที่ดินทำกิน: ศึกษาเฉพาะกรณี พื้นที่สวนปาล์มหมดสัมปทาน
 อำเภอลายพระยา จังหวัดกระบี่

ผู้ศึกษา นายวิฑวษ์ แก้วเสน **รหัสนักศึกษา** 2558002339 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวทางการเคลื่อนไหวกวเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุม ไร่ที่ดินทำกินที่เข้ายึดครองพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทาน อำเภอลายพระยา จังหวัดกระบี่ (2) เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาของรัฐในการออกมาเคลื่อนไหวกวเรียกร้องของกลุ่มผู้ชุมนุม ไร่ที่ดินทำกินที่เข้ายึดครองพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทาน อำเภอลายพระยา จังหวัดกระบี่

การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ ประชากรแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม ไร่ที่ดินทำกิน เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม รวมทั้งหมด 14 คน และทำการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า (1) แนวทางการเคลื่อนไหวกวเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุม ไร่ที่ดินทำกินที่เข้ายึดครองพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทาน เพื่อกดดันให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาเรื่องพื้นที่ทำกิน มี 3 แนวทางหลัก ได้แก่ 1) การดึงมวลชนเพื่อให้ออกมาเคลื่อนไหวกวเรียกร้องและสร้างเป้าหมายร่วมกันของกลุ่มผู้ชุมนุมที่มีอาชีพในการทำสวนปาล์มน้ำมันนั้นแต่ไม่มีพื้นที่ทำกินเป็นของตัวเอง ทำให้เกิดความเดือดร้อนและสร้างความไม่พอใจให้กับชาวสวนปาล์มน้ำมัน 2) การยื่นข้อเรียกร้องและการสร้างข้อต่อรองให้รัฐเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของการจัดสรรพื้นที่ทำกินให้กับเกษตรกรผู้ไร่ที่ดินทำกินและเดือดร้อนอย่างทันที 3) การเข้ายึดครองพื้นที่สวนปาล์มของบริษัทเอกชนที่หมดสัมปทาน (2) แนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ 1) การใช้วิธีการเจรจาพูดคุยกันเพื่อยุติปัญหาและหาทางออกของปัญหา 2) การบังคับใช้กฎหมายและประเมินสถานการณ์โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ และกลุ่มผู้ชุมนุม 3) รัฐมีนโยบายและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือ คือ การนำข้อเรียกร้องของผู้ชุมนุมเข้าไปยังรัฐบาลเพื่อหามาตรการแก้ไขอีกครั้ง

คำสำคัญ แนวทาง การเคลื่อนไหวกวเรียกร้องทางการเมือง กลุ่มผู้ชุมนุม ไร่ที่ดินทำกิน อำเภอลาย
 พระยา จังหวัดกระบี่

Independent Study title: Method of Political Movement of Landless Group: A Case Study on Expired Concessions of Palm Oil Plantations Areas in Plypraya District Krabi Province

Author: Mr. Witthawat Kaewsen ; **ID:** 2578000818; **Degree:** Master of Political Science ;

Independent Study advisor: Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor;

Academic year: 2016

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the political movement of landless group who occupy expired concessions of palm oil plantation areas in Plypraya District Krabi Province and (2) to investigate the government solutions on political movement of landless group who occupy expired concessions of palm oil plantation areas in Plypraya District Krabi Province.

The qualitative approach was used to apply in this research. Data collection was gathered from literature review and interview. Sampling was divided into three groups including protester leaders of landless group, palm oil cultivators and government officers related to protest (14 interviewees in total). Then, the data were analyzed using a content analysis method and a descriptive analysis method.

This research found that (1) the political movement of landless group who occupy expired concessions of palm oil plantation areas could be concluded in three ways. Firstly, a protest of palm oil cultivators who do not have their own land and lead to trouble and displeasure of palm oil cultivators. Secondly, a land allocation was requested to government for the cultivators who do not have their own land. Thirdly, palm oil plantation areas, where expired concessions of private company, were occupied. (2) The solutions of political movement consisted of three solutions. First solution was the negotiation of stakeholders. Second solution was law enforcement and situational assessment relating to safety of officers and protesters. Third solution was the reconsidered government policy on requirement of protesters.

Keywords: Method, Political Movement, Landless Group, Plypraya District, Krabi Province

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำรายงานค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ทางผู้ศึกษาขอขอบคุณตัวแทน ซึ่งเป็นแกนนำการเคลื่อนไหวชุมนุมไว้ที่ดินทำพื้นที่สวนป่าลัมหมดสัมปทาน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ที่ให้ความร่วมมือในการซักถามถึงประเด็นและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อตอนการชุมนุม และขอขอบคุณทางเจ้าหน้าที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ที่คอยช่วยให้ข้อมูลและเอกสารหลักฐานของทางหน่วยงานจนทำให้รายงานค้นคว้าอิสระมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอขอบคุณนายกฤษ หนุ่มน้อย ที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำนับตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ และรายงานการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมานับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของหน่วยงาน องค์กร บุคคล ของจังหวัดกระบี่ ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบสัมภาษณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน เพื่อนักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา และผู้ศึกษาหวังว่ารายงานวิจัยชิ้นนี้คงเป็นประโยชน์บ้างไม่มากนักน้อยสำหรับการแก้ไขปัญหาเรื่องการชุมนุมเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง ณ ปัจจุบันนี้

วิฑวัชช์ แก้วแสน

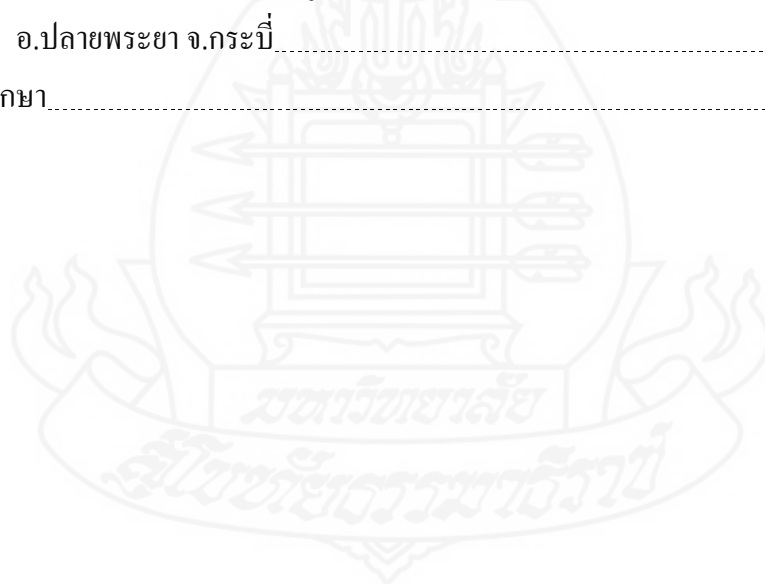
มีนาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีแลววรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดการเคลื่อนไหวทางสังคม	7
แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์	12
แนวคิดกลุ่มผลักดันทางการเมือง (Pressure Group)	16
แนวคิดขบวนการทางสังคมใหม่	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
วิธีการเคลื่อนไหวเรียวร็องของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกิน	36
แนวทางการแก้ไขปัญหาการออกมาเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกิน	44
บทที่ 5 สรุปการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	49
สรุปผลการวิจัย	49
อภิปรายผล	51
ข้อเสนอแนะ	53
บรรณานุกรม	55
ภาคผนวก	60
ก วาระการประชุมคณะรัฐมนตรี	61
ข ภาพกิจกรรมต่างของกลุ่มผู้ชุมนุม/กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่สวนป่าล้ม ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา จ.กระบี่	69
ประวัติผู้ศึกษา	76

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกรณีเมื่อปี พ.ศ. 2529-2530 โดยรัฐบาลในสมัยนั้นมีนโยบายให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ จ.กระบี่ จำนวน 14 แปลง เนื้อที่กว่า 70,000 ไร่ และขณะแปลงสัมปทานได้หมดอายุไปแล้วประมาณ 10 แปลง เหลือพื้นที่ที่มีอายุสัมปทานอีก 4 แปลง และบางแปลงกำลังจะหมดอายุอย่างไรก็ตาม หลังจากที่พื้นที่ที่ทางรัฐอนุญาตให้มีการสัมปทานหมดลง ประกอบกับ ครม.ปี 2546 ได้มีมติไม่ต่ออนุญาตให้พื้นที่ที่ได้รับสัมปทาน พร้อมกับให้นำพื้นที่ดังกล่าวมาจัดสรรให้แก่คนที่ยากจน ไม่มีที่ดินทำกิน ทำให้ประชาชนจากหลายพื้นที่บุกกรุกเข้าไปยึดครองสวนปาล์มที่หมดอายุสัมปทานในหลายแปลง ซึ่งบางแปลงก็ถูกผลักดันออกไป

จนถึงปัจจุบันนี้ สวนปาล์มที่หมดอายุสัมปทานมีกลุ่มมีบทบาทสำคัญ 2 กลุ่มเข้าไปยึดพื้นที่ กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มภาคีเรียกร้องที่ดินทำกิน มีนายชูวงศ์ มณีกุล เป็นแกนนำ เข้ายึดพื้นที่หมดอายุสัมปทานของบริษัทเจียร วานิช เนื้อที่ 20,000 ไร่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มของนายสมพงษ์ วงจินดา เข้ายึดพื้นที่ของ บริษัท พิธาน ปาล์มน้ำมัน จำกัด ตำบลคลองหิน อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มคาดว่าจะมีสมาชิกรวมกันไม่ต่ำกว่า 3 พันคน

อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านี้มีปัญหากระทบกระทั่งเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มผู้บุกรุกเข้าไปยึดครองสวนปาล์มที่หมดอายุสัมปทาน และกลุ่มที่อ้างว่าได้รับความเดือดร้อนจากการเข้าไปยึดครองพื้นที่สวนปาล์มที่หมดอายุสัมปทาน ซึ่งล่าสุด มีเหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 18 เม.ย. พ.ศ. 2558 ชาวบ้าน ม. 4, 5, 7, 8 ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา จ.กระบี่ ประมาณ 100 คน ได้รวมตัวกันขับไล่กลุ่มเครือข่ายไร่ที่ดินทำกินที่ได้เข้ายึดสวนปาล์มน้ำมันขาดอายุสัมปทานของบริษัทยูนิวานิช จำกัด (มหาชน) ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา หลังจากหมดอายุสัมปทานตั้งแต่ปี 2556 ที่ผ่านมา เพื่อเรียกร้องให้รัฐนำที่ดินไปจัดสรรให้คนจนไร้ที่ทำกินตามมติ ครม.2546 โดยกลุ่มชาวบ้านอ้างว่าได้รับความเดือดร้อนในการใช้เส้นทางเข้าออกพื้นที่สวนปาล์มน้ำมัน ไปยังพื้นที่การเกษตร และไม่ปลอดภัย สำหรับการรวมตัวในครั้งนี้ทางนายอำเภอได้เข้าเจรจา และให้กลุ่มชาวบ้านไปยื่นหนังสือ

ต่อทางศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดกระบี่จนกระทั่ง เมื่อเวลา 11.00 น.ของวันที่ 20 เมษายน 2558 ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ได้มีกลุ่มม็อบ 2 กลุ่ม มารวมตัวกันบริเวณศาลากลางจังหวัดกระบี่ โดยเจ้าหน้าที่ได้แยกให้ชุมนุมกันคนละฝั่งของพื้นที่ศาลากลาง เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดการปะทะกัน โดยกลุ่มแรกเป็นกลุ่มม็อบภาคีเรียกร้องที่ดินทำกิน จังหวัดกระบี่ ประมาณ 300 คน นำโดย นายชวงค์ มณีกุล ทางเจ้าหน้าที่ได้ให้จัดให้ชุมนุมกันที่บริเวณศาลหลักเมือง กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ ต.ปลายพระยา ประมาณ 60 คน ทางเจ้าหน้าที่ได้จัดให้ชุมนุมกันที่บริเวณศาลากลางกระบี่ (หลังเก่า) โดยทั้ง 2 กลุ่มอยู่ห่างกันประมาณ 200 เมตร บรรยากาศเป็นไปด้วยความตึงเครียด

ต่อมา ทางพันเอกไพโรจน์ โดงามวงศ์ หัวหน้ากลุ่มงานข่าวฝ่ายความมั่นคง จ.กระบี่ รับเรื่อง พร้อมนำประเด็นปัญหาความเดือดร้อนแจ้งจังหวัดกระบี่ดำเนินการต่อไป ชาวบ้านพอใจได้แยกย้ายกันกลับด้านนายชวงค์ มณีกุล แกนนำกลุ่มภาคีเรียกร้องที่ดินทำกิน กล่าวว่า การเดินทางมารวมตัวกันของกลุ่มตนเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม และชี้แจงข้อเท็จจริง โดยที่ผ่านมา พวกตนได้เข้าไปอยู่ภายในสวนปาล์มหมุดอายุสัมปทานของบริษัท เจียรวานิช ด้วยความสงบ พร้อมเรียกร้องให้ทางจังหวัดนำที่ดินมาจัดสรรให้แก่ผู้ยากไร้ แต่กลับถูกผู้ที่เสียผลประโยชน์ลอบยิงหมายเอาชีวิต และไม่เคยข่มขู่ สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้าน ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น กลุ่มภาคีฯ จึงต้องมาเรียกร้องขอความเป็นธรรม และชี้แจงข้อเท็จจริง

วันที่ 9 กรกฎาคม 2558 นายสมศักดิ์ แสงบัว แกนนำกลุ่มประชาชนเพื่อประชาชน ที่ได้เข้ายึดสวนปาล์มน้ำมันหมุดอายุสัมปทานของบริษัท ยูนิวานิช ม.5 ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา จ.กระบี่ กล่าวว่า ทางกลุ่มฯ ได้ส่งตัวแทนเข้ายื่นหนังสือ พร้อมรายชื่อสมาชิกประมาณ 600 คน ต่อ นายธีระ ชูเชิด หัวหน้าศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดกระบี่ ถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรัฐบาล เพื่อขอให้จัดสรรที่ดินทำกินให้ เนื่องจากสมาชิกฯ ไม่มีที่ดินทำกินจริงๆ จึงได้รวมตัวกันเข้ามายึดสวนปาล์มหมุดอายุสัมปทานแห่งนี้ปลูกสร้างที่อยู่อาศัย และเรียกร้องให้หน่วยงานจัดสรรที่ดินทำกินให้ตามนโยบายของรัฐบาลนายสมศักดิ์ กล่าวอีกว่า หลังจาก พล.อ. ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมด้วยคณะได้เดินทางมาประชุมมอบนโยบายการแก้ปัญหาการบุกรุก และการขอใช้ประโยชน์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่จังหวัดกระบี่ นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี พร้อมรับฟังการบรรยายสรุปการดำเนินการแก้ปัญหาการบุกรุก และการขอใช้ประโยชน์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ในจังหวัดกระบี่ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2558 ที่ผ่านมา จัดขึ้นที่ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดกระบี่ โดยขอแก้ไขปัญหาการบุกรุก และการขอใช้ประโยชน์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน โดยขอเวลา 3 เดือน ทำให้คนยากจนไม่มีที่ดินเริ่มมีความหวัง และเชื่อว่ารัฐบาลคงจะทำตามสัญญาที่ให้ไว้สำหรับพื้นที่ที่หมุดอายุการอนุญาต

และมีสภาพเป็นสวนป่าล้ม ส่วนหนึ่งจะนำมาดำเนินการตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) จัดให้ราษฎรใช้ประโยชน์ในรูปแบบสหกรณ์ อีกส่วนจะให้ผู้ขออนุญาตรายเดิมขอใช้ประโยชน์ หากไม่ผัดผ่อนใจ นอกจากนั้น จะมีการพิจารณากลุ่มราษฎรที่จะขอใช้ประโยชน์รวม โดยจะขอให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงกลุ่มราษฎรในท้องที่จังหวัดนั้นเป็นลำดับต้น ส่วนกลุ่มคนที่ทำผิดกฎหมายป่าไม้ จะไม่รับพิจารณาเข้าร่วมโครงการ

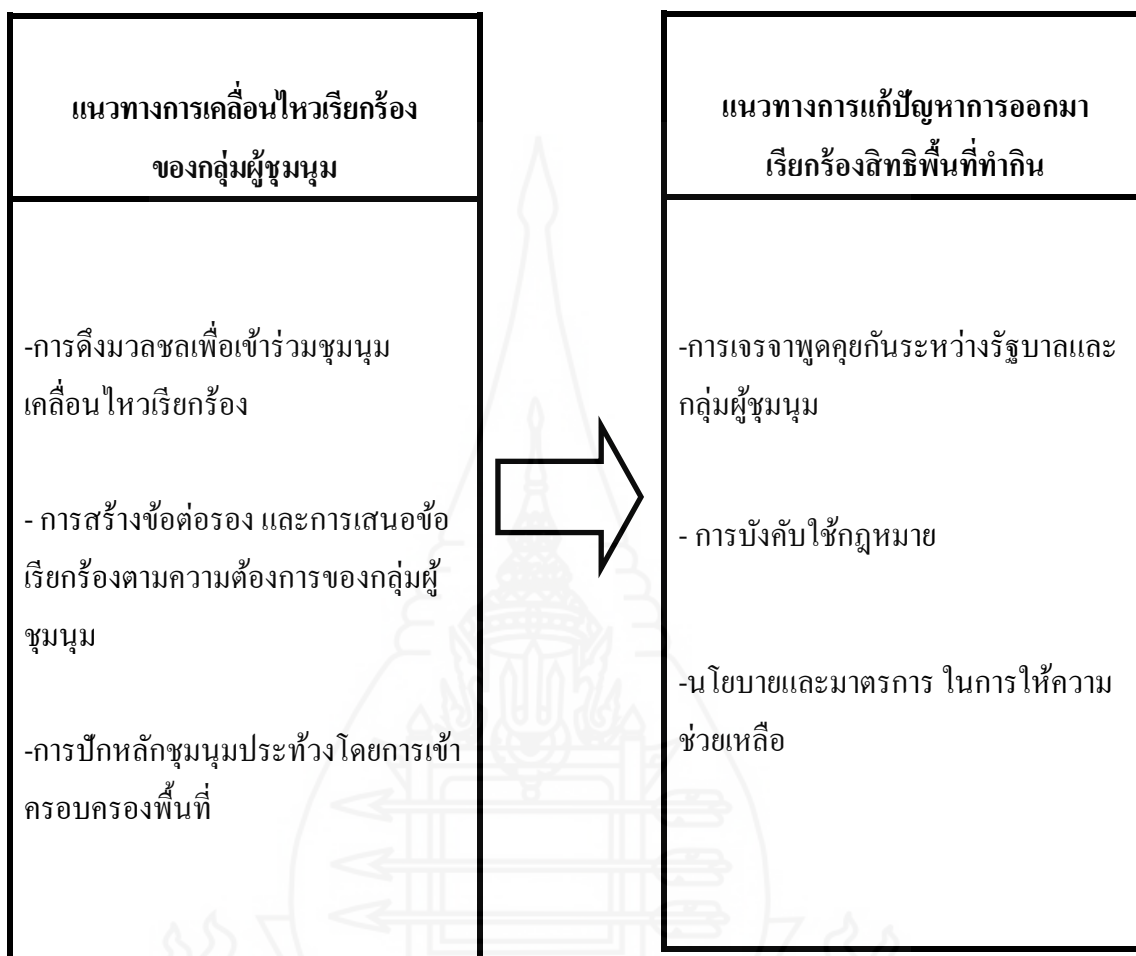
จากเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่รัฐในการเคลื่อนไหวยุติการเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุมไม่มีที่ดินทำกินเฉพาะกรณีเข้ายึดครองพื้นที่สวนป่าล้ม น้ำมันที่หมดสัมปทาน อำเภอลาดพระยา จังหวัดกระบี่ที่ผ่านมาจนถึงขณะนี้ยังถือว่าเป็นปัญหา ระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุม กับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง ที่ยังไม่สามารถยุติปัญหาได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แม้ว่าล่าสุดจะมีการจับกุมผู้ชุมนุมไปแล้วแต่ก็นับว่าได้สร้างความขัดแย้งและสร้างอคติให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มผู้ชุมนุมยังหาโอกาสที่จะเข้ามายังพื้นที่พิพาทอยู่ทันทีที่มีโอกาส เพราะยังสงสัยและข้องใจเกี่ยวกับกฎหมายสัมปทานและมติ ครม.ปี 2546 ที่ได้มีมติไม่ต่ออายุให้พื้นที่ที่ได้รับสัมปทาน พร้อมกับให้นำพื้นที่ดังกล่าวมาจัดสรรให้แก่คนที่ยากจนไม่มีที่ดินทำกิน ทำให้ประชาชนจากหลายพื้นที่บุกกรุกเข้าไปยึดครองสวนป่าล้มที่หมดอายุสัมปทานในหลายแปลง แต่กลับถูกเจ้าหน้าที่รัฐผลักดัน และจับกุมในข้อหาบุกรุกพื้นที่ของรัฐอย่างต่อเนื่องปัญหาของการออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกินเกิดขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนในการใช้เส้นทางเข้าออกพื้นที่สวนป่าล้ม น้ำมัน ไปยังพื้นที่การเกษตร และไม่ปลอดภัย สำหรับการรวมตัวในครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาถึงแนวทางการเคลื่อนไหวยุติการเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกินเฉพาะกรณีเข้ายึดครองพื้นที่สวนป่าล้ม น้ำมันที่หมดสัมปทาน อำเภอลาดพระยา จังหวัดกระบี่

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของรัฐในการออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกินเฉพาะกรณีเข้ายึดครองพื้นที่สวนป่าล้ม น้ำมันที่หมดสัมปทาน อำเภอลาดพระยา จังหวัดกระบี่

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงแนวทางการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง ของกลุ่มผู้ชุมนุม ไร่ที่ดินทำกินเฉพาะกรณีเข้ายึดครองพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทาน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่และเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งที่อาจจะนำมาซึ่งความรุนแรง โดยมีการจำกัดขอบเขตด้านการศึกษาไว้สองส่วน คือ

4.1 ขอบเขตด้านระยะเวลา ศึกษาตั้งแต่เริ่มมีการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง ของกลุ่มผู้ชุมนุม ไร่ที่ดินทำกินที่ออกมาชุมนุมเคลื่อนไหวตั้งแต่เดือน เมษายน 2558 จนถึงเดือน เมษายน 2559

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาในพื้นที่กลุ่มผู้ชุมนุม ไร่ที่ดินทำกินออกมาชุมนุม เคลื่อนไหว เข้าบุกรุกยึดพื้นที่สวนปาล์มที่หมดสัมปทานเฉพาะพื้นที่ อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

5. นิยามศัพท์

5.1 การเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง หมายความว่า การเคลื่อนไหวทางสังคม ในทางการเมือง โดยมีการจัดการภายใต้ประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือหลายประเด็นเพื่อเป็นการ รวมตัวกันของกลุ่มคน โดยการเคลื่อนไหวทางการเมืองมีเป้าหมายในการผลักดันแนวคิดและความ ต้องการทางการเมืองของประชาชนในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

5.2 การเมือง (Politics) หมายถึง รัฐและการบริหารประเทศ การกำหนดนโยบายของ รัฐ การประนีประนอมผลประโยชน์ การที่คนในสังคมไม่อาจตกลงกันได้ หรือเกิดความขัดแย้งขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ร่วม

5.3 พื้นที่สัมปทาน (Concession Area) หมายถึง การที่รัฐอนุญาตให้เอกชนจัดทำ บริการสาธารณะหรือจัดทำประโยชน์เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติพื้นที่ของรัฐภายในระยะเวลาและ ตามเงื่อนไขที่รัฐกำหนด

5.4 รัฐ หมายความว่า หน่วยงานราชการในประเทศไทยรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มี หน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ ในการปกป้อง คุ้มครอง ดูแล รักษา พื้นฟู และกำหนดนโยบายที่ เกี่ยวข้องกับการชุมนุม

5.5 กลุ่มผลประโยชน์ หมายความว่า กลุ่มที่เกิดขึ้นจากการทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่าง ใดอย่างหนึ่งในสังคม มีการแบ่งแยกหน้าที่กันโดยเฉพาะ เช่น การเกิดกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่อาศัย กลุ่มเป็นตัวแทนในการผลักดันเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิก โดยเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนด นโยบายในขั้นตอนต่าง ๆ นับตั้งแต่การก่อเกิดนโยบาย การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไป ปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบายในที่นี้หมายถึงกลุ่มผู้ชุมนุม ไร่ที่ดินทำกิน

5.6 ปาล์มน้ำมัน มีถิ่นกำเนิดในแถบแอฟริกาตะวันตก ชาวโปรตุเกสได้นำปาล์มน้ำมัน มาปลูกในทวีปเอเชียโดยเริ่มปลูกที่สวนพฤกษศาสตร์ เมืองโบกอร์ ประเทศอินโดนีเซีย ราวปี พ.ศ. 2391 จากนั้นแพร่กระจายพันธุ์มายังเกาะสุมาตราในช่วงปี พ.ศ. 2396-2400 และเริ่มปลูกค้าขาย จริงจังเมื่อปี พ.ศ. 2454

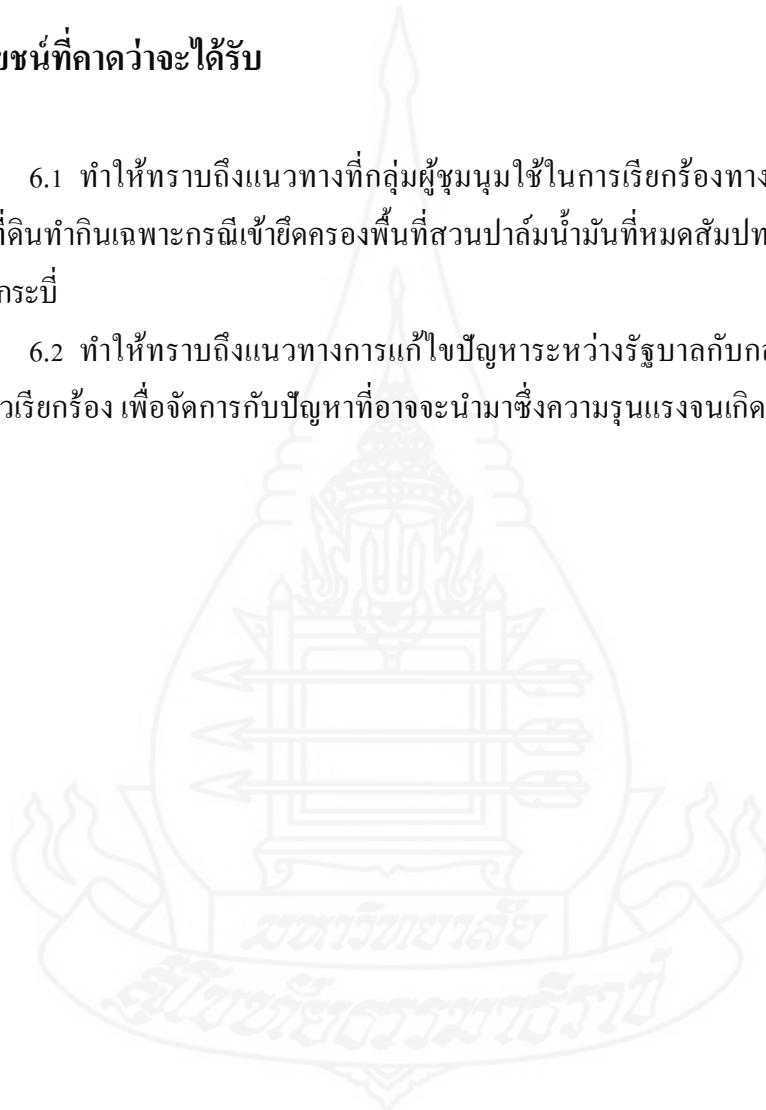
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2472 มีการนำปาล์มน้ำมันมาปลูกในประเทศไทยที่สถานีทดลองยางคอ หงส์ จังหวัดสงขลาและสถานีกสิกรรมพลู จังหวัดจันทบุรี โดยปลูกเป็นปาล์มประดับ ส่วนการ ส่งเสริมการปลูกเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2511 โดยโครงการนิคมสร้างตนเองพัฒนา

ภาคใต้ จังหวัดสตูล ประมาณ 20,000 ไร่ และโครงการบริษัทอุตสาหกรรมน้ำมันและสวนปาล์ม จำกัด (สวนเจียร วานิช) ตำบลปลายพระยา อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ประมาณ 20,000 ไร่ และได้มีการเพิ่มพื้นที่การเพาะปลูกมาขึ้นเรื่อยๆ จนในปี พ.ศ. 2546 มีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันประมาณ 2,100,000 ไร่ โดยจังหวัดที่ปลูกมากที่สุดคือ กระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร ตามลำดับ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงแนวทางที่กลุ่มผู้ชุมนุมใช้ในการเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุมไร่ที่ดินทำกินเฉพาะกรณีเข้ายึดครองพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทาน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

6.2 ทำให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มผู้ชุมนุมที่ออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้อง เพื่อจัดการกับปัญหาที่อาจจะนำมาซึ่งความรุนแรงจนเกิดผลเสียหายต่อสังคมโดยรวม

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์ทางการเมือง ของกลุ่มผู้ชุมนุม ไร่ที่ดินทำกิน: ศึกษาเฉพาะกรณี พื้นที่สวนป่าล้มหมอนี่พาทาน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการในการศึกษาตามกระบวนการต่อไป โดยใช้แนวคิดทฤษฎีดังนี้

1. แนวคิดการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์
2. แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์
3. แนวคิดกลุ่มผลักดันทางการเมือง
4. แนวคิดขบวนการทางสังคมใหม่
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่

1. แนวคิดการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์

ทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์ หมายถึง การกระทำรวมหมู่ของกลุ่มคนที่มีเป้าหมายบางอย่างร่วมกัน เพื่อผลักดันสังคมให้เคลื่อนไหวยุทธศาสตร์ที่ต้องการหรือเพื่อตอบสนองข้อเรียกร้องที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มคนที่เข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์ ความแตกต่างของขบวนการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์กับการกระทำรวมหมู่ในรูปแบบอื่นๆ เช่น กลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจและพรรคการเมือง อยู่ที่ความต่อเนื่องของการกระทำที่มีระยะเวลายาวนานพอสมควร มีการระดมผู้เข้าร่วมที่มีอุดมการณ์หรือเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงในแนวทางเดียวกัน ไม่ใช่การรวมตัวกันในลักษณะเฉพาะกิจหรือการทำงานร่วมกันภายในสถาบัน องค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน โดยไม่มีปฏิบัติการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์ในลักษณะที่เป็นขบวนการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์

Gail Omvedt (1993 อ้างในผาสุก พงษ์ไพจิตร, ในณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2543, น.55) ให้ทัศนะว่าการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์แนวใหม่ ถือเป็นขบวนการทางสังคม ในความหมายที่ว่า “มีการจัดองค์กร โครงสร้างและอุดมการณ์ทั่วไปในแนวกว้างที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงสังคม”

Turner and Killian (1957, p.308) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม คือ การรวมกลุ่มปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปลี่ยนแปลงหรือยับยั้งการเปลี่ยนแปลงสังคม หรือในกลุ่มที่ตนเองมีส่วนร่วม และประกอบด้วย สถานการณ์ มีผู้นำที่เป็นที่ยอมรับจากกลุ่ม มีการรวมตัว กลุ่มก่อตั้ง มีภารกิจ มีเป้าหมาย

Lyman (1995, p. 115) ได้ให้ความหมายขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต บรรทัดฐานของสังคม เพื่อบรรลุเป้าหมายไม่เฉพาะการ ปฏิรูปทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองเท่านั้น แต่ยังมุ่งหวังที่จะบรรลุเป้าหมายในส่วนที่เกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมและสิทธิส่วนบุคคล แต่ไม่อาจเป็นไปได้ในขณะนี้ ภายใต้บริบทการบริหารบ้านเมืองตามทัศนคติและบรรทัดฐานแบบดั้งเดิมอยู่

ผาสุก พงษ์ไพจิตร (อ้างใน พัชรินทร์ ลาภานันท์ และคณะ, ในชลธิรา สัตยวิวัฒนา 2546, น. 138) ให้คำจำกัดความของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองการสังคม (Social Movement) ว่าเป็นเรื่องของการรวมกลุ่มเพื่อกระทำการรวมหมู่ (Collective Action) ซึ่งอาจมีเป้าหมายแตกต่างกันไป และได้เสนอว่าการทำความเข้าใจขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองการสังคมแนวใหม่ “โลกที่สาม” (รวมทั้งประเทศไทย) โดยใช้แนวคิดที่พัฒนาจากตะวันตก ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบริบททางสังคม และเศรษฐกิจ กล่าวคือ

1. ขบวนการทางสังคมในประเทศตะวันตก เกิดจากการไม่พอใจต่อคุณภาพชีวิตที่ตกต่ำ ไม่ใช่เรื่อง การทำมาหากิน และความอยู่รอดของคนระดับล่าง ดังที่เกิดในประเทศ “โลกที่สาม” ซึ่งผู้เข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวจะเป็นประชาชนระดับล่าง เช่น คนจน ชาวไร่ ชาวนา คนขายขอบ และผู้ด้อยโอกาส ไม่ใช่ชนชั้นกลางเช่นในตะวันตก

2. การเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายขบวนการในประเทศ “โลกที่สาม” มีฐานอยู่ที่ชุมชน ไม่ใช่ชนชั้น เช่น ขบวนการทางเลือกการพัฒนา ขบวนการชนกลุ่มน้อย

3. ปัญหาประเทศ “โลกที่สาม” มีความซับซ้อนมาเพราะถูกรอบงำใน 2 ระดับ คือ ครอบงำของรัฐ และตลาดซึ่งเป็นปัญหาสังคมโลก

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2545, น. 64) ได้สรุป “ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองการสังคมแนวใหม่” ไว้ว่า

ประการที่ 1 ขบวนการเคลื่อนไหวเหล่านี้ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของชนชั้นใดชนชั้นหนึ่งเพียงอย่างเดียว

ประการที่ 2 ประเด็นการเรียกร้องไม่ใช่เรื่องแคบ ๆ เดิม ๆ ที่เป็นผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของคนจำนวนมากจากหลายกลุ่มหลายชนชั้น

ประการที่ 3 ผู้เรียกร้องมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวด้วยตัวเอง ไม่ใช้การเรียกร้องผ่านกลไกของรัฐ หรือผู้นำทางการเมือง เนื่องจากการไม่เชื่อมั่นในความสามารถรัฐและไม่ศรัทธาความเป็นตัวแทนของพรรคการเมือง และความจริงจังของรัฐ

ประการที่ 4 เป้าหมายของการเรียกร้องต้องการสร้าง “กติกาหรือกฎเกณฑ์ชุดใหม่ในการดำรงชีวิต” ไม่ใช้การช่วงชิงอำนาจของรัฐ ดังเช่นขบวนการเคลื่อนไหวที่เป็นมาในอดีต

อุเชนทร์ เชียงเสน (2556, น. 27) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดการนิยามการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ในนาม “การเมืองภาคประชาชน” มีอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. ความยึดอัดของประชาชนทุกกลุ่มที่พื้นที่ทางการเมืองตามจินตนาการของรัฐ ถูกจำกัดวงให้เฉพาะของภาครัฐและเอกชน

2. การปฏิเสธการเมืองแบบเลือกตั้งตัวแทนไปทำหน้าที่แบบเบ็ดเสร็จ

3. การเคลื่อนไหวที่ประกอบด้วยคนหลากหลายกลุ่มในประเด็นปัญหาที่เป็นยุติธรรม ดังนั้นการเมืองภาคประชาชน จึงมีความหมายชัดเจน กล่าวคือ “คนที่รับรู้หรือใช้คำนี้ในการสื่อสาร สามารถที่จะจินตนาการถึงพื้นที่ทางการเมืองแบบใหม่ที่มีการเคลื่อนไหวของคนหลากหลายกลุ่มในความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนโยบายสาธารณะ” ซึ่งจินตนาการแบบนี้ สร้างความชอบธรรมและเอื้ออำนวยต่อการเคลื่อนไหวของภาคประชาชน โดยเน้น “ภาคประชาชน” ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าแยกออกจากภาครัฐและภาคเอกชน จะเห็นได้ว่า 1) การเมืองภาคประชาชนไม่ได้เป็นหนึ่งเดียวหรือเท่ากับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ขณะที่ “ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม” เป็นกรอบความคิดในการจัดประเภทแยกแยะหรือหน่วยสำหรับการวิเคราะห์ศึกษา แต่ “การเมืองภาคประชาชน” มีฐานะเป็นความคิดและเอกลักษณ์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง 2) เพิ่งปรากฏขึ้นมาไม่นานนี้เอง และ 3) สัมพันธ์กับการต่อสู้ทางการเมืองของผู้คนกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “นักกิจกรรมทางการเมือง”

ดังนั้นความหมายของการเคลื่อนไหวทางสังคมทางสังคมทั้งหมดพอจะสรุปได้ว่า การเคลื่อนไหวทางสังคมนั้นเกิดขึ้นอันเนื่องจากความไม่พอใจหรือเกิดผลกระทบและความเสียหายแก่ตนเอง โดยมีการรวมกลุ่มกันในการเคลื่อนไหวซึ่งภายในกลุ่มจะประกอบไปด้วยชนชั้นหลายชนชั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือไม่ได้รับผลกระทบแต่มีความคิดเห็น อุดมการณ์ตรงกันกับกลุ่มผู้เคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเคลื่อนไหวนั้น กลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวบางครั้งไม่จำเป็นที่จะต้องพึ่งพารัฐหรือกลไกของรัฐและนักการเมืองเนื่องจากไม่มีความเชื่อมั่นในกลไกของรัฐ จึงทำการเคลื่อนไหวโดยใช้วิธีการของกลุ่มเองเป็น

1.1 แนวทางการเคลื่อนไหวต่อสู้และยุทธวิธีของขบวนการทางสังคม

ประกาศ ปิ่นตบแต่ง (2541, น. 161) ได้แบ่งแนวทางการเคลื่อนไหวต่อสู้และยุทธวิธีของขบวนการทางสังคมไว้ดังนี้

1.1.1 ยุทธวิธีการขัดขวาง ทำร้ายระบบการเมือง (Disruptive)

ในช่วงทศวรรษ 1980 และ 1970 วิธีการดังกล่าวนี้ปรากฏให้เห็นอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการเข้าไปขัดขวาง กีดกัน กระบวนการตัดสินใจในรูปแบบใหม่ที่นอกเหนือไปจากการใช้วิธีการผ่านกระบวนการเลือกตั้งและการยึดอำนาจ โดยทหาร ดังเช่น การเคลื่อนไหวประท้วงของขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิทธิความเป็นพลเมือง ที่นำโดย มาร์ตินลูเธอร์คิง จูเนียร์ ขบวนการต่อต้านสงครามเวียดนาม ฯลฯ วิธีการนี้เป็นการเข้าไปขัดขวางการตัดสินใจทางการเมือง และฝ่ายที่เผชิญหน้าด้วย เป็นวิธีการที่สะท้อนให้เห็นถึงการขอความเห็นอกเห็นใจ และการตั้งคำถามกับความชอบธรรมที่ดำรงอยู่ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1) ระดับที่เป็นการกระทำแบบทำร้าย (Direction) ที่ไม่ผิดกฎหมายแต่ใช้ความกล้าหาญ กล้าได้กล้าเสียของผู้กระทำการ โดยมีต้นทุนความเสียหาย เช่น การบอยคอตรถเมล์โดยสารในการเคลื่อนไหวของขบวนการสิทธิความเป็นพลเมือง ฯลฯ

2) ระดับของกิจกรรมที่มีลักษณะผิดกฎหมาย แต่เป็นปฏิบัติการด้วยยุทธวิธีไร้ความรุนแรง เช่น การดื้อแพ่ง ฯลฯ ซึ่งมีรูปแบบของยุทธวิธีการขัดขวางดังต่อไปนี้

(1) การดื้อแพ่ง (Civil Disobedience) การดื้อแพ่งเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนและต่อต้านกฎหมายโดยสันติวิธีเป็นการกระทำในเชิงศีลธรรม เป็นการประท้วงหรือคัดค้านคำสั่งกฎหมายของผู้ปกครองที่ยุติธรรม หรือเป็นการต่อต้านการกระทำของรัฐบาลที่ประชาชนเห็นว่าไม่ชอบธรรม

(2) การบอยคอต (Boycott) คือ เป็นการกระทำที่ไม่ผิดหรือละเมิดกฎหมาย แต่ต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนด้วยการสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ ความสะดวกสบายของผู้ร่วมมือกระทำการดังกล่าวอย่างการบอยคอตที่สำคัญ ที่เคยถูกนำมาใช้โดยขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิทธิความเป็นพลเมืองในทศวรรษ 1960 โดยเป็นยุทธวิธีอย่างแรกที่ถูกลือที่ Montgomery มลรัฐ Alabama ในช่วง 1995-1996 นำโดยมาร์ตินลูเธอร์คิง จูเนียร์ และ โบสถ์ของคนผิวดำซึ่งเป็นการบอยคอตรถเมล์ โดยสารที่แบ่งแยกสีผิว วิธีการดังกล่าวนี้ได้เป็นเครื่องหมายสำคัญของการเกิดขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิทธิของพลเมือง

(3) การนั่งประท้วง (Sit-ins) คือ รูปแบบในการบุกเข้าไปนั่งประท้วงในสถานที่เฉพาะ ซึ่งมักจะเป็นที่หวงห้ามสำหรับกลุ่มคนที่บุกเข้าไป หรือไม่มีสิทธิหน้าที่ที่ถูกระบุเอาไว้ในความสัมพันธ์ทางสังคมปกติ เช่น การห้ามคนผิวดำเข้าไปกินร้านอาหารร่วมกับคนขาวยุค

ช่วงการเคลื่อนไหวสิทธิพลเมือง การบุกเข้าฝ่าเข้าไปนั่งในสถานที่ราชการ ห้องทำงานของผู้มีอำนาจทางการเมือง เพื่อให้มีการเจรจา ฯลฯ

1.1.2 ยุทธวิธีการใช้ความรุนแรง (Violence)

ลักษณะสำคัญของยุทธวิธีที่ใช้ความรุนแรง (Violence) ที่สำคัญ คือ เป็นการทำให้เกิดบาดเจ็บล้มตาย และความเสียหายทางด้านทรัพย์สิน

ในสังคมประชาธิปไตยปัจจุบัน วิธีที่ใช้ความรุนแรงถูกนำมาใช้ น้อยกว่าการใช้ความรุนแรง จุดสำคัญที่ทำให้วิธีนี้นี้ลดความสำคัญลงไป ก็คือ รัฐสามารถควบคุม ผูกขาย ความชอบธรรมในการใช้กลไกการปราบปราม และรัฐได้เข้ามาควบคุมการใช้ความรุนแรง ในสังคมเผด็จการมักผลักดันให้ผู้ประท้วงไปใช้ความรุนแรง เพราะไม่สามารถเข้าถึงความชอบธรรมของการมีส่วนร่วมได้

ถึงแม้ว่าวิธีที่ใช้ความรุนแรงจะสามารถสร้างความตื่นตัวแก่ผู้คนโดยทั่วไป แต่ก็มีผลข้างเคียงที่น่าสะพรึงกลัวเพราะทำให้คนขาดความเห็นอกเห็นใจ ผลการใช้ความรุนแรงทำให้เกิดความขัดแย้ง เผอิญหน้าและการเมืองแบบแยกขั้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบพันธมิตร รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้ท้าทายระบบกับผู้มีอำนาจทางการเมือง

1.1.3. ยุทธวิธีช่องทางระบบการเมืองปกติ (Convention)

ลักษณะสำคัญคือ เป็นวิธีการที่ไม่ต้องการความเอาใจจริงเอาใจความทุ่มเทสูง แต่สามารถดึงดูดผู้เข้าร่วมจำนวนมากได้ สามารถสะท้อนถึงภัยแห่งความคาดหวังของผู้เข้าร่วมแต่เกิดขึ้นจนมีลักษณะกลายเป็นวิธีการสถาบัน ซึ่งทำให้ขาดการทำลายต่อระบบปกติที่เป็นอยู่ ดังเช่น การเดินขบวน (demonstration) และการนัดหยุดงาน (strike) ซึ่งทั้งสองวิธีนี้ได้กลายเป็นการต่อรองเชิงสถาบันที่มีพิธีกรรมกฎเกณฑ์ที่ตายตัว และความคาดหวังที่ชัดเจน ระหว่างผู้ที่ท้าทายและผู้ที่ไม่พอใจด้วยวิธีการดังกล่าวนี้อาจผนวกด้วยวิธีการแบบอื่น ๆ ด้วย เช่น การเดินขบวนเพื่อหาเสียงสนับสนุนจากชุมชนรอบข้าง ลือมวลชน การปิดโรงงาน สถานที่ทำงาน ฯลฯ

1.2 ลักษณะหรือเงื่อนไขจำเป็นของการเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่จะเรียกได้ว่าเป็นการเมืองภาคประชาชน ไว้ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1.2.1 การเคลื่อนไหวทางการเมืองของ “ภาคประชาชน” ต้องจัดองค์การให้เป็นลักษณะแนวราบ โดยตัวแบบที่สำคัญคือ สมัชชาคนจน กล่าวคือ นอกจากแต่ละคน แต่ละองค์กรจะเข้ามาช่วยกันในการเคลื่อนไหวโดยสมัครใจแล้ว ก็ยังดำรงรักษาอัตลักษณ์ ผลประโยชน์ เป้าหมายของตนไว้ ในด้านการนำ จะไม่มี แกนนำ ที่เป็นกลุ่มก้อนจำนวนน้อย ซึ่งมีหน้าที่ตัดสินใจว่าจะเคลื่อนไหวต่อไปอย่างไร แต่ “แกนนำ” คือ ตัวแทนของกลุ่มองค์กรที่เคลื่อนไหว ที่ร่วมกันคิดและตัดสินใจในการเคลื่อนไหว และสำหรับทุนสำหรับการเคลื่อนไหวนั้นก็ต้องช่วยกันระดม

1.2.2 การเคลื่อนไหวในลักษณะ “การเมืองภาคประชาชน” มีลักษณะเด่นไปหลายอย่าง อีสระ กล่าวคือ กลุ่มองค์กรหรือแม้แต่มุคคจะเข้าร่วมแต่แรกหรือเข้าร่วมในภายหลัง แม้แต่เป้าหมายที่ตั้งไว้ก็สามารถลดหย่อนลงได้ในการเจรจา

1.2.3 การดิ้อแพ่ง หรือ “อารยะขัดขืน” เป็นอาวุธสำคัญของ “การเมืองภาคประชาชน” กล่าวคือ เนื่องจากผู้เข้าร่วมไร้อำนาจการเงิน ไร้สื่อของตนเอง ไร้ความเข้าใจของสาธารณชน ดังนั้น จึงบังคับหรือกำหนดให้ต้องใช้อยุทธวิธีการเคลื่อนไหวในลักษณะดังกล่าว (อ้างถึงในอุเชนทร์ เชียงเสน 2556, น. 24)

2. แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) หรือบางครั้งเรียกว่ากลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลักดัน (Pressure Groups) เป็นคำที่ใช้ปะปนกันเนื่องจากมีความหมายใกล้เคียงกัน การให้ความหมายที่ต่างกันขึ้นกับทัศนะของการศึกษา (Approach) กลุ่มผลประโยชน์พิจารณาตามหลักพฤติกรรมแล้วเป็นการรวมตัวที่มีผลประโยชน์ได้ยึดถือตามแนวอาชีพเป็นหลัก มีการรวมตัว มีการจัดองค์กรที่ดี มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างพลังและเปลี่ยนแปลงกลายเป็นกลุ่มอิทธิพล (Influence) และอำนาจ (Power) เหนือรัฐบาลได้

ทรูแมน (Truman อ้างถึงใน สุกิจ เจริญรัตนกุล 2530, น. 32-33) กล่าวว่าระบบการเมืองประกอบด้วยกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่คอยทำหน้าที่เรียกร้องและปกป้องผลประโยชน์ของตนเองจากระบบการเมือง แต่มิได้หมายความว่าการเมืองเป็นเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์ทั้งหมด กลุ่มผลประโยชน์จะเป็นกลุ่มทางการเมืองก็ต่อเมื่อได้กระทำการเรียกร้องต่อรัฐบาลหรือมีความพยายามในการใช้อิทธิพลของตนในการผลักดันแนวนโยบายของรัฐ หรือให้รัฐบาลตัดสินใจกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อประโยชน์ของตน และการเรียกร้องต่างๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นๆ และเป็นเหตุให้กลุ่มอื่นๆ ที่ได้รับผลกระทบรวมตัวกันกระทำการในเชิงตอบโต้ได้ เพราะฉะนั้นกระบวนการทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ ในการเจรจาต่อรองในเรื่องของผลประโยชน์ แนวคิดของทรูแมนไม่สนใจว่ากลุ่มเกิดขึ้นมาได้อย่างไรแต่สนใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ และผลกระทบของปฏิสัมพันธ์นี้ต่อรัฐบาล

นุชนาฏ สุขอม (2550, น. 9) อธิบายความหมายของกลุ่มผลประโยชน์คือ การที่คนรวมกลุ่มกันและจัดองค์กรขึ้นด้วยแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือมีพื้นฐานทางอาชีพอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน การมารวมกลุ่มกันก็เพื่อรวมพลังกันให้เข้มแข็งและมีอำนาจต่อรอง

สูง และกลุ่มผลประโยชน์ไม่ได้เพียงแค่แสวงหาอำนาจมาให้กลุ่มตนเองเท่านั้น แต่บางครั้งก็จะพยายามโน้มน้าวหรือกดดันให้ผู้มีอำนาจรัฐจัดทำนโยบาย เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มของตนเอง

พฤทธิสาณ ชุมพล (2531, น. 125-130) ได้อธิบายปัจจัยของการรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. จำนวนบุคคลประเภทนั้นจำนวนบุคคลในกลุ่มชนประเภทหนึ่งประเภทใดอาจไม่มีผลให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ของบุคคลประเภทนั้นขึ้น แต่ควรเพิ่มจำนวนบุคคลในประเภทนั้นก็มีความสำคัญอยู่มาก
2. ความสำนึกในผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญ หมายความว่า การมีความสำนึกในรูปลักษณะเดียวกัน มีความต้องการหรือผลประโยชน์ร่วมกัน
3. การติดต่อสัมพันธ์กันมากพอสมควร ซึ่งปัจจัยนี้เป็นสภาพแวดล้อม ในการอำนวยความสะดวกให้เกิดการรวมตัวกัน
4. ความรู้สึกว่าถูกคุกคาม ปัจจัยนี้แยกออกมาให้เห็นชัดต่างหากจากเรื่องของความสำนึกในผลประโยชน์ร่วมกันการถูกคุกคาม หรือกีดกัน ซึ่งเป็นเรื่องของความรู้สึกว่าสภาพของกลุ่มตกต่ำลง
5. ลักษณะหรือคุณสมบัติของระบบการเมือง ลักษณะหรือคุณสมบัติของระบบการเมืองเป็นตัวกำหนดว่าจะมีการรวมกลุ่มกันไปในทางใด ช่องทางใดหรือรัฐบาลปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง

2.1 ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์

อัลมอนด์ และจูเนียร์ พาวเวลล์ (Almond and Powell 1966, pp. 75-80 อ้างถึงใน นันทนา นันทวโรภาส 2530, น. 221) ได้แบ่งกลุ่มผลประโยชน์ออกเป็น 4 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 กลุ่มผลประโยชน์ในสถาบัน (Institution Interests Groups) ซึ่งจะพบได้ภายในองค์กร เช่น พรรคการเมือง สถานิติบัญญัติ กองทัพ กระทรวง ทบวง กรม กลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มข้าราชการหรือพนักงานอาชีพซึ่งมีหน้าที่อื่นๆ นอกเหนือจากการทำหน้าที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ แต่กลุ่มเหล่านี้ในบางครั้งก็อาจจะแสดงออกถึงความต้องการและเป็นตัวแทนของกลุ่มอื่นๆ ในสังคมก็ได้ กลุ่มผลประโยชน์นี้ที่อยู่ในประเทศด้อยพัฒนาเช่นไทยและอินเดียจะมีอิทธิพลสูงมากเพราะมีฐานะขององค์กรในการรองรับ และเนื่องจากกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ มีจำนวนน้อยหรือไม่ได้มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทั้งยังเป็นส่วนของกระบวนการปกครองด้วยตลอดจนสามารถทำตัวเป็นผู้แทนผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ ในสังคมได้โดยมีความชอบธรรมในฐานะเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ

ประเภทที่ 2 กลุ่มผลประโยชน์ที่ตั้งเป็นสมาคม (Association Interests Groups) เป็นกลุ่มที่มีลักษณะโครงสร้างขององค์กรเฉพาะเพื่อดำเนินการเรียกร้องผลประโยชน์ เช่น จัดตั้งในรูปของสหภาพแรงงาน สมาคมพ่อค้านักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม ลักษณะพิเศษของสมาคมคือ

สามารถทำตนเป็นตัวแทนอย่างชัดเจนของผู้รวมกลุ่ม มีกฎระเบียบในการดำเนินงาน และนโยบาย อาจเป็นแหล่งที่มาของนโยบายของรัฐบาลได้

ประเภทที่ 3 กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่ได้อยู่ในรูปสมาคม (Non-Associational Interests Groups) ซึ่งได้แก่กลุ่มเครือญาติ เชื้อชาติ ภูมิภาค กลุ่มศาสนา และกลุ่มชนชั้น ซึ่งแสดงออกถึงผลประโยชน์อย่างไม่เป็นทางการและเป็นครั้งคราว โดยผ่านบุคคล กลุ่มหัวหน้าครอบครัว หัวหน้าทางศาสนา หรือผู้นำประเภทเดียวกันนี้ ลักษณะเด่นของกลุ่มนี้คือการแสดงออกถึงผลประโยชน์ที่แฝงอยู่ในตัวและไม่เป็นทางการ บางครั้งเรียกว่ากลุ่มประโชยชน์ดั้งเดิม (Traditional Groups) เช่น กลุ่มของชุมชนและศาสนา กลุ่มวรรณะในอินเดีย

ประเภทที่ 4 กลุ่มรวมตัวกันชั่วคราว (Anomic Groups) กลุ่มพวกนี้นับว่ามีมากจนเป็นลักษณะสำคัญของประเทศด้อยพัฒนาทั่วไป กลุ่มลักษณะนี้จะเกิดขึ้นอย่างกะทันหันหรือตอบโต้ทันทีเมื่อมีปัญหากระทบแต่จะสลายตัวไปอย่างรวดเร็ว เช่น กลุ่มเดินขบวน กลุ่มก่อความไม่สงบ กลุ่มจะไม่มืองค์การของตนเองที่เป็นตัวแทน มักมีการใช้กำลังรุนแรง เช่นการประท้วง กลุ่มพวกนี้ทำหน้าที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ในแง่ที่ว่าใช้วิธีการประท้วงเพื่อใช้อิทธิพลบีบให้ผู้กำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจบางอย่าง

2.2 กลุ่มผลประโยชน์ทำหน้าที่ได้ 2 แบบ

2.2.1 กลุ่มอิทธิพล (Pressure Group) ได้แก่กลุ่มผลประโยชน์ที่มีอุดมการณ์หรือเป้าหมายเด่นชัดและพยายามบรรลุเป้าหมายนั้นด้วยวิธีการที่เป็นระเบียบ เช่น โดยวิธี Lobby ความหมายระหว่างกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพลมีความหมายใกล้เคียงกันแต่กลุ่มอิทธิพลต่างกับกลุ่มผลประโยชน์ทั่วไปที่มักรวมตัวกันเหนียวแน่น มีกิจกรรมที่เด่นชัดกว่านอกจากนั้นกลุ่มอิทธิพลจะมุ่งเน้นถึงผลประโยชน์ของกลุ่มและยังได้คำนึงถึงผลประโยชน์โดยรวมและมีบทบาทในการสร้างอิทธิพลต่อรองกับรัฐบาลกลุ่มอื่นๆ ในสังคมด้วยดังนั้นกลุ่มผลประโยชน์ บางกลุ่มกลายเป็นกลุ่มอิทธิพลได้เมื่อบทบาททางการเมืองเด่นชัดขึ้น

2.2.2 กลุ่มคัดค้าน (Veto Group) ได้แก่กลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจเพียงพอที่จะยุติ ยกเลิก ระวังกิจกรรม หรือนโยบายที่ขัดต่อประโยชน์ของกลุ่มได้

2.3 บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์

ในประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบเสรีประชาธิปไตย กลุ่มผลประโยชน์เป็นกลุ่มที่มีบทบาททางการเมืองเกือบจะเท่ากับพรรคการเมือง โดยกลุ่มผลประโยชน์มีหน้าที่ 2 ประการ คือ 1. การใช้อิทธิพลบีบบังคับผู้บริหารประเทศ 2. เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนใน

การศึกษายาทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ ในฐานะที่เป็นกลุ่มผลักดัน มักจะเกี่ยวข้องกับอิทธิพลกำลัง และอำนาจบังคับ

2.3.1 อิทธิพล (Influence) หมายถึง การมีกำลัง มีพลัง มีอำนาจ เป็นกำลังอำนาจที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่มีเหนือบุคคลอื่น

2.3.2 อำนาจ หรือกำลัง (Power) หมายถึง การมีกำลัง มีพลัง มีอำนาจ เป็นกำลังอำนาจที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่เหนือกว่าบุคคลอื่น

2.3.3 อำนาจบังคับ (Authority) หมายถึง อำนาจบังคับบัญชาเกี่ยวกับผู้มีอำนาจเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่งานของรัฐ เป็นอำนาจที่มีกฎหมายรองรับความถูกต้องในการใช้อำนาจนั้น

2.4 วิธีการบังคับของกลุ่มผลประโยชน์

วิธีการดำเนินการของกลุ่มผลประโยชน์นั้นสามารถกระทำได้ในระดับต่างๆ กัน เช่น การบีบบังคับโดยตรงต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อสร้างความกดดันแก่ผู้บริหาร โดยใช้ประชาชนเป็นเครื่องมือนอกจากนี้มีการบีบบังคับโดยทางอ้อม ดังนั้นคำว่า การใช้วิธีการบีบบังคับจึงเกี่ยวข้องกับอิทธิพลเกี่ยวกับอำนาจอันเป็นผลทำให้กลุ่มผลประโยชน์พยายามแสวงหา หรือสร้างอิทธิพลและอำนาจเพื่อที่จะได้ดำเนินการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตามเป้าหมาย

2.4.1 บีบบังคับโดยตรง มีทั้งดำเนินการแบบเปิดเผย ได้แก่การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย เช่นการเรียกร้อง โดยการยื่นข้อเสนอ และการสร้างเงื่อนไขต่อตรง ส่วนการดำเนินการโดยไม่เปิดเผย เป็นการดำเนินการใช้อิทธิพลบีบบังคับอย่างลับๆ เช่นการใช้เงินช่วยเหลือต่างๆ ซึ่งในระบบทุนนิยมนี้ กลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจจะมีอิทธิพลมากที่สุด

2.4.2 การบีบบังคับโดยทางอ้อม เป็นการใช้จิตวิทยาในการจูงใจโดยการใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือ หรือการใช้วิธีการรุนแรงเช่น การประท้วง การปิดถนน หรือการนัดหยุดงาน

จากแนวคิดกลุ่มผลประโยชน์จะเห็นได้ว่ากลุ่มบุคคลเมื่อมีการรวมตัว เพื่อที่จะพยายามรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตน เมื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับทางการเมืองก็จะใช้อิทธิพลในการผลักดัน หรือต่อรองให้รัฐหรือรัฐบาลตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำอย่างหนึ่งอย่างใด โดยหากไม่ทำตามก็จะใช้วิธีการในหลายรูปแบบเพื่อสร้างความกดดันให้รัฐบาล เช่น การใช้กำลังกับเจ้าหน้าที่ การปิดสถานที่ราชการ การปิดถนน ซึ่งการใช้วิธีการเพื่อใช้กดดันรัฐบาล ในรูปแบบดังกล่าวที่อาจนำไปสู่ความรุนแรง แต่รัฐหรือรัฐบาลผู้ซึ่งทำหน้าที่คอยกำหนดหรือควบคุมกติกาก็จะต้องมีวิธีในการผ่อนคลายหรือทุเลาความขัดแย้ง โดยการใช้วิธีการเจรจา เพื่อให้มีการปรับตัวเข้าหากันโดยสันติวิธีเพื่อประสานผลประโยชน์ซึ่งกันและกันตามแนวประชาธิปไตยพหุนิยมที่จะให้ความสำคัญกับกลุ่มชนต่อระบอบประชาธิปไตย

3. แนวคิดกลุ่มผลักดันทางการเมือง (Pressure Group)

ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กลุ่มต่างๆ จะมีบทบาทต่อกระบวนการทางการเมืองมาก ยิ่งในสภาวะสังคมที่มีลักษณะพหุนิยม (pluralism) ซึ่งเต็มไปด้วยความต้องการที่หลากหลาย ความขัดแย้งอันเกิดจากความจำกัดของทรัพยากรมีมากขึ้นจึงทำให้เกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มๆ เพื่อรักษาและแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน ดังที่ Arthur Bentley กล่าวว่า กลุ่มคือการรวมตัวกันของบุคคลที่มีกิจกรรมและจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยที่แต่ละคนต้องการใช้กลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์เฉพาะตน (Self Interest) กลุ่มจึงเกิดขึ้นมาเพื่อเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ด้านใดด้านหนึ่งเลย (อ้างถึงใน ชีรพล อินทรลธิบ 2541, น. 18)

การรวมกลุ่มมีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กลุ่มดังกล่าวมักเรียกกันว่า “กลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ” เพราะมีเป้าหมายสำคัญคือการรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยการพยายามเข้าถึงกระบวนการตัดสินใจทางนโยบายของรัฐบาล กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จะทำการแข่งขันหรือต่อรองเรียกร้องผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มของตนเองจากรัฐบาล ทำให้กลุ่มถูกมองว่ามีบทบาทเปรียบเสมือนเป็นตัวกลางที่เชื่อมระหว่างปัจเจกชนกับรัฐพรรคการเมืองหรือสถาบันทางการเมืองอื่นๆ ในสังคม ในความหมายนี้กลุ่มจึงหมายถึงการรวมตัวขององค์กรที่มีอยู่บนความสัมพันธ์นั้น เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของแต่ละบุคคล กลุ่มจึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะทำให้ได้มาซึ่งความต้องการพื้นฐานของปัจเจกบุคคล (อ้างถึงใน นุชนาฏ สุขอม 2550 , น.22)

การเข้าร่วมกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวเกิดจากแรงจูงใจที่ Mancur Olson เรียกว่า ผลประโยชน์เฉพาะ (selective benefits) คือการได้รับบริการหรือสิทธิพิเศษต่างๆ จากการดำเนินงานของกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะนี้จะถูกแบ่งให้กับสมาชิกอย่างคุ้มค่าหรือไม่ขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มกลุ่มที่มีขนาดเล็กสมาชิกจะได้รับผลประโยชน์ในสัดส่วนที่มากกว่ากลุ่มขนาดใหญ่ เช่น พ่อค้า นักธุรกิจ จะได้รับผลประโยชน์จากการรวมกลุ่มมากกว่าชาวไร่ ชาวนา ซึ่งมีจำนวนมากและกระจัดกันอยู่ทั่วประเทศ แนวทางคิดเรื่องการจูงใจในการรวมกลุ่มตามทัศนะของ Olson เป็นตัวแบบเชิงเหตุผล (Rational Mode) ที่อธิบายว่าบุคคลจะคำนึงถึงจุดที่ได้รับผลประโยชน์คุ้มค่าที่สุด (optimal provision of interest) เมื่อเทียบกับต้นทุนที่เสียไปจึงตัดสินใจเข้าร่วมกลุ่ม (อ้างถึงใน นุชนาฏ สุขอม 2550, น. 22)

ตามทฤษฎีกลุ่มถือว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเป็นหัวใจของการเมือง เพราะคนที่มีผลประโยชน์เหมือนกันจะรวมตัวกันกดดันรัฐบาลกำหนดนโยบายตามที่ตนต้องการการรวมตัวกันของกลุ่มต่างๆ อาจจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ กลุ่มโดยทั่วไปจะเป็นกลุ่มทางการเมืองก็

ต่อเมื่อมีการเรียกร้องและผลักดันนโยบายต่อรัฐบาล บุคคลจะมีความสำคัญก็ต่อเมื่อเขาได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งหรือร่วมอยู่ในนามของกลุ่มผลประโยชน์ ดังนั้นจริงๆ แล้วการเมืองจึงเป็นการต่อสู้กันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เพื่ออิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ การกิจของระบบการเมืองหนึ่ง ๆ จึงได้แก่การจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ โดยการกำหนดในการกติกากในการต่อสู้กัน ทำการประนีประนอมต่อรอง ประกาศผลการประนีประนอมออกมาในรูปของนโยบายสาธารณะและบังคับใช้ให้เป็นไปตามนั้น

ส่วนนักคิดในกลุ่มทฤษฎีพหุนิยม (Pluralism) ดั้งเดิมเช่น Easton มองว่า “นโยบายสาธารณะเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ ของสังคม” กระบวนการกำหนดนโยบายในรัฐจึงเป็นความพยายามต่อรองกันระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกัน ขณะที่ Dahl ให้ความเห็นคล้าย ๆ กันว่า “การเมืองเป็นกระบวนการที่มีอยู่ตลอดเวลาในการต่อรองเพื่อให้มั่นใจว่าความขัดแย้งจะได้รับการแก้ไขอย่างสันติวิธี” การเมืองตามความหมายของนักทฤษฎีกลุ่มนี้อาจสรุปได้ว่า เป็นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม เนื่องจากประชาชนไม่สามารถที่จะเข้าร่วมในกระบวนการเรียกร้องผลประโยชน์ของตนได้โดยตรง (agenda-building , policy formulation ,or policy resolution) นอกเสียจากผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ดังนั้นกลุ่มจึงเป็นทางออกที่ประชาชนโดยทั่วไปใช้เป็นสื่อในการเรียกร้องเป้าหมายต่าง ๆ ของตน

Austin Ranney เห็นว่ากลุ่มมีความสำคัญในการศึกษาการเมืองเพราะการเมืองคือกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ ซึ่งมีความสำคัญดังนี้

1. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง การต่อสู้ แข่งขันหาผลประโยชน์ของมนุษย์ในสังคม ซึ่งพยายามที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันและผลประโยชน์ที่ตรงกันข้าม ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในชีวิตประจำวันเช่น เดียวกับความขัดแย้งทางการเมืองก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในสังคมมนุษย์

2. กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม คือ ผู้ที่เข้ามาแข่งขันต่อรอง แข่งขันทางการเมืองระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่มีต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ

ปัจจัยสำคัญของการวิเคราะห์โดยแนวความคิดเรื่องกลุ่มคือ เมื่อยอมรับว่าการเมืองเป็นเรื่องของการต่อสู้ซึ่งมีอยู่ตลอดเวลาของกลุ่มต่าง ๆ อะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบดำรงอยู่ได้ไม่พังทลายไปโดยการขัดแย้งของกลุ่มเหล่านั้น ปัจจัยดังกล่าวมีอยู่หลายประการ คือ

ประการแรก กลุ่มที่แข่งขันกันรวมกันเข้าเป็นสังคมนั้น มักจะต่อสู้กันในการบวนการที่คลุกคลีอยู่ในตัว การเรียกร้องและการต่อสู้ของอีกกลุ่มหนึ่งจะถูกจำกัดหรือต้านทานจากอีกกลุ่มหนึ่งไม่ให้ขยายอิทธิพลหรือมีบทบาทมากเกินไป รัฐบาลเองมีบทบาทสำคัญในการรักษาดุลยภาพ

ภายใต้ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอม ดังนั้นในทุกสังคมจึงมีกลไกที่รักษาคุณภาพภายในอยู่แล้วเพื่อไม่ให้มีการต่อสู้ระหว่างกลุ่มจนเกินขอบเขต

ประการที่สอง การที่หลายกลุ่มมีสมาชิกซ้อนกันอยู่(overlapping membership)มีส่วนทำให้ระบบมีความมั่นคงอยู่ได้ ทั้งนี้เมื่อคนๆหนึ่งสังกัดอยู่หลายๆ กลุ่มย่อยย่อมเป็นไปได้ที่จะให้ความสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเท่านั้น อันจะให้การขัดแย้งระหว่างกลุ่มลดความตึงเครียดลง และจะช่วยนำมาซึ่งสภาพที่สมดุล

ประการสุดท้าย ความสมดุลในระบบเกิดขึ้นจากการมีกติกา (rules of the game) กติกาเป็นที่ยอมรับระหว่างกลุ่มทั้งหลายที่มีความต้องการขัดแย้งกัน ถ้าใครละเมิดกติกาจะได้รับการลงโทษหรือต่อต้าน โดยหลักการแล้วผู้ที่มีอำนาจที่จะลงโทษหรือต่อต้านคือ รัฐบาลหรือกลุ่มที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลนั้น

กลุ่มผลักดันเป็นกลไกที่มีบทบาทสำคัญในทางการเมือง ด้วยเหตุผลที่ว่ากลุ่มผลักดันเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ โดยมีประเด็นสำคัญในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นว่าเป็นการต่อรองต่อสู้แข่งขันระหว่างกลุ่มทางการเมืองต่างๆ ในสังคมเพื่อที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในทางการเมืองหรือผลักดันในสิ่งที่สมาชิกเชื่อ เห็นดีเห็นงาม จุดหมายหรือเจตนาของการรวมกลุ่มก็คือ ความต้องการที่จะใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการดำเนินการทางการเมือง ในการผลักดันนโยบายต่าง ๆ ของรัฐในอันที่จะเป็นส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มตน

กลุ่มผลักดันมีบทบาทและหน้าที่ใกล้เคียงกับพรรคการเมืองมาก ซึ่ง V.O.Key.Jr (1958) และ Graham Wilson (1981) ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างพรรคการเมืองกับกลุ่มผลักดันว่ากลุ่มผลักดันเป็นเพียงองค์กรตัวแทนของผลประโยชน์ที่พยายามจะมีอิทธิพลต่อรัฐโดยการต่อรองกับฝ่ายที่มีอำนาจทางการเมืองโดยวิธีการต่างๆ แต่ไม่ใช่การเข้าไปกุมอำนาจด้วยตัวเอง แต่อาจมีข้อยกเว้นบ้างคือมีกลุ่มผลักดันบางกลุ่มมีตัวแทนของกลุ่มในสภาผู้แทนราษฎรและในรัฐบาล (อ้างถึงใน ชาคริต อ่อนเมือง 2543 :16-18)

3.1 ความแตกต่างระหว่าง กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผลักดัน

ความหมายระหว่างกลุ่มผลักดันและกลุ่มผลประโยชน์ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกันจะพบว่ามีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก เช่น ในแง่ของพฤติกรรมหรือการแสดงออกทั้งกลุ่มผลักดันและกลุ่มผลประโยชน์ต่างก็มีลักษณะการแสดงออกในเชิงของการมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายและการบริหารงานสาธารณะ

ส่วนข้อแตกต่างระหว่างทั้งสองกลุ่มคือเรื่องของวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกลุ่มนั้นคือกลุ่มผลประโยชน์ เป้าหมายหลักของการรวมกลุ่มย่อมขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ร่วม

(common interest) เป็นหลักเช่น กลุ่มธุรกิจ สมาคมทางวิชาชีพ เป็นต้น ขณะที่กลุ่มผลักดันเป็นการรวมตัวภายใต้ฐานความคิดหรืออุดมการณ์บางอย่างร่วมกัน (common ideology) ทำให้กลุ่มผลักดันนอกจากจะมุ่งถึงผลประโยชน์ของกลุ่มแล้ว ยังคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและมีบทบาทในการสร้างอิทธิพลต่อรองกับรัฐบาลและกลุ่มอื่นๆ ในสังคมด้วย เช่น กลุ่มสมาพันธ์ประชาธิปไตย กลุ่ม NGO เป็นต้น แต่กลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มอาจจะเป็นกลุ่มผลักดันเมื่อบทบาททางการเมืองของกลุ่มชัดเจนขึ้น แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า กลุ่มผลักดันทุกกลุ่มจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ (อ้างถึงใน ชาคริต อ่อนเมือง 2543, น. 19)

3.2 การแบ่งประเภทของกลุ่มผลักดัน

เนื่องจากกลุ่มผลักดันเป็นปรากฏการณ์ของการรวมกลุ่มในสังคมประชาธิปไตยแบบตะวันตกซึ่งถือว่าเป็นสังคมสมัยใหม่ ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในสมัยนี้มีความแตกต่างกับสังคมดั้งเดิมและสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง (transitional society) หลายอย่าง โดยเฉพาะในเรื่องของผลประโยชน์ของบุคคลในสังคมนั้นมีลักษณะที่เห็นได้ชัดเจน และมีลักษณะที่หลากหลายกว่าสังคมดั้งเดิมและสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง

การแบ่งประเภทของกลุ่มเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนภายใต้สังคมสมัยใหม่ จึงปรากฏออกมาในรูปขององค์กรที่แน่นอน มากกว่ารูปแบบของการรวมกลุ่มในยุคของสังคมดั้งเดิม และสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป การจัดตั้งกลุ่มจะเป็นไปตามประเด็นปัญหาเฉพาะด้านที่กลุ่มนั้นเป็นตัวแทนอยู่ (specific causes) เช่น การต่อต้านการทำแท้ง เรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น หรือการรวมกลุ่มในลักษณะการเป็นตัวแทนกลุ่มในสังคม (particular section) เช่น สหภาพแรงงาน เป็นต้น สำหรับการแบ่งประเภทกลุ่มนั้นมีวิธีการแบ่งออกเป็นหลายลักษณะ แต่ละลักษณะก็ขึ้นอยู่กับแนววิเคราะห์และมุมมองของนักวิชาการแต่ละคน เช่น Potter (1961) แบ่งความแตกต่างของกลุ่มออกเป็น sectional/spokesman group/promotional/attitude group, Sewat (1958) ได้แบ่งออกเป็น sectional group กับ cause group และ Moran (1985) แบ่งออกเป็น functional group และ preference group เป็นต้น (อ้างถึงใน ชาคริต อ่อนเมือง 2543, น. 21-22)

3.1.1 กลุ่มผลประโยชน์ (interest/sectional/functional/producer group) เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นจากการทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างใดอย่างหนึ่งในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมสมัยใหม่ที่มีความสลับซับซ้อนและการแบ่งแยกหน้าที่กัน โดยเฉพาะ เช่น การเกิดกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่อาศัยกลุ่มเป็นตัวแทนในการผลักดันเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิก โดยเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายในขั้นตอนต่าง ๆ นับตั้งแต่การก่อเกิดนโยบาย การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย ซึ่งหากนำมาประยุกต์กับสังคมไทยได้แก่กลุ่มสมาคมชาวไร่ อ้อย กลุ่มเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน กลุ่มครู หอการค้า สมาคมอุตสาหกรรม ฯลฯ

3.1.2 กลุ่มแสดงทัศนะมุ่ง (promotional/attitude/cause/preference group) คือ กลุ่มที่เกิดขึ้นเพื่อผลักดันทัศนะหรือประเด็นเรื่องราวในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่ผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มเป็นการเฉพาะ เช่นกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่คัดค้านการสร้างเขื่อน คัดค้านอาวุธของสมาชิกกลุ่มเป็นการเฉพาะเช่น กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่คัดค้านการสร้างเขื่อน คัดค้านอาวุธนิวเคลียร์ ฯลฯ กลุ่มเหล่านี้ไม่เพียงแต่ผลักดันผ่านกระบวนการทางนโยบายเท่านั้นหากยังใช้วิธีการทางการเมืองในลักษณะที่เรียกว่า การกระทำโดยตรง (direct action)

การแบ่งประเภทที่เสนอโดย Gabriel Almond และ Bingham Powell, Jr ซึ่งได้จัดแบ่งกลุ่มผลักดันออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ กลุ่มร่วมตัวกันชั่วคราว (anomic group) กลุ่มที่ไม่มีการจัดตั้ง (associational group) กลุ่มอิงสถาบัน (institutional group) และกลุ่มที่เป็นทางการ (development Approach) ที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง อันจะนำมาซึ่งการเกิดกลุ่มที่เป็นตัวแทนของผลประโยชน์ที่ชัดเจน และเป็นตัวแทนของคนในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะปรากฏอยู่ทั่วในตัวของระบบการเมืองการบริหารและสังคม กลุ่มเหล่านี้มีหน้าที่ป้อนข้อเรียกร้องหรือให้การสนับสนุนผู้กำหนดนโยบาย กลุ่มจึงมีหน้าที่ซึ่งเรียกว่า หน้าที่ป้อนนำเข้า (input functions) ของระบบการเมือง

3.3 บทบาทหน้าที่ของกลุ่มผลักดันในกระบวนการทางการเมือง

เมื่อกลุ่มผลักดันเป็นสถาบันหนึ่งในสังคม จึงจำเป็นต้องมีฐานะและบทบาทของตนเองอยู่ร่วมกับองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ ในสังคมซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.3.1 บทบาทหน้าที่ในการป้อนนโยบาย (policy input) หมายถึงการพยายามของกลุ่มผลักดัน ที่จะใช้อิทธิพลของกลุ่มในการผลักดันให้ฝ่ายกำหนดนโยบาย ดำเนินการออกหรือกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตน ซึ่งฝ่ายที่กำหนดนโยบายอาจเป็นพรรคการเมือง รัฐสภา คณะรัฐบาล หรือบางแห่งอาจเป็นระบบราชการ ย่อมแล้วแต่ข้อเท็จจริงของแต่ละสังคมและระบอบการเมืองที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งการดำเนินการเพื่อให้บรรลุมาซึ่งเป้าหมายที่ต้องการนั้น กลุ่มผลักดันอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น

1) โดยการเสนอความเห็นหรือบีบบังคับโดยตรงต่อหน่วยงานรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายนิติบัญญัติให้ออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ของกลุ่มตนเป็นสำคัญ รวมทั้งการใช้อิทธิพลเข้าแทรกแซงพรรคการเมืองหรือฝ่ายบริหารให้พยายามดำเนินนโยบายเพื่อประโยชน์ของกลุ่มซึ่งอาจเป็นการสร้างแรงกดดันโดยตรง (เปิดเผย) เช่น การชุมนุมประท้วง หรือทางอ้อม เช่นการสนับสนุนทางการเงิน

2) โดยการบีบบังคับทางอ้อม พยายามสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนเพื่อที่จะให้สาธารณชนมีท่าทีที่จะส่งผลไปสู่กลุ่มผู้ปกครองประเทศ เช่น การสร้างมติมหาชนเพื่อให้ประชาชนและกลุ่มอื่น ๆ มาสนใจและให้การสนับสนุนข้อเรียกร้องของกลุ่มโดยผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ

นอกจากนี้แล้วยังมีการสร้างแรงกดดันโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ผสมผสานกันในการที่จะพยายามเข้าถึงและมีอิทธิพลเหนือกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายของรัฐเช่น การใช้อำนาจทางศาล (Court Action) การร่วมมือกับสื่อมวลชน (Media Stunt) หรือการใช้ความรุนแรง (Violent direct action) เป็นต้น แต่วิธีการใดจะถูกนำมาใช้บ่อยครั้งเพียงใดขึ้นอยู่กับประเด็นปัญหาที่จะมากระทบผลประโยชน์ของกลุ่มและบรรยากาศทางการเมืองเป็นสำคัญว่าจะเปิดโอกาสให้กลุ่มเคลื่อนไหวแสดงบทบาทมากน้อยเพียงใด

3.3.2 บทบาทหน้าที่ในการประสานและขนานรับนโยบาย (policy co-ordinator and implementator) หมายถึง การที่กลุ่มผลักดันทำหน้าที่ในการประสานงานและขนานรับนโยบายที่กลุ่มเห็นด้วย ทั้งนี้เพื่อให้นโยบายที่ออกมาสามารถบรรลุผลสำเร็จในทางปฏิบัติที่กว้างขวางขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งบทบาทในลักษณะนี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่จัดตั้งโดยฝ่ายนโยบายหรือฝ่ายที่กุมอำนาจรัฐ เพื่อคอยขนานรับนโยบายของฝ่ายตนและเพื่อต่อต้านกลุ่มต่อต้านเมื่อเกิดกรณีขัดแย้ง

3.4 ปัจจัยความสำเร็จของกลุ่มผลักดัน

เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ของกลุ่มที่นำมาใช้ไม่ได้หมายความว่าประสบความสำเร็จเสมอไป การที่กลุ่มจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยเช่น กัน ซึ่งพอสรุปออกมาได้ 4 ประเด็นดังนี้

3.4.1 สถานภาพทางสังคม หมายความว่า กลุ่มที่มีสถานภาพสูงหรือกลุ่มที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจหรือสังคม มักจะมีโอกาสเข้าถึงและมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายได้ค่อนข้างสูง เช่น การที่สมาชิกของกลุ่มเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ หรือกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมักจะอยู่ในฐานะที่จะได้รับการดึงเข้าไปให้ความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐในการกำหนดนโยบายที่มีความซับซ้อน

1) **ลักษณะภายในของกลุ่ม** ได้แก่ ระดับความเหมาะสมในการจัดองค์กรของกลุ่ม เช่น เรื่องของผลประโยชน์ แนวความคิดและอุดมการณ์ร่วม ทักษะผู้นำ ความสามัคคีเป็นเอกภาพในการดำเนินงาน การวางกฎระเบียบต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกันและใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างเป็นระบบ

2) *ทรัพยากรของกลุ่ม* คือ มีความสามารถที่จะระดมสิ่งสนับสนุน เช่น จำนวนสมาชิกกำลังเงิน การจัดองค์การ เป็นต้น เพื่อที่จะดำเนินการเคลื่อนไหวผลักดันนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของกลุ่ม

3) *บทบาทของรัฐบาล* คือ รัฐบาลให้การยอมรับความสำคัญในการมีอยู่ บทบาท หน้าที่ และการดำเนินการของกลุ่มเพียงใด

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น ปัจจัยทางสภาวะแวดล้อม ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ เช่น การเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจหรือสถานการณ์ทางการเมืองที่อาจจะเอื้ออำนวยหรือขัดขวางต่อเป้าหมาย การดำเนินงานของกลุ่มในช่วงระหว่างเวลาหนึ่ง ๆ โดยสรุปแล้วปัจจัยที่เอื้อให้การดำเนินงานของกลุ่มผลักดันประสบความสำเร็จนั้นก็รวมทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในกลุ่มเอง เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม บรรยากาศทางการเมือง ค่านิยม ความเชื่อของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และการบริหารภายในของกลุ่ม ซึ่งกลุ่มผลักดันที่จะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้อง หรือทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะเศรษฐกิจ สังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องมีการจัดการ การบริหารงานภายในกลุ่มให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมในช่วงระยะเวลานั้น ๆ ด้วย

4. แนวคิดขบวนการทางสังคมใหม่

ประกาศ ปันตบแต่ง ได้จัดหมวดหมู่ของขบวนการทางสังคมใหม่ในสังคมไทย ประกอบด้วย ขบวนการเคลื่อนไหวของคนจนคนด้อยอำนาจ ด้อยโอกาส เช่น กลุ่ม/ขบวนการของเกษตรกรรายย่อย (สมัชชาเกษตรกรรายย่อย เครือข่ายหนี้สิน สภาเครือข่ายองค์กรประชาชน ฯลฯ) กลุ่ม/ขบวนการของคนจน คนชายขอบ ที่ถูกรุกรานด้านฐานทรัพยากร เช่น สมัชชาคนจน เขื่อนปากมูล สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคเหนือ / เครือข่ายป่าชุมชน ขบวนการเคลื่อนไหวของคนจนในเมือง เช่น เครือข่ายสลัม 4 ภาค ขบวนการด้านแรงงาน สภาเครือข่ายผู้ป่วยจากการทำงาน ฯ ขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม (การคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอก – หินกรุด / โครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติไทย – มาเลเซีย / เครือข่ายการคัดค้านเหมืองแร่โปแตช อุดรธานี / เครือข่ายการคัดค้านเขื่อน) ขบวนการเคลื่อนไหวในมิติเกี่ยวกับประชาธิปไตย (คณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย-ครป. / เครือข่ายการต่อต้านคอร์รัปชั่น) ขบวนการต่อต้านโลกาภิวัตน์ (เครือข่ายการต่อต้าน FTA การต่อต้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ) และขบวนการเคลื่อนไหวในมิติอัตลักษณ์ (กลุ่มรักร่วมเพศ / กลุ่มสิทธิสตรี ฯลฯ) อนึ่ง องค์กรที่ยกตัวอย่างของประกาศ ข้างต้น ปัจจุบัน (2551)

บางองค์กรอาจจะยุติการเคลื่อนไหวและยุบเลิกองค์กรไปแล้วนอกจากนั้น ประภาส ปิ่นตบแต่งยังได้อธิบายต่อไปอีกว่า ขบวนการสังคมนิยม นี้ เป็นส่วนหนึ่งของประชาสังคม (civil society) ซึ่งมีการจัดไว้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

4.1 ประชาสังคมแบบชุมชนนิยม หรือแบบเบญจภาคี คือ กลุ่มที่มุ่งสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ธุรกิจ การเมือง สื่อมวลชนและประชาชน ลักษณะการทำงานของคนในกลุ่มนี้ จะเน้นไปยังการเวทีสมานฉันท์ดำเนินกิจกรรมสาธารณะ เวทีการพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งผลักดันวาระสำคัญทางนโยบายการเมือง เศรษฐกิจและสังคมการจัดทำแผนทั้งระดับชุมชน ท้องถิ่น และระดับชาติ

4.2 ประชาสังคมแบบเสรีนิยม หมายถึง การรวมตัวของผู้คนในลักษณะกลุ่มองค์กรหรือสมาคมภายในสังคมที่จัดตั้งขึ้นใหม่และทำกิจกรรมสาธารณะผ่านการต่อรอง กดดันให้รัฐมีนโยบายสาธารณะเพื่อเอื้อประโยชน์กลุ่มของตน เช่น การรวมตัวเป็นสมาคมธุรกิจแล้วเข้ามามีบทบาทในกระบวนการนโยบายสาธารณะผ่านคณะกรรมการร่วมรัฐและเอกชน (กรอ.)

4.3 ประชาสังคมแบบขบวนการทางสังคมนิยมใหม่ เป็นการปรากฏตัวของการรวมตัวของเครือข่ายองค์กรชาวบ้าน เช่น สมัชชาคนจน สมัชชาเกษตรกรรายย่อย รวมทั้งเครือข่ายองค์กรชาวบ้านด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะของการทำงานของคนในกลุ่มนี้ คือ การขัดแย้งกับรัฐ ต่อรองกับรัฐเคลื่อนไหวทางการเมือง) (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, www.polpacon7.ru.ac.th)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง ของกลุ่มผู้ชุมนุมไม่มีที่ดินทำกิน: ศึกษาเฉพาะกรณี พื้นที่สวนปาล์มหมดสัมปทาน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.1 มุจลินท์ ชัยชมพู (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเคลื่อนไหวทางการเมืองของสมาพันธ์ครูเชียงใหม่ ในเรื่องการถ่ายโอนการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงปี พ.ศ.2543-2548 ผลการศึกษาพบว่า

5.1.1 การเคลื่อนไหวทางการเมืองของสมาพันธ์ครูเชียงใหม่ ในเรื่องการถ่ายโอนการจัดการศึกษา พบว่า สมาพันธ์ครูเชียงใหม่ ไม่เห็นด้วยกับการถ่ายโอนการศึกษา และได้มีการพยายามต่อรองอำนาจรัฐ โดยผ่านการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่าง ๆ ทั้งการประชุม การตั้งคณะทำงานและประสานกับพรรคการเมือง การรณรงค์ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมลง

ลายมือชื่อเสนอแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 พร้อมทั้งร่วมลงลายมือชื่อเพื่อถวายฎีกา การณรงค์ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสวมเสื้อสีเหลืองในวันอังคาร และการชุมนุมประท้วงตามสถานที่ต่าง ๆ

5.1.2 ผลกระทบต่อนโยบายหรือการตัดสินใจของรัฐบาล พบว่า จากทุนทางสังคมของครู ซึ่งได้สร้างความชอบธรรมสาธารณะในการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่าง ๆ ได้ส่งผลกระทบต่อความพยายามของรัฐบาล ในการถ่ายโอนอำนาจด้านการจัดการศึกษาจากรัฐบาลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีผลให้การถ่ายโอนการศึกษาชะงักงัน และมีการทบทวนนโยบายการถ่ายโอนการศึกษาอีกครั้ง โดยได้มีการประชุมคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการถ่ายโอนการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยน แก้ไข เพิ่มเติม และออกมาในรูปของกฎและประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

5.1.3 ลักษณะของการเคลื่อนไหวทางการเมือง และนัยสำคัญทางการเมืองที่เกิดจากการเคลื่อนไหว พบว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองของสมาพันธ์ครูเชียงใหม่ เป็นการเคลื่อนไหวอย่างเป็นระบบเดียวกัน พร้อมทั้งมีเครือข่ายโยงใยทั่วประเทศ โดยการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่าง ๆ มีนัยสำคัญทางการเมือง เพื่อต้องการสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มและนอกกลุ่ม ให้มีความเข้าใจร่วมกัน พร้อมทั้งมีแนวทางและทิศทางที่ชัดเจนในเรื่องการถ่ายโอนการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมืองต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เรื่องที่ถูกมองว่าเป็นสาธารณะ โดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ และจะทำให้มีผู้ร่วมอุดมการณ์เดียวกันกับกลุ่มเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างหรือระดมแรงสนับสนุนจากมวลชนให้เข้าร่วมกลุ่ม และออกมาเคลื่อนไหวร่วมกับกลุ่มด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นช่องทางในการสร้างแรงกดดันต่อรัฐบาล ทำให้ข้อเรียกร้องของกลุ่ม

5.2 จิตติมา เศรษฐศิริวรกุล (2539, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การระดมมวลชนสมาชิกเพื่อสร้างพลังของกลุ่มผลประโยชน์: กรณีศึกษากลุ่มสมาพันธ์ชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การรวมกลุ่มของสมาพันธ์ชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน รวมตัวกันในลักษณะกลุ่มผลประโยชน์เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของกลุ่มตนเองเป็นหลัก โดยมีกลยุทธ์ในการต่อรองด้วยการรวบรวมสมาชิกของกลุ่มให้มากที่สุดเพื่อใช้กดดันรัฐบาล อีกทั้งยังใช้ช่องทางของสื่อมวลชนในการสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการเรียกร้องผลประโยชน์ให้กับกลุ่มด้วย ซึ่งผลที่ได้สามารถต่อรองให้รัฐบาลทำตามข้อเรียกร้องของกลุ่มได้ในระดับหนึ่ง

5.3 ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2546, น. 94) จากบทความเรื่อง “เอ็นจีโอ: ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมตามระบอบประชาธิปไตย” ได้ชี้ให้เห็นว่าขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมซึ่ง

มีเอ็นจีโอ เป็นองค์กรทำงานเป็นผลผลิตของประชาธิปไตยและทุนนิยม เหมือนกับพรรคการเมือง กลุ่มการเมือง สภาฯ และสถาบันการเมืองต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตย การมีพรรคการเมือง มากกว่าหนึ่งพรรคแสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยในระดับหนึ่งแต่ไม่พอ ต้องเกิด/มีขบวนการ เคลื่อนไหวทางสังคมที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งเงื่อนไขสำคัญ อันขาดไม่ได้ของระบอบ ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์มากขึ้นในสังคมประชาธิปไตยสมัยใหม่ จำเป็นต้องมีสิ่งที่เรียกว่า “ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม” (Social Movement) เกิดขึ้นคู่ขนานไปกับพรรคการเมือง และ สถาบัน ตลอดจนกลไกการเมืองแบบต่าง ๆ ภายใต้อิทธิพลเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นับแต่ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบบรัฐสภา เมื่อปี พ.ศ.2475 ถึง ปัจจุบันเวลาผ่านไปถึง 75 ปี ความแตกต่างหลากหลายในสังคมไทย ย่อมต้องมีความหลากหลาย และลึกซึ้งมากขึ้นหลายเท่าตัว ดังนั้นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมและเอ็นจีโอจึงเป็นสิ่ง จำเป็นต้องเกิดขึ้นมา และแน่นอนว่ารัฐก็ต้องพยายามหาทางบ่อนทำลายเอ็นจีโอ ที่สำคัญสังคมไทย จะต้องเข้าเอ็นจีโอให้ดีกว่าภาพพระบายป้ายสีบาบฉวยที่ออกมา ประเด็นนี้เป็นเรื่องสำคัญพิเศษ กับอนาคตการเมืองไทย

5.4 ชีรพล อินทรลิม (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ ต่อระบบการเมืองไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการเรียกร้องของกลุ่มสมัชชากชนจันต่อรัฐบาล ซึ่งจา การศึกษาพบว่า กลุ่มสมัชชากชนจันมีการรวมตัวกันในลักษณะกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีสถาบัน รองรับ โดยเป็นการเรียกร้องของกลุ่มคนในระดับรากหญ้า โดยมีกลยุทธ์ในการเรียกร้อง กดดัน รัฐบาล โดยการใช่วิธีการแบบสันติวิธี ซึ่งในการรวมกลุ่มของสมัชชากชนจันนั้นมีจุดแข็งคือ การนำ เรื่องที่เดือดร้อนจริงมาเป็นหัวข้อในการเรียกร้องทำให้การเรียกร้องมีน้ำหนักมากขึ้น แต่ก็มีจุดอ่อน คือ การที่กลุ่มสมัชชากชนจันมีสมาชิกมารวมตัวกันเป็นจำนวนมาก ทำให้ควบคุมได้ยากและสามารถ ที่จะแทรกแซงได้ง่าย ซึ่งผู้ศึกษาเองได้ให้แนวทางในการปัญหาดังกล่าว โดยการปฏิรูปการเมืองให้ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองในทุก ๆ ด้านให้มากขึ้น

5.5 สันติ จิยะพันธ์ (2539, บทคัดย่อ) เรื่องความขัดแย้งในแนวคิดระหว่างรัฐกับ สังคมในเรื่องสิทธิของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทยโดยมุ่งศึกษา วิเคราะห์แนวความคิดของรัฐไทย ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในส่วนของพัฒนาการและ แนวคิดที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน และศึกษาวิเคราะห์แนวคิดของภาคสังคมที่ก่อตัวขึ้นมาในภายหลังด้วย เพื่อใช้ในการชี้ให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างแนวคิดของรัฐและแนวคิดของสังคมในเรื่องสิทธิ อำนาจของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ผลการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่า แนวความคิดระหว่างรัฐกับสังคมในเรื่องสิทธิของประชาชนมีความขัดแย้งกัน เนื่องจากแนวคิด ของรัฐกับแนวคิดของสังคมในกระบวนการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรมีความแตกต่างกัน โดย

รัฐมีแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับศักยภาพของรัฐและภาคธุรกิจเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเทคนิค วิชาชีพ ในการเป็นส่วนนำในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมเหนือภาคประชาชนและชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมองว่า การดำเนินนโยบายการพัฒนาและการแบ่งสรรทรัพยากรเป็นเรื่องที่อยู่ นอกเหนือปัจจัยทางการเมือง รัฐจึงมองว่าสิทธิของประชาชนควรอยู่ภายใต้ขอบเขตการควบคุมของรัฐ มิให้ขัดขวางเป็นอุปสรรคต่อแผนนโยบายของรัฐ ส่วนภาคสังคมเห็นว่า ประชาชนและชุมชน ในท้องถิ่น มีศักยภาพและภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับการพัฒนา และจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น สิทธิของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเข้าถึงผลประโยชน์และทรัพยากร ในสังคมรัฐจึงควรรับรองสิทธิของประชาชนในการพัฒนาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

5.6 วิเชียร บวรณรักษ์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหว ทางการเมืองภาคประชาชน กรณีศึกษา กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน กรณีศึกษา กลุ่มอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี เกิดจากปัจจัยด้านปัญหาเชิงโครงสร้าง ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากโครงการ ของรัฐ รวมทั้งการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจากปัจจัยด้านบริบทส่งเสริมและเอื้ออำนวยซึ่ง แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ วัฒนธรรมชุมชนการระดับทรัพยากร ปัจจัยภายนอก ได้แก่ โครงสร้างโอกาสทางการเมือง โครงสร้างโอกาสทางสังคม ฝ่ายต่อต้าน แนวทางการเคลื่อนไหว พบว่า มีการเคลื่อนไหวอย่างหลากหลาย เช่น กลยุทธ์การยึดพื้นที่ทางการเมือง กลยุทธ์ชุมชนนิยม/ วัฒนธรรมชุมชน กลยุทธ์การต่อสู้ทางการเมืองเชิงสัญลักษณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางการเคลื่อนไหว โดยวิเคราะห์สถานการณ์และการตอบโต้ของกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ ส่วนปัญหาและอุปสรรค พบว่า ประการแรก เกิดจากปัจจัยภายใน ได้แก่ 1) ขบวนการยังขาดผู้นำและแกนนำ ตลอดจน สมาชิกที่เข้มแข็งจะมีความหลากหลาย 2) แนวคิดที่นำมาสู่การก่อเกิดขบวนการความชัดเจนใน เป้าหมาย และกระบวนการดำเนินการ 3) ด้านการบริหารจัดการ การขยายพลังมวลชน ประการที่ สอง เกิดจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) สถานการณ์ทางการเมืองที่เป็นแบบ “การเมืองปิด” หรือ สภาวะรัฐรวมศูนย์อำนาจหรือการเมืองที่เน้นประชาธิปไตยแบบตัวแทนเป็นสำคัญ ยึดมั่นระบบ พรรคในการพัฒนาประชาธิปไตย อันนำไปสู่การปิดกั้นกระบวนการทางการเมืองอื่น ๆ เน้นให้ ความสำคัญการเมืองผ่านกระบวนการพรรคการเมืองจนเกินไป 2) ปัญหาเชิงโครงสร้างอำนาจใน สังคมไทย 3) ปัญหาการทำหน้าที่ ของประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่ไม่มีอำนาจที่จะปกป้องหรือเข้า มามีส่วนอย่างชัดเจนในการร่วมกับขบวนการเคลื่อนไหวต่อการตอบโต้ มีการปรับตัวตลอดเวลา และ 5) สื่อมวลชน มีการตอบรับข้อมูลในระดับแคบเพียงระดับท้องถิ่น ส่วนในสื่อในระบบชาติ ยังคงไม่ให้ความเท่าที่ควร จึงสรุปได้ว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนในสภาวะ ปัจจุบัน เป็นอีกหนึ่งในแนวทางการแสดงบทบาท ตามสิทธิพลเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ดังนั้น ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการเปิดพื้นที่สาธารณะให้ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนที่จะมีสัมพันธ์ ปะทะสังสรรค์ แทรกซึม ตลอดจนแย่งพื้นที่สาธารณะ ช่วงชิง อำนาจ ผลประโยชน์ กับหน่วยทางสังคมภาคต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือทุน

5.7 อภิชาติ คงทิม (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองในการแก้ไขปัญหาการค้าขายพาราตกต่ำของกลุ่มผู้ชุมนุมชาวสวนยางพาราจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า (1) การเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองในการแก้ไขปัญหาการค้าขายพาราตกต่ำ ทางกลุ่มผู้ชุมนุมจะใช้วิธีการดั่งมวชนในพื้นที่เพื่อเข้าร่วมชุมนุมเคลื่อนไหวเรียกร้อง โดยมีการเสนอข้อต่อรองและข้อเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาการค้าขายพาราตกต่ำ และใช้วิธีการชุมนุมประท้วงโดยการปิดถนนเพื่อให้รัฐบาลทำตามข้อเรียกร้องดังกล่าว (2) รัฐบาลใช้วิธีการแก้ไขปัญหาโดยการเจรจาพูดคุย การบังคับใช้กฎหมายในการสลายการชุมนุมเพื่อขอคืนพื้นที่จราจรและการออกนโยบายให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

5.8 อุบลพรรณ กระจ่างโพธิ์ (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การเคลื่อนไหวของขบวนการแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์ พบว่า เป็นการเคลื่อนไหวภายใต้สถานการณ์ที่ปัจจัยภายนอก กล่าวคือ รัฐบาลที่มีนโยบายการใช้ความรุนแรงและกฎหมายเข้ามาควบคุมการชุมนุม โดยอีกด้านหนึ่งมีความพยายามสอดคล้องประสานกับฝ่ายต่อต้านผู้ชุมนุมที่เป็นประชาชน กลุ่ม องค์กรต่างๆ เพื่อลดความชอบธรรมของฝ่ายผู้ชุมนุมและดำรงไว้ซึ่งอำนาจของรัฐบาล ประกอบกับปัจจัยภายใน นปช. แฉกทั้งแผ่นดินที่แม้ว่าจะมีลักษณะรูปแบบองค์กรด้านที่เป็นทางการ แต่เมื่อเข้าสู่การต่อสู้ผ่านปฏิบัติการทางการเมืองทำให้มองเห็นการขาดการเตรียมการวางแผนเชิงยุทธวิธีที่เป็นระบบ มีการกำหนดยุทธวิธีการเคลื่อนไหวที่ลักษณะเฉพาะหน้าตามสถานการณ์เป็นหลัก และลักษณะความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการทั้งภายในหมู่แกนนำแกนนำย่อย และผู้ร่วมชุมนุม ปรากฏจากยุทธวิธีที่มีลักษณะเป็นไปเองทั้งที่ไม่ละเมิดแนวทางนโยบายขององค์กร และส่วนที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว อย่างชัดเจน คือยุทธวิธีที่เป็นไปเองและละเมิดแนวทางนโยบายขององค์กร ซึ่งทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกดังกล่าวส่งผลให้นำไปสู่การปราบปรามและประกาศยุติการชุมนุมในวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 ในที่สุด

7. ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่

7.1 ประวัติความเป็นมา

กระบี่เป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลอันดามัน จากหลักฐานทางโบราณคดีสันนิษฐานได้ว่าบริเวณเมืองกระบี่เคยเป็นแหล่งชุมชนโบราณก่อนประวัติศาสตร์และ

ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ กล่าวกันว่าดินแดนนี้แต่เดิมคือเมืองบันไทยสมอ 1 ใน 12 เมือง
 นักยตร์ที่ใช้ตราลิงเป็นตราประจำเมืองขึ้นกับอาณาจักรนครศรีธรรมราช จังหวัดกระบี่ ตั้งขึ้นใน
 สมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ในอดีตเป็นเพียงแขวงหนึ่งอยู่ในอำนาจปกครองและบังคับ
 บัญชาของเมืองนครศรีธรรมราชเรียกว่า “แขวงเมืองปกาสัย” พระยาผู้ครองเมืองนครศรีธรรมราช
 ให้ปลัดเมืองฯมาตั้งค่ายทำเพนียดจับช้างในท้องถื่นที่ตำบลปกาสัยและได้มีราษฎรจากเมือง
 นครศรีธรรมราชอพยพมาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินเพิ่มมากขึ้นพระปลัดเมืองฯ ได้ยกตำบลปกาสัย
 ขึ้นเป็น “แขวงเมืองปกาสัย” ขึ้นต่อเมืองนครศรีธรรมราช ประมาณปี พ.ศ. 2415 พระบาทสมเด็จพระ
 พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ยกฐานะขึ้นเป็นเมืองปกาสัย
 และพระราชทานนามว่า “เมืองกระบี่” เมื่อได้ประกาศตั้งขึ้นเป็นเมืองแล้ว โปรดเกล้าฯให้ตั้งที่ท่า
 การอยู่ที่ตำบลกระบี่ใหญ่ (บ้านตลาดเก่า) ในท้องที่อำเภอเมืองกระบี่ปัจจุบัน มีหลวงเทพเสนาเป็น
 เจ้าเมืองกระบี่คนแรกต่อมาในปี พ.ศ. 2418 ได้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้แยกเมืองกระบี่ออก
 จากการปกครองของเมืองนครศรีธรรมราชเป็นเมืองจัตวาขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ และในปี พ.ศ. 2443
 สมัยพระยารัษฎานุประดิษฐ์ (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) เป็นสมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต ได้พิจารณาเห็น
 ว่าศาลากลางจังหวัดที่บ้านตลาดเก่านั้น ไม่สะดวกต่อการคมนาคมเพราะสมัยนั้นต้องอาศัยเรือเป็น
 พาหนะ จึงย้ายมาที่ตั้งเมืองไปอยู่ตำบลปากน้ำซึ่งอยู่ใกล้ปากอ่าวเป็นร่องน้ำลึกเรือใหญ่สามารถเข้า
 เทียบท่าได้สะดวกทำให้เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดจนถึงปัจจุบันนี้ ความหมายของคำว่า “กระบี่”
 มีตำนานเล่าสืบต่อกันมาว่า ชาวบ้านได้ขุดพบมีดดาบโบราณเล่มหนึ่งนำมามอบให้กับเจ้าเมือง
 กระบี่ และต่อมาไม่นานก็ขุดพบมีดดาบโบราณเล่มหนึ่งรูปร่างคล้ายกับมีดดาบโบราณเล่มใหญ่ จึง
 นำมามอบให้กับเจ้าเมืองกระบี่เช่นกันเจ้าเมืองกระบี่เห็นว่าเป็นดาบโบราณสมควรเก็บไว้เป็นดาบ
 คู่บ้านคู่เมืองเพื่อเป็นสิริมงคลแต่ขณะนั้นยังสร้างเมืองไม่เสร็จจึงได้นำดาบไปเก็บไว้ในถ้ำเขาขนาบ
 น้ำหน้าเมืองโดยวางดาบหรือกระบี่ไขว้กันซึ่งลักษณะการวางดาบหรือกระบี่ไขว้ เป็นสัญลักษณ์
 ของตราประจำจังหวัดคือรูปดาบไขว้ด้านหลังมีภูเขาและทะเล โดยบ้านที่ขุดพบดาบใหญ่ได้ตั้งชื่อว่า
 “บ้านกระบี่ใหญ่” บ้านที่ขุดพบดาบเล็กได้ตั้งชื่อว่า “บ้านกระบี่น้อย” แต่มีอีกตำนานหนึ่ง สันนิษฐานว่า
 คำว่า “กระบี่” อาจเรียกชื่อพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่งที่มีมากในท้องถื่น คือต้น “หลุมพี” จึงเรียกชื่อท้องถื่นว่า
 “บ้านหลุมพี” ต่อมา มีชาวมลายูและชาวจีนที่เข้ามาค้าขายได้เรียกเพี้ยนเป็น “บ้าน-กะ-ลู-บี” หรือ
 “คอโลบี” นาน ๆ เข้าก็ได้ปรับเป็นสำเนียงไทยว่า “กระบี่”

7.2 ข้อมูลพื้นฐาน

7.2.1 ลักษณะทางกายภาพ

1) **ที่ตั้งและอาณาเขต** จังหวัดกระบี่ตั้งอยู่ทางด้านฝั่งทะเลตะวันตกของภาคใต้ ติดกับทะเลอันดามัน อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข 4 (ถ.เพชรเกษม) ประมาณ 814 กม. มีพื้นที่ทั้งหมด 4,708,512 ตร.กม. หรือประมาณ 2,942,820 ไร่

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดพังงา และ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทางด้าน อำเภอปลายพระยา และ อำเภอเขาพนม

ทิศใต้ติดต่อกับ จังหวัดตรัง และ ทะเลอันดามัน ทางด้าน อำเภอเกาะลันตา อำเภอเมืองกระบี่ และอำเภอเหนือคลองทิศตะวันออกติดกับ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดตรังทางด้านอำเภอเขาพนม อำเภอคลองท่อม และ อำเภอลำทับทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดพังงา และทะเลอันดามัน ทางด้าน อำเภออ่าวลึก และอำเภอเมืองกระบี่

2) **ลักษณะภูมิประเทศ** สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดกระบี่ทางตอนเหนือประกอบด้วยเทือกเขายาวทอดตัวไปในแนวเหนือใต้สลับกับสภาพพื้นที่แบบลูกคลื่นลอนลาด และลอนชัน มีที่ราบชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกบริเวณทางใต้ มีสภาพภูมิอากาศเป็นภูเขากระจัดกระจาย สลับกับพื้นที่แบบลูกคลื่นส่วนบริเวณทางตอนใต้สุดและตะวันตกเฉียงใต้มีสภาพพื้นที่เป็นแบบลูกคลื่นลอนลาดจนถึงค่อนข้างเรียบ และมีภูเขาสูงๆ ต่ำๆสลับกันไป บริเวณด้านตะวันตกมีลักษณะ เป็นชายฝั่งติดกับทะเลอันดามันยาวประมาณ 160 กม. ประกอบด้วยหมู่เกาะน้อยใหญ่ประมาณ 130 เกาะแต่เป็นเกาะที่มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 13 เกาะ เกาะที่สำคัญได้แก่ เกาะลันตาเป็นที่ตั้งของอำเภอเกาะลันตา และเกาะพีพี ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมืองเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามติดอันดับของโลก บริเวณตัวเมืองมีแม่น้ำกระบี่ยาวประมาณ 5 กม. ไหลผ่านลงสู่ทะเลอันดามัน ที่ ต.ปากน้ำ นอกจากนี้ยังมีคลองปากส้ายคลองกระบี่ใหญ่ และคลองกระบี่น้อย ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาพนมเบญจาเทือกเขาที่สูงที่สุดในจังหวัดกระบี่

3) **ลักษณะภูมิอากาศ** จังหวัดกระบี่มีภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีฝนตกชุกตลอดปี และมีเพียง 2 ฤดู คือ- ฤดูร้อน มี 4 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ไปจนถึงเดือนเมษายน - ฤดูฝน มี 8 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ไปจนถึงเดือนตุลาคมที่เรียกกันว่าฝนแปดแดดสี่

4) **การปกครองและประชากร** จังหวัดกระบี่แบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ ได้แก่ อ.เมืองกระบี่ อ.อ่าวลึก อ.ปลายพระยา อ.คลองท่อม อ.เกาะลันตา อ.ลำทับ อ.เหนือคลอง และ อ.เขาพนม รวม 51 ตำบล 383 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลเมือง 9

เทศบาลตำบล และ 51 องค์การบริหารส่วนตำบล ประชากร ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2553 มีจำนวน 432,704 คน แยกเป็นเพศชาย 216,393 คน เพศหญิง 216,311 คน คิดเป็นร้อยละ อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมือง 105,560 คน รองลงมา คือ อำเภอคลองท่อม 72,383 คน อำเภอเหนือคลอง 58,573 คน อำเภออ่าวลึก 53,908 คน จังหวัดกระบี่ มีสภาพดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชไร่มากที่สุด รองลงมาเป็นการปลูกไม้ยืนต้น และพื้นที่ทำนา ปลูกพืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ และพืชสมุนไพรตามลำดับ จังหวัดกระบี่เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของภาคใต้ มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น หาดทรายขาว น้ำทะเลใส ปะการัง ถ้ำ และหมู่เกาะน้อยใหญ่กว่า 100 เกาะ และเป็นที่ตั้งของเรือนรับรองที่ประทับแหลมทางนาคำขวัญประจำจังหวัด :แหล่งถ่านหิน ถิ่นหอยเก่า เขาตระหง่าน ธารสวย รวยเกาะ เพาะปลูกปาล์ม งามหาดทราย ใต้ทะเลสวยสด มรดกอันดามัน สวรรค์เกาะพีพี

สำหรับปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่ ซึ่งถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดที่มีแนวโน้มการเพิ่มพื้นที่ปลูกอย่างรวดเร็ว เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมต่อการปลูกปาล์มน้ำมันและเป็นพืชที่รัฐบาลให้การสนับสนุนเพิ่มพื้นที่เพาะปลูก โดยในปีพ.ศ. 2557 มีพื้นที่ปลูก 985,285 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 3,415 กิโลกรัมต่อไร่ 3,142,733 ตัน (สำนักงานเกษตรจ.กระบี่)

7.3 จุดเริ่มต้นของการออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง ของกลุ่มผู้ชุมนุมไร่ที่ดินทำกินกรณี พื้นที่สวนปาล์มหมดสัมปทาน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ จากกรณีเมื่อปี พ.ศ. 2529-2530 โดยรัฐบาลในสมัยนั้นมีนโยบายให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ จ.กระบี่ จำนวน 14 แปลง เนื้อที่กว่า 70,000 ไร่ และขณะแปลงสัมปทานได้หมดอายุไปแล้วประมาณ 10 แปลง เหลือพื้นที่ที่มีอายุสัมปทานอีก 4 แปลง และบางแปลงกำลังจะหมดอายุอย่างไรก็ตาม หลังจากที่พื้นที่ที่ทางรัฐอนุญาตให้มีการสัมปทานหมดลง ประกอบกับ ครม.ปี 2546 ได้มีมติไม่ต่ออนุญาตให้พื้นที่ที่ได้รับสัมปทาน พร้อมกับให้นำพื้นที่ดังกล่าวมาจัดสรรให้แก่คนที่ยากจนไม่มีที่ดินทำกิน ทำให้ประชาชนจากหลายพื้นที่ บุกรุกเข้าไปยึดครองสวนปาล์มที่หมดอายุสัมปทานในหลายแปลง ซึ่งบางแปลงก็ถูกผลักดันออกไปกลุ่มมือบสำคัญ 2 กลุ่มเข้าไปยึดพื้นที่พื้นที่สวนปาล์มหมดสัมปทาน อำเภอปลายพระยาและอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มภาคีเรียกร้องที่ดินทำกิน มีนายชวงค์ มณีกุล เป็นแกนนำ เข้ายึดพื้นที่หม้ออายุสัมปทานของบริษัทเจียร วาณิช เนื้อที่ 20,000 ไร่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มของนายสมพงศ์ วงจินดา เจ้าของที่ดินของ บริษัท พิชาน ปาล์ม น้ำมัน จำกัด ตำบลคลองหิน อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มคาดว่าจะมีสมาชิกรวมกัน ไม่ต่ำกว่า 3 พันคน

จากสถานการณ์การเคลื่อนไหวเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาการจัดสรรพื้นที่สวน ปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทาน และมีมติ ครม. ปี 2546 ให้จัดสรรเป็นพื้นที่ทำกินให้กับประชาชนผู้ ไร้ที่ทำกิน แต่ยังไม่มีการดำเนินการใดๆ อย่างเป็นทางการจากรัฐบาล ทำให้การออกมาเคลื่อนไหว ของกลุ่มผู้ชุมนุมในครั้งนี้เป็น การเคลื่อนไหวที่อยู่ในความสนใจของผู้คนจำนวนมากเลยทีเดียว โดยเรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ดังกล่าวตามบันทึกรายงานสถานการณ์การชุมนุมของกลุ่ม กลุ่มผู้ชุมนุมไม่มีที่คิดทำกินดังนี้

วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2558 ชาวบ้าน ม.4, 5, 7, 8 ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา จ. กระบี่ ประมาณ 100 คน ได้รวมตัวกันขับไล่กลุ่มเครือข่ายไร้ที่ดินทำกินที่ได้เข้ายึดสวนปาล์มน้ำมัน ขาดอายุสัมปทานของบริษัทยูนิวานิช จำกัด (มหาชน) ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา หลังจาก หมดอายุสัมปทานตั้งแต่ปี 2556 ที่ผ่านมา เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลนำที่ดินไปจัดสรรให้คนจนไร้ที่ทำกิน ตามมติ ครม.2546 โดยกลุ่มชาวบ้านอ้างว่า "ได้รับความเดือดร้อนในการใช้เส้นทางเข้าออกพื้นที่ สวนปาล์มน้ำมัน ไปยังพื้นที่การเกษตร และไม่ปลอดภัย สำหรับการรวมตัวในครั้งนี้อย่างนายอำเภอ ได้เข้าเจรจา และให้กลุ่มชาวบ้านไปยื่นหนังสือต่อทางศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดกระบี่

วันที่ 20 เมษายน 2558 ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ได้มีกลุ่มมือบ 2 กลุ่ม มารวมตัวกันบริเวณ ศาลากลางจังหวัดกระบี่ โดยเจ้าหน้าที่ได้แยกให้ชุมนุมกันคนละฝั่งของพื้นที่ศาลากลาง เนื่องจาก เกรงว่าจะเกิดการปะทะกันโดยกลุ่มแรกเป็นกลุ่มมือบภาคีเรียกร้องที่ดินทำกิน จังหวัดกระบี่ ประมาณ 300 คน นำโดย นายชูวงศ์ มณี กุล ทางเจ้าหน้าที่ได้ให้จัดให้ชุมนุมกันที่บริเวณ ศาลหลักเมือง กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มมือบชาวบ้าน ต.ปลายพระยา ประมาณ 60 คน นำโดย นายสมใจ นวลนุ่น ทางเจ้าหน้าที่ได้จัดให้ชุมนุมกันที่บริเวณศาลากลางกระบี่ (หลังเก่า) โดยทั้ง 2 กลุ่มอยู่ห่าง กันประมาณ 200 เมตร บรรยากาศเป็นไปด้วยความตึงเครียดต่อมา ทางพันเอกไพโรจน์ โดงามวงศ์ หัวหน้ากลุ่มงานข่าวฝ่ายความมั่นคง จ.กระบี่ รับเรื่อง พร้อมนำประเด็นปัญหาความเดือดร้อนแจ้ง จังหวัดกระบี่ดำเนินการต่อไป ชาวบ้านพอใจได้แยกย้ายกันกลับ

วันที่ 19 มิถุนายน 2558 พล.อ. ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมด้วยคณะได้เดินทางมาประชุมมอบนโยบายการ แก้ปัญหาการบุกรุก และการขอใช้ประโยชน์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่จังหวัดกระบี่ นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี พร้อมรับฟังการบรรยายสรุปการดำเนินการแก้ปัญหาการบุกรุก และการขอใช้ประโยชน์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ในจังหวัดกระบี่ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดย จัด

ขึ้นที่ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดกระบี่ โดยขอแก้ไขปัญหาการบุกรุก และการขอใช้ประโยชน์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน โดยขอเวลา 3 เดือน

วันที่ 9 กรกฎาคม 2558 นายสมศักดิ์ แสงบัว แกนนำกลุ่มประชาชนเพื่อประชาชน ที่ได้เข้ายึดสวนปาล์มน้ำมันหมดอายุสัมปทานของบริษัท ยูนิวานิช ม.5 ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา จ.กระบี่ กล่าวว่า ทางกลุ่มฯ ได้ส่งตัวแทนเข้ายื่นหนังสือ พร้อมรายชื่อสมาชิกประมาณ 600 คน ต่อนายธีระ ชูเชิด หัวหน้าศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดกระบี่ ถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรัฐบาล เพื่อขอให้จัดสรรที่ดินทำกินให้ เนื่องจากสมาชิกฯ ไม่มีที่ดินทำกินจริงๆ จึงได้รวมตัวกันเข้ามายึดสวนปาล์มน้ำมันหมดอายุสัมปทานแห่งนี้ปลูกสร้างที่อยู่อาศัย และเรียกร้องให้หน่วยงานจัดสรรที่ดินทำกินให้ตามนโยบายของรัฐบาลนายสมศักดิ์ แสงบัว คณะทำงานกลุ่มประชาชนเพื่อประชาชน กล่าวว่า ทางกลุ่มฯ ได้รวมตัวกันจากชาวบ้านทั้งในพื้นที่จังหวัดกระบี่ และจังหวัดอื่นๆ รวมประมาณ 600 คน โดยได้เข้าจับจองสวนปาล์มของบริษัท ยูนิวานิช ซึ่งเป็นพื้นที่ที่หมดอายุสัมปทาน พร้อมทำเรื่องเสนอไปยังหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อขอเข้าไปอยู่ในพื้นที่ จนถึงขณะนี้รวมเวลาเกือบ 5 เดือน เพื่อแสดงเจตนารมณ์ขอให้รัฐบาลจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่คนจนที่ไม่มีที่ดินทำกิน ซึ่งกลุ่มของตนจะยึดพื้นที่สวนปาล์มแห่งนี้เป็นที่อยู่อาศัยต่อไป จนกว่ารัฐบาลจะจัดสรรพื้นที่ทำกินให้ตามมติกรม. ปี 2546 ที่ผ่านมา

กลางเดือน สิงหาคม 2556 ศาลจังหวัดกระบี่ออกหมายจับ 221 แกนนำที่เข้ายึดสวนปาล์ม หลังนำมวลชนบุกรุกที่หมดสัมปทาน ขณะที่กลุ่มภาคีเครือข่ายเกษตรกรไร้ที่ดินทำกินจังหวัดกระบี่ เตรียมเคลื่อนไหว หลังถูกออกหมายจับ 221 คน ระบุรัฐบาล ไม่จริงจัง ในการแก้ปัญหาพื้นที่ สวนปาล์มน้ำมัน ที่หมดสัมปทาน วันที่ 31 สิงหาคม 2558 นายชวงศ มณีกุล ประธานภาคีเครือข่ายไร้ที่ดินทำกิน จังหวัดกระบี่กล่าวว่า แกนนำ พร้อม ผู้ที่ถูกออกหมายจับบางส่วนเตรียมข้ามอบตัวผู้คดี กับเจ้าหน้าที่ ตำรวจภูธรปลายพระยา

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559 ผู้สื่อข่าวรายงานว่ากำลังตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ป่าไม้กว่า 500 นาย เข้าสลายการชุมนุมของผู้ที่เข้าไปบุกรุกพื้นที่สวนปาล์มน้ำมัน แปลงหมดอายุสัมปทาน ของบริษัทยูนิวานิช จำกัด (มหาชน)ในพื้นที่ หมู่ 4/หมู่ 5 และ หมู่ 8 ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยาจังหวัดกระบี่ เนื้อที่กว่า 1 ไร่ หลังมีกลุ่มมวลชนบุกรุกยึดพื้นที่ปลูกเพิงพักอาศัยเพื่อเรียกร้องที่ดินทำกินตั้งแต่หมดสัญญาเช่ากับกรมป่าไม้ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2556 เป็นต้นมาและได้เข้าสลายมาแล้ว 2 รอบ แต่ยังมีมวลชนกลับเข้ามาอีก ส่งผลให้เกิดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ต่อเนื่องล่าสุดมีการยิงปะทะกันจนมีผู้ได้รับบาดเจ็บหลายราย เบื้องต้นเจ้าหน้าที่ได้กระจายกำลังออกตรวจสอบในพื้นที่สวนปาล์มน้ำมัน พบว่ายังมีชาวบ้านที่เป็นกลุ่มเรียกร้องที่ดินทำกิน ปักหลักอาศัยอยู่ จำนวนกว่า 100 คน แต่ไม่พบตัวแกนนำจึงได้ดำเนินการควบคุมตัวทั้งหมด

ส่งสถานีตำรวจภูธรปลายพระยา เจ้าหน้าที่ทำการตรึงกำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้ป้องกันการบุกรุกเข้ามา
อีก ส่วนพื้นที่สวนปาล์มแห่งนี้ และรอการพิจารณาจากกรมป่าไม้วางจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

วันที่ 1 มีนาคม 2559 ที่หน้าศาลากลางจังหวัดกระบี่ (หลังเก่า) นายชูวงศ์ มณีกุล แกน
นำกลุ่มภาคีเรียกร้องที่ดินทำกิน พร้อมด้วยสมาชิกประมาณ 30 คน ได้เดินทางมาที่ศาลากลาง
จังหวัดกระบี่ เพื่อยื่นหนังสือถึง นายพินิจ บุญเลิศ ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ ขอให้ดำเนินการตาม
ระเบียบและกฎหมาย กับนายบุญสืบ สมัครราช ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 12
สาขากระบี่ และ พ.ต.อ.ชำนาญ ชำนาญกิจ ผกก.สภ.ปลายพระยา จ.กระบี่ พร้อมพวก ขอให้ปฏิบัติ
หน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายอาญา ม.157 โดยมี พ.อ.พงษ์เทพ ประกอบ
สุขราษฎร์ รอง ผอ.รมน.จ.กระบี่ เป็นตัวแทนรับเรื่องต่อมาในวันที่ 25 ก.พ.2559 ที่ผ่านมานี้ เนื่องจาก
นายบุญสืบ สมัครราช ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 12 สาขากระบี่ และ พ.ต.อ.
ชำนาญ ชำนาญกิจ ผกก.สภ.ปลายพระยา จ.กระบี่ และพวกได้ร่วมกันเข้าไปจับกุมกลุ่มประชาชนที่
เข้าไปชุมนุมอยู่ภายในสวนปาล์มขาดอายุสัมปทานของบริษัทยูนิวานิช เนื้อที่ประมาณ 20,000 ไร่
ในพื้นที่ ม.4, 5, 7 และ 8 ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา รวมจำนวน 90 คน โดยตั้งข้อหาบุกรุกพื้นที่ป่า
ทั้งนี้ กลุ่มผู้ชุมนุมต้องการเรียกร้องให้ทางบริษัทฯ คืนพื้นที่ดังกล่าวให้กรมป่าไม้ และนำมาจัดสรร
ให้แก่ผู้ที่ไม่มิตินทำกิน เช่นคนละ 10 ไร่ ตามมติ ครม. วันที่ 26 ส.ค.46 แต่กลับถูกจับกุมดำเนินคดี
ทางกลุ่มผู้ชุมนุมฯ เห็นว่าไม่มีความเป็นธรรม และเป็นทางเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากยังคง
ให้บริษัทฯ ครอบครองหาผลประโยชน์ในพื้นที่หมดสัมปทาน โดยไม่มีการดำเนินคดีใดๆ ต่อ
บริษัทฯ ถึงแม้ว่าพื้นที่จะขาดอายุสัมปทานไปแล้ว เมื่อวันที่ 21 เม.ย.46 จึงต้องเรียกร้องให้ทางผู้ว่า
ราชการจังหวัด ดำเนินการตามกฎหมายต่อเจ้าหน้าที่ด้วย มาตรา 157

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์ทางการเมือง ของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกิน: ศึกษาเฉพาะกรณี พื้นที่สวนปาล์มหอดสัมปทาน อำเภอลาดพระยา จังหวัดกระบี่ ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดวิธีการวิจัย 2 วิธี คือ

1. การวิจัยภาคสนาม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้ที่ย้ายมาเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์ทางการเมืองให้รัฐแก้ไขปัญหาเรื่องผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกิน พื้นที่สวนปาล์มหอดสัมปทาน อำเภอลาดพระยา จังหวัดกระบี่
2. การวิจัยเอกสาร จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎี และผลงานการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง และจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น รายงานการประชุม นโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ใช้ประชากรในการศึกษาจำนวน 3 กลุ่ม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์ทางการเมือง ของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกิน: ศึกษาเฉพาะกรณี พื้นที่สวนปาล์มหอดสัมปทานอำเภอลาดพระยา จังหวัดกระบี่อย่างเฉพาะเจาะจงได้แก่

- 1.1 แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกิน จำนวน 3 คน
- 1.2 เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ จำนวน 5 คน
- 1.3 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม ได้แก่ ตำรวจ จำนวน 3 คน และข้าราชการพลเรือน จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์

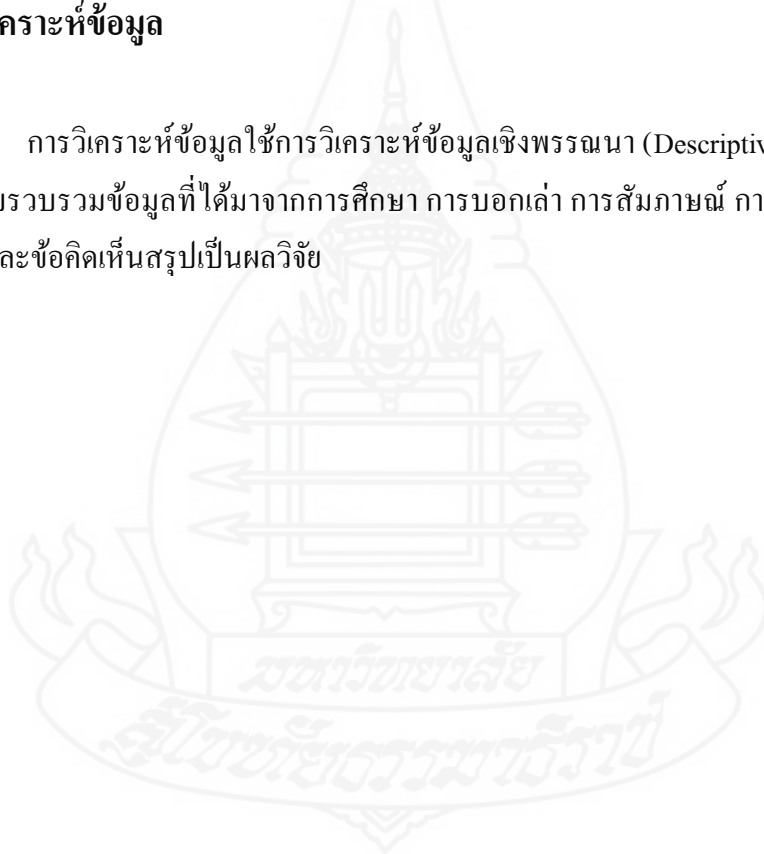
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้จะเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลในเบื้องต้น และ การใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

- 3.1 ผู้ศึกษาประสานกับประชากรกลุ่มเป้าหมาย
- 3.2 ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
- 3.3 ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมแบบสอบถาม นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดย นำ ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษา การบอกเล่า การสัมภาษณ์ การสังเกต หรือการใช้ วรรณคดีและข้อคิดเห็นสรุปเป็นผลวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง แนวทางการเคลื่อนไหวเรียกกร้องทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกิน ศึกษาเฉพาะกรณี พื้นที่สวนปาล์มหมดสัมปทาน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์แบบจำเพาะเจาะจงจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ข้าราชการพลเรือนที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม และข้าราชการตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ ผู้วิจัย ได้วางกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ซึ่งมีรายละเอียด และผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิธีการเคลื่อนไหวเรียกกร้องของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกิน

สำหรับประเด็นการสัมภาษณ์ถึงวิธีการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกิน ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นไว้ 3 ประเด็น คือ 1) การดึงมวลชนและการสร้างเป้าหมายร่วมกันของกลุ่มผู้ชุมนุม 2) การสร้างข้อต่อรองและข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้ชุมนุม 3) การปักหลักชุมนุมประท้วงโดยการเข้าบุกยึดครองพื้นที่สวนปาล์มที่หมดสัมปทานแล้ว โดยมีผลการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

วิธีที่ 1 การดึงมวลชนเพื่อให้ออกมาเคลื่อนไหวเรียกกร้องและสร้างเป้าหมายร่วมกันของกลุ่มผู้ชุมนุม สำหรับการเคลื่อนไหวเรียกกร้องของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกินในพื้นที่สวนปาล์มหมดสัมปทาน ป่าปลายพระยา ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ จากกรณีเมื่อปี พ.ศ. 2529-2530 โดยรัฐบาลในสมัยนั้นมีนโยบายให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ จ.กระบี่ จำนวน 14 แปลง เนื้อที่กว่า 70,000 ไร่ และขณะแปลงสัมปทานได้หมดอายุไปแล้วประมาณ 10 แปลง เหลือพื้นที่ที่มีอายุสัมปทานอีก 4 แปลง และบางแปลงกำลังจะหมดอายุอย่างไรก็ตาม หลังจากที่พื้นที่ที่ทางรัฐอนุญาตให้มีการสัมปทานหมดลง ประกอบกับ ครม.ปี 2546 ได้มีมติไม่ต่ออนุญาตให้พื้นที่ที่ได้รับสัมปทาน พร้อมกับให้นำพื้นที่ดังกล่าวมาจัดสรรให้แก่คนที่ยากจนไม่มีที่ดินทำกิน ทำให้ประชาชนจากหลายพื้นที่

บุกกรุกเข้าไปยึดครองสวนปาล์มที่หมดอายุสัมปทานในหลายแปลง ซึ่งบางแปลงก็ถูกผลักดันออกไป ซึ่งภายหลังรัฐบาล มีนโยบายในการแก้ไขปัญหาการบุกกรุกและการขอใช้ประโยชน์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน โดยภายหลังรัฐบาลยังไม่มีกรดำเนินการใดๆ ตามระยะเวลา 3 เดือนที่กำหนด จึงมีกลุ่มผู้ชุมนุมที่นำมวลชนที่เดือดร้อนเข้ามาเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาโดยเร็ว

สำหรับการเรียกร้องในประเด็นของการดึงมวลชนและการสร้างเป้าหมายร่วมกันของกลุ่มผู้ชุมนุม จากข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มที่ทำการศึกษาซึ่งเป็นแกนนำและผู้เข้าร่วมชุมนุม โดยใช้รูปแบบการดึงมวลชนและเข้าบุกยึดพื้นที่ในสวนปาล์มที่หมดอายุสัมปทานเพื่อรอคำตอบจากของรัฐบาลตามที่ได้มีการให้สัญญาเอาไว้ โดยมีกรชักชวนผู้ที่ได้รับผลกระทบและเดือดร้อนเพื่อเรียกร้องที่ดินในพื้นที่ และนอกพื้นที่จังหวัดกระบี่ที่เดือดร้อนจากปัญหาดังกล่าวเข้าร่วมชุมนุม โดยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ทางกลุ่มฯ ได้รวมตัวกันจากชาวบ้านทั้งในพื้นที่จังหวัดกระบี่ และจังหวัดอื่นๆ รวมประมาณ 600 คน โดยได้เข้าจับจองสวนปาล์มของบริษัทยูนิวานิช จำกัด มหาชน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่หมดอายุสัมปทาน พร้อมทำเรื่องเสนอไปยังหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อขอเข้าไปอยู่ในพื้นที่ เพื่อแสดงเจตนารมณ์ขอให้รัฐบาลจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่คนจนที่ไม่มีที่ดินทำกิน และการเข้ามาอยู่ภายในสวนปาล์มน้ำมันแห่งนี้เพื่อต้องการเรียกร้องที่ดินทำกิน และแสดงสัญลักษณ์ว่าพวกตนไม่มีที่ดินทำกินจริงๆ ไม่ได้มีมีความประสงค์เป็นอย่างอื่น และหากว่าหลังจาก 3 เดือนไปแล้ว รัฐบาลไม่ได้ทำตามคำมั่นสัญญาพวกตนก็จะปักหลักอยู่ในที่แห่งนี้ต่อไปเพราะไม่รู้จะอยู่ที่ไหน จนกว่ารัฐบาลจะจัดสรรพื้นที่ทำกินให้ตามมติ ครม.ปี 2546 ที่ผ่านมา (นายสมศักดิ์ แสงบัว แกนนำผู้ชุมนุม สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2559)

“แนวทางเคลื่อนไหวโดยใช้วิธีนำกลุ่มชุมนุมปักหลักประท้วงโดยปราศจากอาวุธ โดยสงบ ตามแนวทางประชาธิปไตย เช่น หน้าศาลากลาง ไม่ขัดขวางการจราจร หรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ตามกฎหมายที่ดินที่หมดสัมปทานต้องนำมาจัดสรรให้คนจน คนละ 10 ไร่ ชาวบ้านมาชุมนุมโดยการชักชวนด้วยศรัทธา ที่เห็นว่ามีกรนำรถมาชุมนุมนั้น รถติดไฟแนนซ์ที่ดินสวนปาล์มโค่นยึด ทุกคนลำบาก ส่วนมากมาจากสุราษฎร์ สมัยที่กษัตริย์เป็นนายกฯ ได้รับการจัดสรรมาแล้ว คนละ 10 ไร่ ในเขตที่ธนารักษ์ มติ ครม. 26 ส.ค.46 เขตป่าสงวนแห่งชาติ ได้ฟ้องศาลปกครอง ให้มีการจัดสรรที่ดิน อ.กาญจนดิษฐ์ 1 พันกว่าไร่ ศาลชั้นต้นได้พิพากษาให้นำที่ดินมาจัดสรร โดยให้นายทุนครึ่งหนึ่ง คนจนเช่าอีกครึ่งหนึ่ง อัยการได้อุทธรณ์ปี 59 ” (นายชวงค์ มณีกุล แกนนำผู้ชุมนุม สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2559)

สำหรับทางด้านเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องยังมีความคิดเห็นในเรื่องของการดึงมวลชน โดยให้ข้อมูลว่านอกจากมีการนำมวลชนจากต่างพื้นที่เข้ามาชุมนุมด้วยแล้วยังใช้วิธีการเชิง

สัญลักษณ์ในการสร้างภาพในเรื่องการรักษาติบ้านเมืองในการนำมวลชนจากต่างพื้นที่เข้ามาร่วมชุมนุมเพื่อสร้างแนวร่วมในการเรียกร้องจากรัฐบาล ผ่านบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“โดยกลุ่มผู้ชุมนุม ใช้แนวทางเชิงสัญลักษณ์ สร้างภาพรักษาติบ้านเมือง จะเห็นว่าปากทางเข้าสวนปาล์มที่มีบ่ออยู่มีธงในหลวงรัชกาล 9 ของประจำพระองค์ มีรูปในหลวง ราชนี เวลากลุ่มไปชุมนุมจะถือเป็นกรอบ รูปภาพต่างๆ เหล่านี้ สื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ นำกลัวเช่นกัน เป็นยุทธวิธีการดึงมวลชนเข้าไว้” (นายเฉลิมพันธ์ ชสมเมฆ ปลัดอำเภออาวุโส สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560)

สำหรับทางตำรวจยังมีความคิดเห็นในเรื่องของการดึงมวลชนโดยให้ข้อมูลว่านอกจากมีการนำมวลชนจากต่างพื้นที่เข้ามาร่วมชุมนุมด้วยแล้วยังมีเรื่องของการเมืองที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการนำมวลชนจากต่างพื้นที่เข้ามาร่วมชุมนุมเพื่อสร้างแนวร่วมในการเรียกร้องจากรัฐบาล ผ่านบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“กลุ่มผู้ชุมนุมได้รับข้อมูลที่บิดเบือนจากแกนนำ โดยแกนนำอาจจะมีข้อมูลบางส่วนจากตัวแทน หรือคนที่ใกล้ชิดกับผู้นำรัฐบาล ในขณะนั้น อาจจะมีผู้ช่วยรัฐมนตรี คนใกล้ชิดกับรัฐมนตรี เป็นยุคต่อเนื่องมา ยุคประชาธิปไตย ยุคเพื่อไทย และยุค คสช. ปัจจุบัน ต่อเนื่องมา มีข้อมูลว่าจะช่วยได้จะจัดสรรให้ ทำให้ ประชาชนรับทราบข้อมูลบางส่วนหลงเชื่อ คิดว่าจะแจกฟรีบ้าง ก็จะถูกดึงเข้ามาจึงมีมวลชนมาเยอะตอนเรียกร้องใหม่ โดยกลยุทธ์ของการดึงมวลชนของกลุ่มแกนนำ คือการโฆษณาชวนเชื่อ รัฐจะจัดสรรให้ประชาชนผู้มาร่วมชุมนุม เช่น เหมือนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี รัฐจัดสรรที่สุราษฎร์ธานี แต่ข้อเท็จจริงคือที่นั่นเป็นของกรมธนารักษ์ เป็นต้น ซึ่งแกนนำมักอ้างข้อมูลบิดเบือน โฆษณาชวนเชื่อ บอกประชาชน โดยให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ซึ่งทำให้ประชาชนมองว่า ได้ แต่จริงๆแต่ละพื้นที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน เช่น ในตัวเมือง ที่เป็นของสปก. บางพื้นที่กรมป่าไม้ แต่ประชาชนได้ข้อมูลจากแกนนำแล้วหลงเชื่อ และทราบข่าวว่าเมื่อมาอยู่ แกนนำมีการเก็บผลประโยชน์ จากกลุ่มคนที่มา อ้างเรื่องต้องมีค่าใช้จ่ายในการไปติดต่อกับคนใกล้ชิดรัฐบาล กลุ่มผู้ชุมนุมต้องจ่ายให้กับแกนนำ (เหมือนมีค่าหัว) มาอยู่ร่วมชุมนุม มาจะได้พื้นที่ เช่น แกนนำอาจจะบอกว่าได้คนละ 5 ไร่ คือที่จัดสรรจะอยู่ในช่วง 5 ไร่ – 20 ไร่ การเข้ามาอยู่ร่วมชุมนุม มาเห็นด้วยตา และมีความมั่นใจ ซึ่งตอนนั้นอาศัยคนจำนวนมาก ประกอบกับในขณะนั้นเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าไปชี้แจง มีไม่มาก ผู้ร่วมชุมนุมได้รับข้อมูลจากผู้นำอย่างเดียว จึงไม่เชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่ปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ คล้ายกับว่าแกนนำคุมความคิดกลุ่มผู้ร่วมชุมนุมอยู่” (พ.ต.ท.สมบัติ แสงสุข รอง ผกก.ป.สภ.ปลายพระยา สัมภาษณ์เมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560)

“คนต่างจังหวัดส่วนใหญ่ กลุ่มแกนนำเป็นหัวหน้าชุมนุมชุดแรก นายกฤษฎา นายชูวงศ์ มณีกุล (มาทีหลัง) คล้ายกับกว่ากลุ่มนี้เข้าพื้นที่นี้ พื้นที่หมดสัมปทานตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 4 5 7 8 9 อ.ปลายพระยา หลายๆ หมู่บ้าน มีกลุ่มมวลชนเข้ายึดพื้นที่คนละแปลง ไม่เข้าซ้อนกัน ม็อบนี้เข้าแปลงนี้ ม็อบนี้เข้าแปลงนี้ กระจายหลายกลุ่ม โดยกลุ่มผู้ชุมนุมเริ่มทำการเรียกร้องมาตั้งแต่ปี 56 ตั้งแต่ก่อนที่จะคราบกำหนดสิ้นสุดสัมปทานเล็กน้อย เพราะเค้ามีข้อมูล ซึ่งสัญญาการสิ้นสุดสัมปทาน จะลงท้ายว่า สัมปทานจะหมดวันที่ 1 เมษายน หรือ 30 เมษายน ไม่มั่นใจ ในสัญญาจะบอกว่า เมื่อหมดสัมปทานแล้วให้ผู้ได้รับสัมปทานให้เคลื่อนย้ายทรัพย์สินออกจากพื้นที่ให้เสร็จสิ้นภายใน 90 วัน หลังจากหมดแล้ว 3 เดือน (90 วัน) ยังมีสิทธิอยู่ได้ระหว่างการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์” (ดาบตำรวจ สมเกียรติ เสือพล เจ้าหน้าที่พนักงานสืบสวน สัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2560)

ในส่วนของเป้าหมายที่ทางกลุ่มผู้ชุมนุมใช้เป็นวิธีการปลุกกระดมให้ผู้ที่มีความเดือดร้อนจากการไร้ที่ทำกินเข้าร่วมชุมนุมก็คือการเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือจัดสรรที่ดินทำกินให้ และอีกส่วนหนึ่งที่เป็นความต้องการของชาวสวนปาล์มในพื้นที่ดังกล่าวก็คือการได้รับสิทธิในที่ดินทำกิน แต่ก็ยังไม่ใช่ประเด็นหลักเท่ากับการเรียกร้องปัญหาความปลอดภัยและสวัสดิภาพโดยมีข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“เรื่องการปิดถนน ชาวบ้านไม่สะดวก ได้รับความเดือดร้อน กลุ่มผู้ชุมนุมมาพร้อมอาวุธ ทำให้ชาวบ้านกลัว

“ชาวบ้านได้รับผลกระทบ ที่มีพื้นที่อยู่เหนือขึ้นไปจากม็อบอยู่ เข้าออกไม่ได้ ต้องมาแจ้ง ไปกรีดยางตัดปาล์มไม่ได้ มีการปิดทาง ให้เข้าได้แต่ต้องมีการตรวจค้น คือกลุ่มผู้ชุมนุมมันไม่ใช่เจ้าหน้าที่ที่ต้องมาตรวจค้น” (นายจำเริญ ดวงเกิด ส.อบต.เกษตรกรในพื้นที่ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2560)

“ชาวบ้าน ต.ปลายพระยา จำนวน 4 หมู่บ้าน ประกอบด้วย ม.4 ม.5 ม.7 และ ม.8 ได้รับความเดือดร้อน หลังจากกลุ่มม็อบ เข้าไปยึดสวนปาล์ม พร้อมเรียกร้องให้รัฐจัดสรรที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้ แต่พบว่าไม่ได้มาเพื่อเรียกร้องที่ดิน ได้สร้างความปลอดภัยให้ชาวบ้าน และชาวบ้านรู้สึกไม่มีความปลอดภัย โดยชาวบ้านได้รวมตัวกันขับไล่ม็อบจนเหตุการณ์เกือบบานปลาย แต่โชคดีที่มีเจ้าหน้าที่เข้ามาไกล่เกลี่ย ชาวบ้าน จึงได้ยอมถอนกำลังออกไป จึงได้รวมตัวกันมาเรียกร้องให้ทางจังหวัดกระบี่ ช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านด้วย” (นายจำลอง ทองเผื่อ เกษตรกรในพื้นที่ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2559)

“กลุ่มผู้ชุมนุมมาเพื่อร้องเรียนสิทธิทำกิน เนื่องจากสืบทราบจากกรมอุทยาน กรมป่าไม้ จากมติ ครม.ปี 2546 ในสมัยตามกฎหมายป่าไม้เดิม ปี 2484 หมดสัมปทาน ปี 2556 มี การตั้ง

แกนนำไม่เกิน 10 คน ต่อมือบ ขยายเครือข่ายไปเรื่อย ๆ ดึงคนตรง ดึงคนพหุลักษณ์เข้ามา คนที่มาเป็นคนมีที่ดินแต่ว่างงาน เป็นผู้มีอิทธิพลเก่า หลบหนีคดี เหมือนกองโจร บางทีมีอาวุธครบมือ มีปืนลูกซองเถื่อน ส่วนใหญ่พวกนักเลง และสร้างความไม่ปลอดภัยให้กับชาวบ้าน แต่เป็นนักเลงใช้จิตวิทยาสูงในการดึงคนมา อ้างว่ามาตัดป่าล้ม มาแล้วได้คนละ 1-2 ไร่ มาแบ่งกัน แรกๆว่าได้เป็น 10 ไร่ มาถึงตัดป่าล้มทันที จริงๆคนในพื้นที่ควรได้ก่อน แต่เป็นคนนอก มาจากไหนไม่รู้ อยู่ที่แกนนำให้ความหวังว่าได้แน่ ผลักภาระให้หน่วยงานรัฐ อ้างว่าป่าไม้โกง เจ้าหน้าที่ของรัฐกิน” (นายเฉลิมพันธ์ ปลัดอำเภออ่าวลึก สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2560)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า การเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุมผู้ไร้ที่ดินทำกิน ศึกษาเฉพาะกรณี พื้นที่สวนปาล์มหมดสัมปทาน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เริ่มต้นจากการใช้วิธีการดึงมวลชนจากกลุ่มผู้ที่มีอาชีพทำสวนปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่เนื่องจากในพื้นที่ดังกล่าวมีการปลูกปาล์มน้ำมันมาก รวมทั้งคนนอกพื้นที่ ซึ่งทำเป็นเครือข่ายมารวมชุมนุม โดยมีแกนนำที่เคยเข้าไปร่วมชุมนุมประท้วงเกี่ยวกับปัญหาเรื่องพื้นที่สวนปาล์มน้ำมัน เป็นผู้นำหลักในการชักชวน โฆษณาชวนเชื่อให้หลงเชื่อ ผู้คนในพื้นที่และนอกพื้นที่ให้เข้ามารวมชุมนุม ซึ่งเริ่มจากการนัดประชุมกลุ่มแกนนำและตัวแทนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในแต่ละพื้นที่เพื่อคิดหาวิธีการที่จะใช้ในการเคลื่อนไหวเรียกร้อง และดึงมวลชนมาให้ได้มากที่สุด จากการสัมภาษณ์พบว่าจะมีการใช้วิธีการเชิงสัญลักษณ์ สร้างภาพลักษณ์บ้านเมือง เพื่อนำมาใช้ในการเคลื่อนไหวเรียกร้องและดึงมวลชน เพื่อให้รัฐบาลมาแก้ไขปัญหาเรื่องการจัดสรรสวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทานให้กับเกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกิน สุดท้ายก็คือการนัดหมายให้ผู้ที่มีความเดือดร้อนจากปัญหาดังกล่าวออกมาชุมนุมร่วมกัน โดยมีเป้าหมายสำคัญร่วมกันก็คือการให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของการจัดสรรพื้นที่ปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทานแล้วให้กับเกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกิน แต่มีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันจากการสัมภาษณ์ทางเจ้าหน้าที่ภาครัฐในเรื่องของการเมืองที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการนำมวลชนจากต่างพื้นที่เข้ามารวมชุมนุมเพื่อสร้างแนวร่วมในการเรียกร้องจากรัฐบาล

วิธีที่ 2 คือ การเสนอข้อเรียกร้องและการสร้างข้อต่อรองของกลุ่มผู้ชุมนุมกับรัฐบาล ในการเสนอข้อเรียกร้องของทางกลุ่มผู้ชุมนุมนั้นจากการสัมภาษณ์ ทางแกนนำและเกษตรกร พบว่าทางกลุ่มผู้ชุมนุมได้มีข้อเรียกร้องเพื่อที่จะให้รัฐบาลซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“ข้อเสนอเพื่อให้การชุมนุมยุติ ต้องจัดสรรที่ดินให้คนจนตามมติ ครม. รัฐต้องบังคับใช้กฎหมายตามมติ ครม.ปี 46 ข้อ 11 รัฐต้องนำที่ดินที่หมดสัมปทานแล้วในจังหวัดกระบี่ 75,000 ไร่ 13 แปลง มาจัดสรรให้คนจน กรมป่าไม้เก็บผลประโยชน์เป็นทอดๆ ต้องบังคับใช้อย่างจริงจัง

ตำแหน่งใหญ่ๆ ในบ้านเมืองใช้เงินซื้อมา ต้องหาทุนกลับ” (นายชวงค์ มณีกุล แกนนากลุ่มผู้ชุมนุม สัมภาษณ์วันที่ 27 พฤศจิกายน 2559)

“มติ ครม.ปี 2546 นี้ว่าด้วย 3 จังหวัด โดยเฉพาะ จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช มติ ครม. นี้เกิดขึ้นเพราะกลุ่มสุราษฎร์ พิษณุพล เพชรรัตน์ เป็นแกนนำหลัก นายกษัตริย์ ชินวัฒน์ (รัฐบาลในขณะนั้น) นำเข้าที่ประชุม ให้เร่งรัดสำรวจพื้นที่คนจนใช้ประโยชน์ทุกพื้นที่ที่หมดอายุอนุญาตสัมปทาน และยังไม่หมดอายุอนุญาต โดยมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทั้ง 3 จังหวัด ชัดเจนเลยว่าด้วยที่ป่าสงวนแห่งชาติ มติ ครม. นี้เหมือนใช้ให้ชาวบ้านไปครอบครองได้เลย เรื่องผลประโยชน์หรือแนวทางแก้ไขกรณีราษฎรเข้าครอบครองสวนป่าสัมปทานที่ป่าสงวนแห่งชาติ ต้องให้ศาลฎีกาตีความ นี่ผมยื่นเรื่องฎีกา ศาลเองไม่เคยรู้ อัยการทนายไม่เคยรู้ เพิ่งรู้จากพวกมือปืน ให้นำที่ดินหมดอายุยุติไว้ก่อน” (นายชวงค์ มณีกุล แกนนากลุ่มผู้ชุมนุม สัมภาษณ์วันที่ 27 พฤศจิกายน 2559)

มีมุมมองที่น่าสนใจในเรื่องของข้อเรียกร้องของทางกลุ่มผู้ชุมนุม จากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่ไม่เห็นด้วยกับข้อเรียกร้องดังกล่าวเพราะเห็นว่าหากรัฐบาลทำตามข้อเรียกร้องดังกล่าวจริงจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่ตรงจุดและไม่ยั่งยืน ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวเป็นมุมมองการจัดการกับปัญหาเรื่องพื้นที่ทำกินที่เห็นว่ารัฐบาลไม่ควรจะทำตามข้อเรียกร้องดังกล่าวเสมอไป เพราะเป็นปัญหาที่เป็นการเรียกร้องของเกษตรกรเพียงแต่กลุ่มเดียว ไม่ได้สะท้อนถึงปัญหาเกษตรกรในภาพรวมของประเทศ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนการจัดการที่รอบคอบและการแก้ไขที่จะได้ผลดีที่สุดคือต้องเป็นการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลดีในระยะยาวด้วย โดยมีบทสัมภาษณ์ดังนี้

“ตามข้อเท็จจริงของมติ ครม. ปี 2546 ความเป็นจริงกำหนดสัมปทานของกรมป่าไม้ การเรียกร้องของกลุ่มผู้ชุมนุมไม่น่าจะสำเร็จ รัฐบาลมีแนวทางการดำเนินงาน แต่เนื่องจากมติ ครม. ปี 2546 ไม่ชัดเจน ไม่มีรายละเอียดว่าคนในพื้นที่หรือคนอื่นที่จะได้ เป็นมติภาพรวม” (นายวิรัช อยู่เป็นสุข เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้)

“ปัญหาจริงๆ มาจากมติคณะรัฐมนตรีปี 2546 ชาวบ้านคิดว่าจะได้จริง สำหรับฉบับนี้ มติ ครม. ประกาศ ในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ซึ่งในขณะนั้นในเกษตรกร ได้จริง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่นั่นเป็นที่กรมธนารักษ์ ไม่ใช่ที่สัมปทานป่าไม้” (นายเฉลิมพันธ์ ชศเมฆ ปลัดอำเภออ่าวลึก สัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2560)

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นของการใช้วิธีการต่อรองที่ทางกลุ่มผู้ชุมนุมนำมาใช้กับรัฐบาลนั้น ทางกลุ่มผู้ชุมนุมจะใช้วิธีการเข้ายึดจองพื้นที่สวนป่าสัมปทานเป็นข้อต่อรองโดยหากรัฐบาลไม่ทำตามข้อเรียกร้องทางกลุ่มผู้ชุมนุมไม่ยอมออกจากพื้นที่ โดยมีบทสัมภาษณ์จากทางแกนนำและผู้เข้าร่วมชุมนุม ดังนี้

“พวกเรามาช่วยพี่น้อง คนยากคนจน เรามาด้วยใจ ด้วยความจริงใจ ไม่ต้องจ้างเรา เกมสัการเมืองอาจมีการตั้งมือบั้นขึ้นมาแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีมือบั้นเป็นจุดๆ ไม่ใช่มีจังหวัดเดียว ตั้งแต่หัวหน้า มือบั้น หัวหน้าจังหวัด หัวหน้าอำเภอ มาตั้งเป็นมือบั้นขึ้นมา แต่ที่นี้คือมือบั้นปลายๆ นี้คือมือบั้นในจังหวัด คือ มือบั้นของเราสร้างเครือข่าย หากคุณมาเป็นเครือข่ายเราแล้ว คุณต้องทำตัวให้ครบ ต้องคิดให้มากแล้ว ผมอยู่ที่นี้ 1 ปีเต็มๆ ผมนอนกินมาคนเดียว จะอยู่ยาวเป็น 2 ปี ผมสู้” (นายไมตรี รัตนครุฑ แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2559)

จากการสัมภาษณ์ได้ผลสรุปว่า การเรียกร้องให้รัฐแก้ไขปัญหาการจัดสรรพื้นที่สวนป่าลุ่มน้ำมันที่หมดสัมปทานให้กับประชาชนผู้ไร้ที่ดินทำกิน โดยการเข้ายึดครองพื้นที่สวนป่าลุ่มน้ำมันที่หมดสัมปทานและยื่นข้อเรียกร้องไปยังรัฐบาลเพื่อให้มีการตอบสนองและออกเอกสารสิทธิให้กับผู้ชุมนุมที่ไร้ที่ดินทำกิน แต่กลุ่มผู้ชุมนุมเห็นว่ารัฐบาลยังไม่เห็นมีท่าทีว่าจะให้การช่วยเหลือ ทางกลุ่มผู้ชุมนุมเลยมีการออกมาเคลื่อนไหวโดยมีข้อต่อรองว่าหากรัฐบาลยังไม่เข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าว กลุ่มผู้ชุมนุมก็จะยังไม่ออกจากพื้นที่อย่างเด็ดขาด

วิธีที่ 3 การปักหลักชุมนุมประท้วงโดยการเข้ายึดครองพื้นที่พิพาท ประเด็นการใช้วิธีการเข้ายึดครองพื้นที่เพื่อประท้วงกดดันรัฐบาลจากการสัมภาษณ์แกนนำและเกษตรกรที่เข้าร่วมชุมนุมพบว่าเหตุการณ์การเข้ายึดครองพื้นที่เป็นผลมาจากการที่รัฐบาลยังไม่มีท่าทีที่จะเข้ามาดูแลปัญหาความเดือดร้อน ประกอบกับการกระทำของทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใช้ความรุนแรงต่อผู้ชุมนุมก่อนจนทำให้ผู้ชุมนุมยกระดับจากการเคลื่อนไหวชุมนุมเชิงสัญลักษณ์ มาเป็นการปักหลักอยู่ในพื้นที่พิพาทและไม่ยอมออกจากพื้นที่มาต่อเนื่องและยาวนาน ซึ่งมีข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ในที่ประชุม 19 กันยายน 58 ประเทศไทย รมต. พุดแบบนี้ พุดเหมือนเด็กเล่นขายของ พุดว่า 18 กันยายน 58 แกสั่งให้จัดสรร รมต. คามาพงษ์ เป็นประธาน อธิบดีกรมป่าไม้ และเจ้าหน้าที่ รวม 3-4 คน ผู้ว่าราชการ แม่ทัพภาค 4 เลขานุการ แกนนำมือบั้น ผมชี้แจงข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูล แกว่าคุณพุดมา ผมว่าผมไม่ได้เข้าไปยึดสวนป่าลุ่มน้ำมันใคร ที่ผ่านมาผมไม่อยากจะเข้าไปสวนป่าลุ่มน้ำมันผมประท้วงที่ศาลากลาง ไม่เคยเข้าไปประท้วงในแปลง ผิดตรงไหน ผมไม่ได้ปิดถนน ไม่ได้ทำความเดือดร้อนให้ใคร ใครลักป่าลุ่มน้ำมันก็เข้ามาจับ กฎหมายมี คนเยอะมีทั้งคนดี คนไม่ดี รมต. แกว่าต้องใช้หลักรัฐศาสตร์บ้าง ให้บริษัทครึ่งหนึ่ง จัดสรรให้คนจนเช่าครึ่งหนึ่ง ภายใน 1 เดือน แกสั่งอธิบดีกรมป่าไม้ ให้คนจนเช่า คนละ 10 ไร่ อีกครึ่งให้บริษัทเช่า ภายใน 1 เดือนให้เสร็จ อธิบดีกรมป่าไม้ แจ้งว่าไม่ทันครบ 3 เดือน รมต. ต่อรองเอา 2 เดือนพอ ผมไม่เชื่อ วันเข้าประชุม พวกเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ ไม่ให้เอาโทรศัพท์เข้าไปด้วย สุดท้ายโกหกทั้งนั้น นับประสาอะไรเรื่องเท่านี้ใช้ไหม” (นายชูวงศ์ มณีกุล แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม สัมภาษณ์วันที่ 27 พฤศจิกายน 2559)

“สัมปทานหมดแล้ว ไม่ได้เสียเงิน ที่เหลือหมกเม็ดอยู่ ไม่รู้ก็พันไร่ ที่ทำกินไป ด้านหลังเขา สัมปทานมีอยู่แค่แปลงที่ 12 เลยแปลงที่ 12 อีกเยอะ หมายถึงสัมปทานส่วนหนึ่ง บุกรุกอีกส่วนหนึ่ง หมดสัมปทานไปนานแล้ว หมดสัมปทานบุกรุกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า บริษัทขอ เก็บผลไม้ป่าอีก 1 ปี ป่าไม้อนุญาต แต่ ครม. ไม้อนุญาต ปีนั้นก็หมดแล้ว บริษัทยังทำผลประโยชน์ต่อ แปลงมีเอกสารสิทธิยังไม่ชัด เอกสารสิทธิมีจริงแต่ไม่กินพันไร่ หมู่ 4, 5, 7, 8, 9 จำนวน 20,000 ไร่ เยอะมาก สัมปทานครอบครัวของชาวบ้าน บางเจ้ายอมแพ้ การซื้อทางลับเป็นของบริษัท บางคนไม่ยอม เช่น หมู่ที่ 5 ของตาดิจ ไม่ขาย มีการเลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ 10 กว่าไร่ สัมปทานครอบครัวอยู่ อยากให้รัฐดูแลคนที่โคตรอบสิทธิที่ยังทำมาหากินจัดให้เขาเป็นสัดส่วน และจัดสรรให้คนจน รัฐไม่ชัดสัก อย่างอำนาจเป็นของบริษัท เจ้าหน้าที่รัฐเป็นลูกน้องนายทุนตั้งแต่ผู้ว่ายันท้องถิ่น บริษัทเป็นผู้จ่ายค่า ชาวคลองให้เจ้าหน้าที่ไปสายประชาชน สิ่งที 500-700 กล่อง ส่งของไปเลี้ยงเจ้าหน้าที่ ผู้จัดการ บริษัทไปเสียเงินเอง เท่ากับบริษัทสนับสนุนข้าราชการเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ แต่รัฐทำงานเบิก ค่าอาหาร ค่าเบี้ยเลี้ยง ทำเบิกหมด เกือบ 2 แสน เอาเงินหลวงมาจ่าย ได้จากบริษัทอีกทางหนึ่ง แล้ว เข้ากระเป่าใคร ที่ผมเรียกร้องไปให้กระทรวงมาตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานไม่โปร่งใส ไม่ให้ความเป็นธรรมกับประชาชน เลือกปฏิบัติ ผมเขียนร้องเรียนไป ทุกอย่างปิดไม่ได้ ถ้าทำคนเดียวปิดได้ แต่ทำสองคนขึ้นไปไม่เป็นความลับ วันหนึ่งก็รู้ เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ เครื่องเสียง อุปกรณ์ต่างๆ เครื่องปั่นไฟ ผมกู้เงินมามาให้คนใช้ เจ้าหน้าที่เอาไปหมด เจ้าหน้าที่เอาไปแบ่งกันใช้ส่วนตัว ให้เจ้าหน้าที่กระทรวงมาสืบ ผมร้องไปเกือบ 2 ล้าน ผมมีภาพถ่ายทั้งหมด เอกสาร บุคคลยืนยัน ภาพถ่ายวิดีโอจากมือถือ เจ้าหน้าที่ของรัฐประพฤตมิชอบ เอาไปใช้ส่วนตัวทั้งนั้น สมาชิกเห็นทุกคน เจ้าหน้าที่กระทรวงถามเอาค่าปั่นไฟมาจากไหน ผมว่าเอามาสมาชิก มีการลงบัญชี ไฟใช้ไม่ถึง 24 ชม. 2-3 ทุ่มก็ปิด ตอนเช้าเปิดไฟธรรม เป็นความฝงใจของสมาชิก ของที่หายอยู่ในป่า” (สมศักดิ์)

“ยังมีอีกหลายกลุ่มที่ถูกเหมือนผม เจ้าหน้าที่เข้าไปทำลาย ทั้งที่เขาไม่ผิด ของพีชวงศ์ให้ สมาชิกลงทุนทำกระชังปลาในสระ สูญหายไปไม่รู้เท่าไร คนจนแล้วจนเล่า ของผมทำบ่อปลาสดก เลี้ยงปลาถูก ไปซื้อจากแหล่งเดียวกัน พีชวงศ์เลี้ยงไก่ คอกไก่ ทำไม่มากเหมือนของผม ปลาของผม เพิ่งเริ่มจับ ปลา 3 เดือน” (สมศักดิ์ แสงบัว แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม สัมภาษณ์เมื่อ 27 พฤศจิกายน 2559)

สำหรับวิธีการเข้าบุกรุกยึดครองพื้นที่ที่ทางกลุ่มผู้ชุมนุมได้นำมาใช้ในการเคลื่อนไหวนั้น มีฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับวิธีการดังกล่าว ว่าจะเป็นการทำให้ผู้อื่นที่เขาไม่เกี่ยวข้องต้องได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำดังกล่าวด้วย ซึ่งมีข้อคิดเห็นผ่านบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“ชาวบ้านผ่านที่แปลงนี้ แปลงที่เค้าชุมนุม พอมายึดพื้นที่ชุมนุม ชาวบ้านที่อยู่ด้าน ในลึกสัญจรไม่ได้ เกิดการต่อต้านขึ้นมา อีกส่วนหนึ่ง ก็เป็นคนแปลกหน้า ซึ่งมองได้ 2 ส่วน คนที่มาเรียกร้องว่าตนเองเป็นผู้ยากไร้ คนในพื้นที่เองก็มองว่า ถ้าหมดสัมปทานจริง ถ้ารัฐจะจัดสรร

ที่ให้กับผู้ยากจนยากไร้ ในพื้นที่ที่มีคนยากจนยากไร้เหมือนกัน อยู่ในพื้นที่ด้วย ควรได้รับการจัดสรรก่อนหรือควรมีโอกาสก่อนทุกคน แนวโน้มทุกคนพึงรังไม่ได้ ในส่วน ชาวบ้านในพื้นที่ก็มีความคาดหวังจะได้เหมือนกัน ถ้ามีสิทธิได้ คนในพื้นที่ต้องได้เหมือนกัน”

“แนวทางในด้านกลุ่มผู้ชุมนุม มีการเสียค่าใช้จ่าย เช่น เก็บเงินค่าทำบัตร รับจ้างมา เพราะคิดว่าต้องได้ที่ดินทำกินแน่นอน ชาวบ้านเรียกร้อง ชาวบ้านจะเอาด้วย มีการสร้างความเดือดร้อนปิดถนนเส้นทางเข้าออก มีการตรวจชาวบ้านที่เดินผ่าน ซึ่งไม่ใช่มีหน้าที่ดังกล่าว สร้างความเดือดร้อนให้ชาวบ้านเกิดความรำคาญ” (นายสมเกียรติ รั่ววิชา เจ้าหน้าที่ป่าไม้สัมภาระเมื่อ 7 มีนาคม 2560)

“การชุมนุมประท้วง มีการกระทบกระทั่งกับชาวบ้าน เนื่องจากมีการปิดทางสัญจรเข้า-ออกสวน ทั้งของชาวบ้านหรือของส่วนตัว เข้าสวนไม่ได้ ไปปิดทางชาวบ้านเดือดร้อน” (นายเฉลิมพันธ์ ยศเมฆ ปลัดอำเภออาวุโส สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2560)

ตอนที่ 2 แนวทางการแก้ไขปัญหาการออกมาเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกิน

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการสัมภาระถึงแนวทางการออกมาเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ชุมนุมไว้ 3 ประเด็น คือ 1) การบังคับใช้กฎหมาย 2) การใช้วิธีการเจรจาพูดคุยกันเพื่อยุติปัญหา 3) นโยบายและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือ โดยมีผลการสัมภาระและการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ประเด็นที่ 1 การบังคับใช้กฎหมายกับทางกลุ่มผู้ชุมนุม จากการที่กลุ่มผู้ชุมนุมได้มีการเข้ายึดครองพื้นที่ทำให้เกิดความลำบากในการจราจรที่ต้องใช้เส้นทางผ่านจุดดังกล่าว และมีการกระทบกระทั่งกันกับประชาชนในพื้นที่ จึงมีคำสั่งให้ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าสลายการชุมนุมตามอำนาจของกฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยและการควบคุมฝูงชน จนเกิดเหตุการณ์ปะทะกันของทั้งสองฝ่ายมีการแสดงความคิดเห็นถึงเหตุการณ์ดังกล่าวจากทางฝ่ายตำรวจ ผ่านบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“แนวทางการแก้ไขปัญหาของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อรับทราบปัญหาว่ามีกลุ่มมวลชนจากหลายพื้นที่ ก็มีการยึดพื้นที่ของมวลชน อาจมีผลกระทบเกิดขึ้นคือ เมื่อคนเยอะปัญหา มีเรื่องของการกระทบกระทั่งกันเองในกลุ่ม นอกกลุ่ม อาจมีการกระทำความผิดกฎหมายบ้าง เช่น อาจนำอาวุธ อาจจะมียาเสพติด และสร้างความเดือดร้อนให้เกษตรกรในท้องที่ โดยมาสร้างเพิงที่พักและตัดป่าล้ม คือไม่ให้บริษัทเข้ามาอยู่ คือไม่ให้ใครเข้ามาอยู่แล้ว สมมุติว่ายึดแปลงนี้ 2 พันไร่ แกนนำ กระจายมวลชนคุมไม่ให้ใครเข้าไปและเก็บเกี่ยวผลผลิตในสิทธิที่เค้าครอบครองได้ และนำผลป่าล้ม ที่ตัดได้เอาไปจำหน่าย และผลประโยชน์นี้เป็นส่วนตน ไปสร้างปัญหา กลุ่มชุมนุมไป

สร้างความเดือดร้อน ภายในสวนป่าลัมบางแห่งที่เดินทางสัญจร ประชาชนในพื้นที่ อาจจะไม่ได้รับ สะดวกพอ เพราะเส้นทางภายในสวนนี้เป็นเส้นทางของชาวบ้านที่สัญจรไปมาโดยปกติ บริษัท ยินยอมให้ใช้ประโยชน์ในเส้นทาง เพราะทางเข้า-ออกหมู่บ้าน ทางเข้าออก มันมีอยู่ดั้งเดิม” (ดาบ ดำรวจธีรพงศ์ แจ้จูล เจ้าหน้าที่ตำรวจสัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2560)

“แนวทางการแก้ไข เจ้าหน้าที่รัฐ (กรมป่าไม้) ฝ่ายปกครอง (ตำรวจ) ต้อง คำนึงถึงหลักมนุษยธรรม เจ้าหน้าที่รัฐต้องมีมนุษยธรรม คือจะไม่ถึงขั้นทำอะไร แต่ขั้นแรกอย่า สร้างความเดือดร้อน คุณเข้ามาทำอะไร คุณเข้ามาในพื้นที่ เขตป่า คุณมาบุกรุก คุณรู้อยู่แล้ว สำคัญ อย่าสร้างความเดือดร้อน แต่ในเมื่อสร้างความเดือดร้อน กระแสชาวบ้านที่มาแจ้งความ ชาวบ้านมา ร้องทุกข์ กล่าวโทษ กับพนักงานสอบสวน ฝ่ายผู้ว่าราชการจังหวัด ฝ่ายนายอำเภอ ต้องเข้ามา สอดส่องดูแล เจออาวุธปืน สิ่งผิดกฎหมาย ยาเสพติด เข้ามา ไม่เหมือนกันทุกกลุ่ม (แกนนำ สุราษฎร์ แกนนำนครศรีธรรมราช แกนนำพัทลุง เป็นอีกแนวหนึ่ง) แต่ละกลุ่มผ่านการชุมนุม ผ่านมือบ ผ่านพฤษภามิพะ อะไรมาแล้ว สามารถดึงผู้คนได้ ” (นายเฉลิมพันธ์ ยศเมฆ ปลัดอำเภออ่าวลึก สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2560)

จากการสัมภาษณ์ทางตำรวจพบว่า ก่อนที่จะมีการใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมทาง ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าเจรจากับทางกลุ่มผู้ชุมนุมแล้ว แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จจนอีกทั้งผู้นำจากทาง ฝ่ายตำรวจที่เข้าไปเจรจายังถูกกลุ่มผู้ชุมนุมใช้สิ่งของขว้างปาจนได้รับบาดเจ็บและต้องมีการเปลี่ยน แผนเข้าสลายฝูงชนจนทำให้เกิดการปะทะกันขึ้นมีทั้งผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและถูกจับตัวในเหตุการณ์ ไปหลายคนแต่สำหรับทางฝ่ายกลุ่มผู้ชุมนุมทั้งด้านทางแกนนำและทางเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมชุมนุม ต่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจในเหตุการณ์ดังกล่าว ว่า ทางตำรวจใช้ความรุนแรงกับทางกลุ่มผู้ชุมนุมก่อนและยังมีการใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อสร้าง ภาพลักษณ์ที่ไม่ดีให้เกิดกับทางกลุ่มผู้ชุมนุม โดยมีบทสัมภาษณ์ดังนี้

“ที่ผ่านมามีการเข้าไปแนะนำ เข้าไปประกาศก่อนให้ออกจากพื้นที่ จากเขาไปหา หนัก ตอนเข้าไป มีการสนธิกำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ฝ่ายปกครองอำเภอ เจ้าหน้าที่หลักคือป่าไม้ เพราะ เป็นพื้นที่ของเขา ตำรวจคือกำลังเสริม ไปดูแลความปลอดภัย จับกุมตามหมายศาล ดำเนินคดีเป็น ร้อยราย” (นายวิรัช อยู่เป็นสุข เจ้าหน้าที่ป่าไม้ สัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2560)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มที่ทำการศึกษพบว่าทางภาครัฐได้มีการประเมินสถานการณ์ ของการชุมนุมจากการที่กลุ่มผู้ชุมนุมได้ทำการยึดครองพื้นที่และเห็นว่าสถานการณ์ดังกล่าวส่งผล กระทบและสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ต้องสัญจรผ่านไปมาบริเวณดังกล่าว จึงได้ส่งกำลังเจ้าหน้าที่ ตำรวจเข้าเพื่อควบคุมตัวแกนนำตามหมายจับ ซึ่งทางตำรวจได้มีวิธีการจัดการเพื่อให้สถานการณ์ คลี่คลายลงไปอย่างรวดเร็วโดยการจับกุมตัวแกนนำและกลุ่มผู้ชุมนุมที่พยายามจะสร้างสถานการณ์

ให้เกิดความรุนแรงจากการพูดคุยของกลุ่มผู้ชุมนุม ไปควบคุมตัวไว้ ส่วนกลุ่มผู้ชุมนุมที่เหลือก็สลายตัวไปเหตุการณ์ดังกล่าวจึงคลี่คลายลง

ประเด็นที่ 2 การเจรจาพูดคุยเพื่อแก้ไขปัญหา สำหรับประเด็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหา โดยการเจรจากันระหว่างทางกลุ่มผู้ชุมนุมและทางรัฐบาลเกิดขึ้นหลังจากที่มีการปะทะกันระหว่างทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจกับทางกลุ่มผู้ชุมนุมเพียงหนึ่งวัน ซึ่งในประเด็นดังกล่าวจากกลุ่มเป้าหมายของการสัมภาษณ์เห็นว่าเป็นวิธีการที่ดีที่จะทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถหาข้อตกลงกันได้ รวมทั้งเพื่อลดการสูญเสียที่จะเกิดจากการปะทะกันระหว่างทางฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐกับทางกลุ่มผู้ชุมนุม ซึ่งมีผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“กลุ่มผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ไปแล้ว เพียงแต่ว่าทางกรมป่าไม้ อยากให้ทางชาวบ้านในพื้นที่เป็นรั้วกำแพง ป้องกันกับบริษัท ตอนนี้ พอกลุ่มผู้ชุมนุมออก บริษัทได้ เข้าการเก็บเกี่ยวของป่า แต่กรมป่าไม้มีกำลังเจ้าหน้าที่น้อย ดูแลไม่ทั่วถึง อาศัยให้ชาวบ้านช่วยดูแลเป็นหัวเป็นตา ภายหลังจากหมดสัมปทาน บริษัทยังได้ใช้ช่องทางทางกฎหมาย ขออนุญาต เก็บหาของป่า ยังได้รับใบอนุญาตเก็บหาของป่า 1 ปี และอีก 1 ปี จนกระทั่งปีที่ 3 ไม่ให้ บริษัท ยังอ้างคำสั่งศาล ศาลยังมีคำพิพากษา บริษัทอาจจะใช้แนวคำพิพากษา ว่าเอื้อให้ อ่างสิทธิ์ เพื่อจะเข้ามาดูแล มาเก็บเกี่ยวผลประโยชน์อะไรต่างๆ เป็นเรื่องการต่อสู้เชิงข้อกฎหมาย ข้อเท็จจริง ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพยายามให้ทุกส่วนปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็กฎหมายของ พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ ซึ่งในเขตรักษาพรรณ พ.ร.บ ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งอยู่นอกเขต อยากให้มีความชัดเจนที่ถูกต้อง ว่าใครมีสิทธิที่ตรงนี้ แต่จริงๆ เป็นพื้นที่ของกรมป่าไม้ เจ้าพนักงานป่าไม้เป็นเจ้าพนักงานหลัก ” (พ.ต.ท.สมบัติ แสงสุข รอง ผกก.ป.สภ.ปลายพระยา สัมภาษณ์เมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560)

“ตอบในแง่ปัญหาในระดับพื้นที่ ไม่ตอบในแง่นโยบายของรัฐ ด้วยมติคณะรัฐมนตรี ปี 2546 ไม่ชัดเจน ไม่ได้ระบุ ต้องเกษตรกรในพื้นที่ก่อน ในส่วนของความเห็น (ความรู้สึก) ถ้าไม่ใช้ในข้อกฎหมาย ทุกคนให้ความเห็นว่า คิดว่าควรให้ราษฎรในพื้นที่ก่อน ถ้าในระดับพื้นที่เกิดปัญหา จะต้องมีการสลาย มีการแจ้งความ ร้องทุกข์กล่าวโทษในข้อหาที่สามารถแจ้งได้ ฟ้องสิ่งผิดกฎหมาย ถ้าใช้ในทางกฎหมายไม่จบ ต้องใช้แนวทางการประนีประนอม แคนนำ โดยหลักการจะเข้ามาบุกเบิกพื้นที่ก่อน พอมาบุกรุกพื้นที่ก่อน กลุ่มที่ตามไม่ใช้แคนนำ จะมีตัวแทนของแคนนำ อาจจะมีการโทรศัพท์สั่งการแล้ว คุณกัน ได้หมด แคนนำอาจจะเข้ามาในพื้นที่ มีผู้แทนผู้ติดตาม (ซึ่งไม่ใช่แคนนำ) แคนนำอาจอยู่ในกรุงเทพ แล้วประสานกันเป็นเครือข่าย มีการเสียค่าใช้จ่าย เช่น การออกบัตร การลงทะเบียน มีบัตร ถ้าเข้าร่วมชุมนุมจะได้ 10 ไร่ มีการชักชวนพูดให้หลงเชื่อ” (นายเฉลิมพันธ์ ยศเมฆ ปลัดอำเภออ่าวลึก สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2560)

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า หลังจากที่ได้มีการเข้ายึดครองพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันหมดสัมปทาน ป่าปลายพระยา ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ทำให้ภาครัฐสนใจปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยทางภาครัฐเองก็ได้ส่งผู้มีอำนาจในรัฐบาลเข้ามาเจรจากับทางแกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม พร้อมผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ เพื่อเจรจาท้าข้อยุติปัญหาดังกล่าว โดยเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ทางภาครัฐได้ให้คำยืนยันกับทางแกนนำว่า จะนำข้อเรียกร้องดังกล่าวไปประชุมกับทางคณะรัฐมนตรีเพื่อหาแนวทางแก้ไขและช่วยเหลือเกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกินต่อไป ซึ่งทางแกนนำและผู้เข้าร่วมชุมนุมที่ให้การสัมภาษณ์ยังคงมีความเห็นว่าทสรุปในการประชุมหารือยังไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของพวกเขา แต่อย่างน้อยที่สุดทางภาครัฐก็ได้เข้ามาเจรจากับผู้ชุมนุมจนทำให้เรื่องเบาบางลงไปได้

ประเด็นที่ 3 นโยบายและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือ จังหวัดกระบี่ ได้มีหนังสือแจ้งเวียนให้หัวหน้าส่วนราชการ และนายอำเภอปลาย พระยา จังหวัดกระบี่ ชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงนโยบายของรัฐบาลตามที่ได้มีการประชุมคณะรัฐมนตรี เรื่องการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรชาวสวนปาล์มผู้ไร้ที่ดินทำกินโดยจะมีคำตอบที่ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง แต่ต้องให้กลุ่มผู้ชุมนุมออกไปจากพื้นที่ที่พิพาทก่อน และให้แกนนำผู้ชุมนุมรวมทั้งผู้ชุมนุมที่ถูกออกหมายจับเข้ามาพบตัวเสียก่อนจึงจะสามารถมีคำตอบที่ชัดเจนได้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นแกนนำ และเกษตรกรที่เข้าร่วมชุมนุมซึ่งไม่เห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าว โดยมีบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“ต้องจัดสรรที่ดินให้คนจนตามมติคณะรัฐมนตรี รัฐต้องบังคับใช้กฎหมายตามมติคณะรัฐมนตรีปี 2546 ข้อ 11 รัฐต้องนำที่ดินที่หมดสัมปทานแล้วในจังหวัดกระบี่ 75,000 ไร่ 13 แปลง มาจัดสรรให้คนจน กรมป่าไม้เก็บผลประโยชน์เป็นทอดๆ ต้องบังคับใช้อย่างจริงจัง ตำแหน่งใหญ่ๆ ในบ้านเมืองใช้เงินซื้อ มา ต้องหาทุนกลับ” (นายชวงค์ มณีกุล แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม สัมภาษณ์เมื่อ 27 พฤศจิกายน 2559)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มที่ทำการศึกษานในประเด็นดังกล่าว ยังทำให้เห็นอีกมุมมองหนึ่งที่เห็นต่างไปจากกลุ่มแกนนำและผู้เข้าร่วม อีกทั้งยังมีข้อเสนอแนะในมุมมองดังกล่าวผ่านบทสัมภาษณ์ดังนี้

“ข้อเสนอแนะของในมุมมองตำรวจในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาการชุมนุม จะต้องมติดมติคณะรัฐมนตรีหรือกฎหมายที่มีรายละเอียดชัดเจน เพราะต้องยึดถือมติ ครม. ของรัฐบาลเป็นหลัก มติ ครม. ที่กลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้องเป็นของ เมื่อปี 2546 ซึ่งเนิ่นนานมา 10 กว่าปีแล้ว มติเมื่อตอนนั้นทุกอย่างต้องมีการปรับเปลี่ยนสภาพความเป็นจริง มติออกตอนนั้น รัฐบาลหลังๆ อาจจะแก้มติดอนนั้นได้ มีความเป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข ตามข้อเท็จจริงในมุมมองของผม เมื่อมันหมดสัมปทานไปแล้ว ณ ตอนนี้อยากได้ความชัดเจนจากผู้มีอำนาจว่าการขอต่อ

อนุญาตของบริษัทยูนิวานิช จะได้รับอนุญาตการต่อหรือไม่อนุญาตการต่อ ซึ่งตอนนี้ไม่มี ... จนกระทั่งบัดนี้ ถ้าไม่อนุญาตก็ควรสั่ง และถ้าอนุญาต ก็ต้องสั่งอนุญาต จะได้จบ ตอนนี้ทางบริษัท ยังดำเนินการฟ้องร้องต่อศาล ขอความเป็นธรรม ตอนนั้นบริษัทยังไม่ละทิ้งความพยายาม และใช้หนทางไม่ว่าจะเป็น ไปติดตามเรื่องจากรัฐบาล หนทางทางศาล ขอความเป็นธรรม ทุกอย่าง ยังอยู่ ยังไม่เสร็จสิ้น ปัญหาเลยยังไม่จบ ตอนนีกลุ่มมวลชนเดิมๆ ที่เคยมาได้ถูกผลักดันให้ออกจากพื้นที่ไปแล้ว เพราะว่าการกระทำของเค้ามีความผิดกฎหมาย มีการจับกุมออกหมายจับ การประชาสัมพันธ์” (พ.ต.ท.สมบัติ แสงสุข รอง ผกก.ป.สภ.ปลายพระยา สัมภาษณ์เมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560)

“แนวทางของกรมป่าไม้ ขึ้นอยู่กับระดับผู้บริหาร ระดับนโยบาย แต่ปัจจุบันยังไม่มียุทธศาสตร์ที่หน่วยงาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานมีหน้าที่รับทราบและดำเนินการตามแนวทาง คู่มือไปเรื่อยๆ เรื่องผลประโยชน์ ไม่เกี่ยวกับหน่วยงานรัฐ เรียกร้องมาเป็นเวลา 2 ปี มีการเข้าไปดูแล ถ้าจะให้ชาวบ้านสถานเดียวก็จะไม่พอ คนในพื้นที่หรือคนนอกพื้นที่พวกกัน” (นายพิษพงศ์ ผุดผาด เจ้าหน้าทีป่าไม้สัมภาษณ์เมื่อ 7 มีนาคม 2560)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า กลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วมชุมนุมกับทางแกนนำ ไม่ได้เห็นด้วยกับนโยบายในการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลที่ไม่ได้ให้คำตอบที่ชัดเจน ไม่มีความจริงใจ จงใจใช้ความรุนแรงและเข้าจับกุมผู้เข้าร่วมชุมนุมตามหมายจับและไม่ได้ทำตามมติของ คณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2546 ที่มีมติว่าจะจัดสรรพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทานให้เป็นพื้นที่ทำกินกับเกษตรกรผู้ไร้ที่ทำกิน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกินศึกษาเฉพาะกรณี พื้นที่สวนปาล์มหมดสัมปทาน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงแนวทางการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกินนำมาใช้เพื่อคัดค้านให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาเรื่องพื้นที่ทำกิน รวมถึง แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ทางภาครัฐ และทางกลุ่มผู้ชุมนุมนำมาใช้เพื่อยุติปัญหา

1.1 ผลการวิจัยมี ดังนี้

การเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ชุมนุมไร้ที่ดินทำกินในพื้นที่สวนปาล์มหมดสัมปทาน อำเภอ ปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เริ่มเกิดขึ้นเมื่อเดือน กันยายน ปี 2556 มีกลุ่มมีบทบาทสำคัญ 2 กลุ่ม เข้าไปยึดพื้นที่ กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มภาคีเรียกร้องที่ดินทำกิน มีนายชวงค์ มณีกุล เป็นแกนนำ เข้ายึดพื้นที่หมอดอายุสัมปทานของบริษัทเจียร วานิช เนื้อที่ 20,000 ไร่ ตั้งอยู่ใน ตำบลปลายพระยา อำเภอ ปลายพระยา กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มของนายสมพงศ์ วงจินดา เข้ายึดพื้นที่ของ บริษัท พิธาน ปาล์มน้ำมัน จำกัด ตำบลคลองหิน อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ได้เคลื่อนไหวกระทำการกัน ในลักษณะการรวมตัวเชิงสัญลักษณ์เพื่อแสดงออกถึงปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดจากการไม่มีพื้นที่ทำกิน ของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันหลายๆกลุ่ม และมาจากหลายๆพื้นที่ในภาคใต้จากกรณีเมื่อปี พ.ศ. 2529-2530 โดยรัฐบาลในสมัยนั้นมีนโยบายให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ จ.กระบี่ จำนวน 14 แปลง เนื้อที่กว่า 70,000 ไร่ และขณะแปลงสัมปทานได้หมดอายุไปแล้วประมาณ 10 แปลง เหลือพื้นที่ที่มีอายุสัมปทานอีก 4 แปลง และบางแปลงกำลังจะหมดอายุอย่างไรก็ตาม หลังจากที่พื้นที่ที่ทางรัฐอนุญาตให้มีการสัมปทานหมดลง ประกอบกับ ครม.ปี 2546 ได้มีมติไม่ต่ออนุญาตให้พื้นที่ที่ได้รับสัมปทาน พร้อมกับให้นำพื้นที่ดังกล่าวมาจัดสรรให้แก่คนที่ยากจนไม่มีที่ดินทำกิน ทำให้เกิดกลุ่มผู้ชุมนุมดังกล่าวขึ้น

จากลำดับเหตุการณ์การเคลื่อนไหวเรียกร้องของกลุ่มผู้ชุมนุมสามารถสรุปผลการวิจัยโดยอธิบายตามกรอบแนวคิดในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

แนวทางการเคลื่อนไหวเรียกร้องที่ทางกลุ่มผู้ชุมนุมได้นำมาใช้จากการสัมภาษณ์พบว่า ประเด็นการดึงมวลชนเพื่อให้ออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องและสร้างเป้าหมายร่วมกันของกลุ่มผู้ชุมนุม เกิดขึ้นมาจากการที่ผู้มีอาชีพในการทำสวนปาล์มน้ำมันนั้นไม่มีพื้นที่ทำกินเป็นของตัวเอง เนื่องจากพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่ทางภาคใต้ รัฐบาลได้ให้สัมปทานกับบริษัทเอกชนรายใหญ่ ทำให้เกิดความเดือดร้อนและสร้างความไม่พอใจให้กับชาวสวนปาล์มน้ำมัน โดยโจมตีถึงการบริหารงานของรัฐบาลในการแก้ปัญหาดังกล่าว และเริ่มมีการก่อตัวเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไขปัญหาในการจัดสรรพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทานแล้วให้กับเกษตรกรผู้ไร่ที่ทำกิน ซึ่งเป็นเกษตรกรชาวสวนปาล์มส่วนใหญ่ของประเทศ

ประเด็นวิธีการยื่นข้อเรียกร้องและการสร้างข้อต่อรอง พบว่าทางกลุ่มผู้ชุมนุม ได้มีการรวมกลุ่ม โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า **กลุ่มภาคีเรียกร้องที่ดินทำกิน** โดยข้อเรียกร้องดังกล่าวก็คือการให้รัฐเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของการจัดสรรพื้นที่ทำกินให้กับเกษตรกรผู้ไร่ที่ทำกินและเดือดร้อนอย่างทันที

สำหรับประเด็นวิธีการเข้ายึดครองพื้นที่สวนปาล์มของบริษัทเอกชนทั้งหมด สัมปทานที่ทางกลุ่มผู้ชุมนุมได้นำมาใช้ในการเคลื่อนไหวนั้น ผลการศึกษาพบว่า เป็นวิธีการที่ทางแกนนำและเกษตรกรที่เข้าร่วมชุมนุมเห็นว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้รัฐบาลยอมทำตามข้อเรียกร้อง เนื่องมาจากการที่ผู้ชุมนุม มีความเดือดร้อนจริงๆ และไม่มีที่ไปไหนอีกแล้ว แต่ก็ยังมีความคิดเห็นที่คัดค้านถึงการนำวิธีการดังกล่าวมาใช้จากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ภาครัฐว่า วิธีการเข้ายึดครองพื้นที่จะทำให้คนอื่นที่เข้ารู้เรื่องด้วยจะได้รับความเดือดร้อน โดยทางกลุ่มผู้ชุมนุมควรจะหาวิธีการอื่นมาใช้ในการเคลื่อนไหว

ประเด็นของการนำวิธีการเจรจาพูดคุยกันเพื่อยุติปัญหา และหาทางออกของปัญหานั้น จากผลการศึกษาของทุกกลุ่มที่ได้ทำการสัมภาษณ์เห็นว่าวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะสามารถยุติปัญหา และลดความรุนแรงของมวลชนที่ออกมาเคลื่อนไหวได้

ประเด็นการบังคับใช้กฎหมายนั้น จากผลการศึกษาสัมภาษณ์ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายนั้นพบว่า เป็นการประเมินสถานการณ์ของฝ่ายภาครัฐที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของฝ่ายเจ้าหน้าที่ และฝ่ายกลุ่มผู้ชุมนุม อีกทั้งยังมีผลกระทบที่เกิดจากการที่กลุ่มผู้ชุมนุมได้ทำการบุกยึดครองพื้นที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความหวาดกลัว เกรงว่าจะไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และอื่นๆ ซึ่งปัญหาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทางภาครัฐได้ประเมินสถานการณ์แล้วเห็นว่าควรมีการเจรจาเพื่อจะให้ทางกลุ่มผู้ชุมนุมยินยอมถอนตัวออกจากพื้นที่พิพาทดังกล่าว และยอมมอบตัวตามหมายจับแต่ผลการเจรจาระหว่างทางเจ้าหน้าที่ตำรวจกับทางกลุ่มผู้ชุมนุมกลับไม่สำเร็จ และต้องนำกำลังเข้าบุกจับกุมผู้ชุมนุมที่ถูกออกหมายจับ จนส่งผลให้เกิด

การปะทะกันระหว่างทางฝ่ายเจ้าหน้าที่กับทางกลุ่มผู้ชุมนุม จนมีผู้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ดังกล่าวหลายคน แต่ก็ไม่มีผู้สูญเสียชีวิตจากเหตุการณ์ และหลังจากมีการสลายการชุมนุมแล้วก็มี การจับตัวทางแกนนำและผู้เข้าร่วมชุมนุมมาอีกขังไว้ ทำให้ผู้ชุมนุมส่วนที่เหลือได้สลายตัวกันไป แต่จากมุมมองของทางกลุ่มผู้ชุมนุมจากการสัมภาษณ์แกนนำและผู้เข้าร่วมชุมนุมกลับมีความเห็นว่า ทางตำรวจมีการใช้กำลังกับกลุ่มผู้ชุมนุมที่รุนแรงและพยายามที่จะสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีให้เกิดขึ้นกับ ทางกลุ่มผู้ชุมนุม

ประเด็นของนโยบายและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งทางรัฐบาลได้นำมาใช้คือ การจะนำข้อเรียกร้องของผู้ชุมนุมเข้าไปยังรัฐบาลเพื่อหามาตรการแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง แต่ทางแกนนำและผู้ชุมนุมไม่เห็นด้วย เนื่องจากมองว่ารัฐบาลไม่ปฏิบัติตามมติของ คณะรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2546 ที่จะจัดสรรพื้นที่สวนป่าที่หมดอายุสัมปทานแล้วให้กับประชาชนผู้ไม่มีที่ทำกินและ ยังไม่มีความยุติธรรม และเลือกปฏิบัติกับผู้ชุมนุม โดยการออกหมายจับและใช้กำลังเข้าจับกุม แทนที่จะเข้ามาดูแลความปลอดภัยและสวัสดิภาพของกลุ่มผู้ชุมนุม โดยถูกทำร้าย ครอบงำ เป็นต้น ตลอดระยะเวลาระหว่างการชุมนุมเรียกร้องตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2556 จนถึงปัจจุบัน

2. อภิปรายผล

จากเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่รัฐในการเคลื่อนไหวนำที่ดินทำกินเฉพาะกรณีเข้ายึดครองพื้นที่สวนป่าถาวรน้ำมันที่หมดสัมปทาน อำเภอลาดพระยา จังหวัดกระบี่ ที่ผ่านมาจนถึงขณะนี้ยังถือว่าเป็นปัญหา ระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุม กับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง ที่ยังไม่สามารถยุติปัญหาได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แม้ว่าล่าสุดจะมีการจับกุมผู้ชุมนุมไปแล้วแต่ก็นับว่าได้สร้างความขัดแย้งและสร้างอคติให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มผู้ชุมนุมยังหาโอกาสที่จะเข้ามายังพื้นที่พิพาทอยู่ทันทีที่มีโอกาส เพราะยังสงสัยและข้องใจเกี่ยวกับกฎหมายสัมปทานและมติ ครม.ปี 2546 ที่ได้มีมติไม่ต่ออนุญาตให้พื้นที่ที่ได้รับสัมปทาน พร้อมกับให้นำพื้นที่ดังกล่าวมาจัดสรรให้แก่คนที่ยากจนไม่มีที่ดินทำกิน ทำให้ประชาชนจากหลายพื้นที่บุกกรุกเข้าไปยึดครองสวนป่าถาวรน้ำมันที่หมดอายุสัมปทานในหลายแปลง แต่กลับถูกเจ้าหน้าที่รัฐผลักดัน และจับกุมในข้อหาบุกรุกพื้นที่ของรัฐ

สำหรับประเด็นการดึงมวลชน และการสร้างเป้าหมายร่วมกันของกลุ่มผู้ชุมนุม จากการสัมภาษณ์แกนนำและผู้เข้าร่วมชุมนุมนั้นพบว่า ประเด็นการดึงมวลชนเพื่อให้ออกมาเคลื่อนไหวนำที่ดินทำกินและสร้างเป้าหมายร่วมกันของกลุ่มผู้ชุมนุม เกิดขึ้นมาจากกรณีที่ผู้มีอาชีพในการทำสวนป่าถาวรน้ำมันนั้น ไม่มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเองเนื่องจากพื้นที่ปลูกป่าถาวรน้ำมันส่วนใหญ่ทาง

ภาคใต้ รัฐบาลได้ให้สัมปทานกับบริษัทเอกชนรายใหญ่ ดังนั้น ส่วนใหญ่แล้วรายได้ที่นำมาใช้เลี้ยงชีวิตกันภายในครอบครัวก็มาจากการขายผลิตผลของต้นปาล์มน้ำมัน ทำให้เกิดความเดือดร้อนและสร้างความไม่พอใจให้กับชาวสวนปาล์มน้ำมัน โดยโจมตีถึงการบริหารงานของรัฐบาลในการแก้ปัญหาดังกล่าว และเริ่มมีการก่อตัวเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไขปัญหาในการจัดสรรพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทานแล้วให้กับเกษตรกรผู้ไร้ที่ทำกินซึ่งเป็นเกษตรกรชาวสวนปาล์มส่วนใหญ่ของประเทศ

สำหรับประเด็นวิธีการเข้ายึดครองพื้นที่สวนปาล์มของบริษัทเอกชนที่หมดสัมปทานที่ทางกลุ่มผู้ชุมนุมได้นำมาใช้ในการเคลื่อนไหวนั้น ผลการศึกษาพบว่า เป็นวิธีการที่ทางแกนนำและเกษตรกรที่เข้าร่วมชุมนุมเห็นว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้รัฐบาลยอมทำตามข้อเรียกร้อง เนื่องมาจากการที่ผู้ชุมนุม มีความเดือดร้อนจริงๆ และไม่มีที่ไปไหนอีกแล้ว โดยมีวิธีการเคลื่อนไหวต่อสู้และวิธีการดึงมวลชนเข้าไปในพื้นที่ประท้วงเพื่อเข้าไปขัดขวาง กดดัน เพื่อสะท้อนให้เห็นใจชาวบ้านที่ไม่มีที่ดินทำกิน ชาวบ้านที่ยากจน และให้ความช่วยเหลือ โดยเป็นวิธีการทั้งในรูปแบบประชาธิปไตย และแบบผิดกฎหมาย โดยบุกเข้าไปในพื้นที่สวนปาล์ม และสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ ประภาส ปิ่นตบแต่ง ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางการเคลื่อนไหวต่อสู้และยุทธวิธีของขบวนการทางสังคม โดยมียุทธวิธีการขัดขวาง ทำลายระบบการเมือง เป็นการเข้าไปขัดขวาง กดดัน และกระบวนการตัดสินใจในด้านสิทธิความเป็นพลเมือง สะท้อนให้เห็นถึงการขอความเห็นใจ โดยมีระดับการกระทำทั้งแบบทำลาย ที่ใช้ความกล้าหาญในการเคลื่อนไหวของขบวนการสิทธิความเป็นพลเมือง และในระดับกิจกรรมที่มีลักษณะผิดกฎหมาย ในรูปแบบในการบุกเข้าไปประท้วงในสถานที่เฉพาะ แต่ก็ยังมีความคิดเห็นที่คัดค้านถึงการนำวิธีการดังกล่าวมาใช้จากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ภาครัฐว่า วิธีการเข้ายึดครองพื้นที่จะทำให้คนอื่นที่เข้ารู้เรื่องด้วยจะได้รับความเดือดร้อน โดยทางกลุ่มผู้ชุมนุมควรจะหาวิธีการอื่นมาใช้ในการเคลื่อนไหว สอดคล้องกับที่ พงศพิศาน ชุมพล (2539, น. 130-133) ได้กล่าวถึงการใช้พลังอำนาจของกลุ่มในการบีบบังคับให้ตัดสินใจ หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดตามความต้องการของกลุ่ม และหากใช้ในช่องทางที่เหมาะสมก็จะเกิดผลกระทบต่อการทำงานของเมือง และการกำหนดนโยบาย ซึ่งการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ชุมนุมเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดคู่ขนานไปกับกิจกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลาดชาย รมิดานนท์ (2546, น. 94) ในบทความเรื่อง “เอ็นจีโอ : ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมตามระบอบประชาธิปไตย” ที่ชี้ให้เห็นว่าขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) เป็นเงื่อนไขสำคัญอันขาดไม่ได้ของระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ซึ่งจะมี

มากขึ้นในสังคมประชาธิปไตยสมัยใหม่ โดยจะเกิดคู่ขนานไปกับพรรคการเมือง และสถาบัน ตลอดจนกลไกการเมืองแบบต่าง ๆ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาตามผลสรุปที่ได้จากการศึกษา พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่ทำการสัมภาษณ์ทุกกลุ่มต่างเห็นด้วยกับประเด็นของการเจรจาพูดคุยกันเพื่อหาข้อยุติและทางออกของปัญหา และเห็นด้วยกับการที่รัฐบาลซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจในการบริหารงานของประเทศได้ให้ความสำคัญกับวิธีการดังกล่าว โดยการส่งตัวแทนที่มีอำนาจในการตัดสินใจในเบื้องต้นเข้ามาเจรจาพูดคุย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (2536, น. 134-135) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางของทฤษฎีประชาธิปไตยพหุนิยมที่รัฐต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มชนหรือกลุ่มบุคคลที่ต่อต้านหรือใช้กำลังกดดันรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลจึงมิใช่แหล่งอำนาจเพียงแหล่งเดียว หรือเป็นสถาบันเพียงสถาบันเดียวที่มีอำนาจควบคุมชีวิตคนในสังคม ดังวิธีการที่รัฐบาลได้นำมาใช้กับกลุ่มผู้ชุมนุมไว้ที่คืนทำกิน โดยการเข้ามาเจรจาพูดคุยกับกลุ่มผู้ชุมนุมเพื่อหาข้อยุติของปัญหา และได้มีการออกนโยบายในการให้ความช่วยเหลือจนสามารถผ่อนคลายความขัดแย้งลงไปได้ในที่สุด

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

3.1.1 **หน่วยงานราชการควรเข้าไปปรับทราบปัญหาและพูดคุยทำความเข้าใจกับ** กลุ่มคนที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาเกษตรกรผู้ไร่ที่ทำกินตั้งแต่เริ่มเกิดปัญหา

3.1.2 **รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารถึงที่มาและสาเหตุของปัญหาที่** ทำให้เกษตรกรไร่ที่ทำกินเพื่อให้ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนได้รับทราบข้อมูลที่แท้จริง ในการที่จะมาแก้ไขปัญหาร่วมกัน และต้องอธิบายถึงผลกระทบที่จะเกิดจากข้อต่อรองที่ทางกลุ่มผู้ชุมนุมจะนำวิธีการเข้าบุกยึดครองพื้นที่มาใช้ว่าจะมีปัญหอะไรบ้างที่จะตามมา

3.1.3 **ควรมีการใช้กฎหมายอย่างจริงจังและเด็ดขาดกับกลุ่มบุคคลที่มีการช่วย** หรือปลุกปั่นผู้คนให้มีการกระทำที่จะสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นและสร้างปัญหาให้กับสังคม

3.1.4 **วิธีการที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหา** แต่จะเกิดผลในทางลบซึ่งอาจจะเป็นการเพิ่มความขัดแย้งได้หากบุคคลที่เป็นตัวแทนในการเจรจาไม่มีประสบการณ์หรือความน่าเชื่อถือ

3.1.5 **กรมป่าไม้ควรศึกษาและวางแผนถึงผลกระทบ** ที่อาจจะตามมาจากการบังคับใช้กฎหมายกับทางกลุ่มผู้ชุมนุม โดยต้องใช้วิธีการที่จะทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกัน หรือเกิดความสูญเสียให้น้อยที่สุด

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ให้ผู้ศึกษาทำการศึกษาในมุมมองกลับบ้าง ซึ่งยังมีเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไม่มีพื้นที่ทำกินที่ไม่ได้ออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้อง ว่าทำไมบุคคลดังกล่าวจึงไม่ได้ออกมาเคลื่อนไหว เช่น อาจจะไม่เห็นด้วยกับวิธีการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ชุมนุม อย่างไรก็ตามวิธีการบุกยึดพื้นที่มาใช้กดดันรัฐบาล

3.2.2 ให้ศึกษาถึงปัจจัยทางการเมืองว่ามีส่วนสำคัญที่เป็นสาเหตุทำให้กลุ่มเกษตรกร ผู้ไร่ที่ทำกินออกมาเคลื่อนไหวหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิติ ตย์คานนท์. (2538). *เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ*. (พิมพ์ครั้งที่ 10) กรุงเทพฯ: บัดเตอร์ฟลาย.
- กิติพัฒน์ ประเสริฐ. (2552). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่* (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- กรองแก้ว อยู่สุข. (2537). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โครงการแก้ไขปัญหายางพาราทั้งระบบสถานการณ์ยางพารา .(2557). *เรื่อง การเตรียมการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกยางพารากระทรวงเกษตรและสหกรณ์*
- ความหมายของความขัดแย้งและความรุนแรงระหว่างประเทศ. วันที่สืบค้น 21 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.thaiblogonline.com>.
- จิตติมา เศรษฐศิริวิรุณกุล. (2539). *การระดมสมาชิกเพื่อสร้างพลังของกลุ่มผลประโยชน์ : ศึกษากรณีกลุ่มสมาชิกเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จุมพล หนิมพานิช. (2539). *สังคมและวัฒนธรรม*. ชุดวิชามนุษย์กับสังคม. หน่วยที่ 1-8. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: นนทบุรี.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2546). *เอ็นจีโอ: ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมตามระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- ชลธิรา ตัฒยาวัฒนา. (2546). *พลวัตสิทธิชุมชนกระบวนทัศน์ทางมานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร องค์การมหาชน.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2533). *รัฐกับสังคม : ไตรลักษณ์รัฐไทยในพหุสังคมสยาม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช และกุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2536). *สิ่งแวดล้อมกับความมั่นคงของรัฐและอำนาจการเมือง*. กรุงเทพฯ: สถาบันความมั่นคงนานาชาติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาคริต อ่อนเมือง. (2543). *การนำนโยบายการจัดการทรัพยากรทางทะเลไปปฏิบัติ : ศึกษากรณีปลากะตัก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

- ชาติชาย ไชยพิมล. (2540). *ความขัดแย้งทางการเมืองในการกำหนดนโยบายศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 เฉพาะมาตรา 198-199 สมัยรัฐบาลชวน หลีกภัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ไชยยันต์ ไชยพร. (2552). *แนวคิดทางการเมืองและสังคม*. (Nelson,1987 : 104 อ้างใน การเมืองการปกครองไทย หน่วย 6 หน้า 9): มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2545). *ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- เชี่ยวชาญ อาศวีพัฒนกุล. (2530). *แนวคิดในการพัฒนามนุษย์ในองค์การมิติใหม่ของการบริหารงานบุคคลในภาครัฐบาลการเมืองค่านิยมและการจัดการทรัพยากรในองค์การ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อินเจนส์โตว์.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2543). *เศรษฐศาสตร์การเมือง (ลูกชิ้นสู้)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. (2542). *พฤติกรรมบุคคลในองค์การ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีรพล อินทรลิม. (2541). *บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจนต่อรัฐบาล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ธีระ นุชเปี่ยม. (2541). *การเมืองโลกสมัยใหม่*. กรุงเทพมหานคร: ศิลปะสยามบรรจุกัณฑ์และการพิมพ์.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2533). *การเมืองท้องถิ่น : ศึกษาบทบาทผู้นำชาวไร่อ้อยในฐานะตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นุชนาฏ สุขอม. (2550). *การแข่งขันทางเศรษฐกิจและการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง (ลักษณะของความขัดแย้ง). วันที่สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.Kroobnnok.com>

- ประดิษฐ์ ทิพย์สุมาลัย. (2531). ความขัดแย้งในทางการเมืองท้องถิ่น: ศึกษากรณีการขยายเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2541). การเมืองบนท้องถนน 99 วันสมัยชวคนจนและประวัติศาสตร์การเดินขบวนชุมนุมประท้วงในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: บัดเตอร์ฟลาย.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2545). วิถีชีวิต วิถีสู้ ขบวนการประชาชนร่วมสมัย. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ตรีศวิน.
- พฤทธิสถาน ชุมพล. (2540). แนวทฤษฎีในการรวมกลุ่มในสังคมไทยและกลุ่มอิทธิพล. กรุงเทพฯ: วิทยา.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2533). ศาสตร์แห่งการวิจัยทางการเมืองและสังคม. กรุงเทพมหานคร: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- พรนพ พุกกะพันธ์. (2542). การบริหารความขัดแย้ง. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เพ็ชรกุล.
- ภูรินทร์ ศรีสินทร. (2539). ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในเรื่องการใช้ทรัพยากรป่าไม้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- มูจลินท์ ชัยชมพู่. (2550). การเคลื่อนไหวทางการเมืองของสมาพันธ์ครูในเรื่องการถ่ายโอนการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2548. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วิวัฒน์ คดิธรรมนิศย์. (2536). สิทธิชุมชน : การกระจายอำนาจจัดการทรัพยากร. กรุงเทพมหานคร: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนารามคำแหง.
- วีระ เลิศสมพร. (2543). การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนและกลุ่มองค์กรต่างๆ ต่อกรณีร่างรัฐธรรมนูญในช่วงเดือนมกราคม – กันยายน 2540. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วิเชียร บุราณรักษ์. (2548). ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมใจ ลักษณะ. (2542). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิทยา.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2547). ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: แม็ทส์ปอยท์.

- สันติ จิยะพันธ์. (2538). ความขัดแย้งในแนวคิดระหว่างรัฐกับสังคมเรื่อง สิทธิของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุขจิต บุญบงการ. (2546). มนุษย์กับสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แอคนบุ๊ก.
- สุกิจ เจริญรัตนกุล. (2530). วิเคราะห์การเมือง สรุปลงความคิดเห็นนักวิชาการอเมริกัน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สิทธิพันธ์ พุทธหุน. (2541). ทฤษฎีการเมืองและจริยธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ตรีสวี.
- สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่จังหวัด. วันที่สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.Pragubkhirikan.com>
- สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. (2545). พฤติกรรมองค์กร. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อนุสรณ์ ถิมมณี. (2542). รัฐ สังคม และการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อรุณ รักธรรม. (2538). ทฤษฎีองค์กรและพฤติกรรมองค์กร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อินเจนสโตร์.
- อุเชนทร์ เชียงเสน. (2556). ประวัติศาสตร์การเมืองภาคประชาชน : ความคิดและปฏิบัติการของ “นักกิจกรรมทางการเมือง” ในปัจจุบัน. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Lyman, Ford Med. (1995). *Social Movement: Critics Case Studies*. London: Macmillan.
- Turner, Ralph Hand Killian, Lewis. (1957). *Collective Behavior Englewood Cliffs*. London: Prentice-Hall.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ศูนย์วิจัยวรรณกรรมราชภัฏ

ภาคผนวก ก
วาระการประชุมคณะรัฐมนตรี

1/9
86/5

การประชุมคณะรัฐมนตรี
26 สิงหาคม 2546

ศาลจังหวัดกระบี่
สำเนาถูกต้อง
คดี: ๓๐๓
หมายเลข: ๓๓๖
เอกสาร: ๓.๓ (๓๓๖)
ทนายผู้ว่า: ม.ล.สุวิภา
๒๗ พ.ค. ๒๕๕๘

ครั้งที่ 26 สิงหาคม 2546) เมื่อเวลา 08.30 น. ที่ห้องประชุม ชั้น 2 ตึกสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัย
 ใหม่ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะรัฐมนตรี สรุป
 สำคัญได้ ดังนี้

- เรื่อง ร่างประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การส่งออกปอกนอกและการนำเข้ามาใน
 ราชอาณาจักรซึ่งสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้า พ.ศ. และร่างประกาศกระทรวง
 พาณิชย เรื่อง การส่งออกปอกนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์
 พ.ศ.
- เรื่อง ผลการพิจารณาการขออนุมัติเบิกจ่ายเงินงบกลางค่าใช้จ่ายสำนักงานเพื่อประชุมเศรษฐกิจ
 โครงการปรับโครงสร้างภาคการผลิตทางการเกษตร (เกษตรกรอินทรีย์นำร่องของจังหวัด 156, 1570/56
 สุรินทร์ แบบครบวงจร)
- เรื่อง โครงการพัฒนาที่ราชประสงค์แปลง โรงภาพยนตร์ชุกสาม สี่นั้งรังสิต กรุงเทพมหานคร
- เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- เรื่อง หารืออำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด
- เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การพอกหนัง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- เรื่อง ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ.) ออกตามความในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493
 (ยกเลิกข้อกำหนดในใบอนุญาตขายสุราและการขนสุรข้ามเขตที่กำหนด)
- เรื่อง ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 พ.ศ. 2546.
- เรื่อง แนวทางการดำเนินการควบคุมเครื่องดื่มที่มีกาเฟอีน
- เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านหนึ่งบ้านนายข้าราชการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ปรับปรุง
 บทบัญญัติเรื่องอำนาจการดำเนินงานของกองทุน)
- เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- เรื่อง ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการจัดการ
 กองทุนรวม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ปรับปรุงคุณสมบัติของบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน
 จำกัดที่จัดตั้งขึ้นใหม่เพื่อประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการจัดการกองทุนรวม)
- เรื่อง การสร้างโรงงานผลิตยาสูบแห่งใหม่

สำเนา (๔๙๓๓๖)
 ๑

14. เรื่อง การปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารของ "สำนักงานคณะกรรมการบริหารกองทุน
พัฒนานวัตกรรม" สำเนาถูกต้อง
15. เรื่อง ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ "การตรวจราชการแบบบูรณาการ"
16. เรื่อง การนำเสนอระบบสัญญาจ้างต่อคณะรัฐมนตรี นายชูวงศ์ มณีกุล
17. เรื่อง โครงการจังหวัดทดลองแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา
18. เรื่อง ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ (ฉบับที่...) พ.ศ. และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับ
กลุ่มภารกิจ
19. เรื่อง ความตกลงการจ้างแรงงานระหว่างไทย - มาเลเซีย
20. เรื่อง การจัดทำแผนการดำเนินงานด้านทรัพย์สินทางปัญญากับสหรัฐฯ
21. เรื่อง ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่... (พ.ศ.) ออกตามความในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง
พ.ศ. 2522
22. เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.
23. เรื่อง การพัฒนาข้าราชการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (HRD e-Learning) : หลักสูตรการ
วางแผนกลยุทธ์
24. เรื่อง รายงานความก้าวหน้าของ โครงการหรือเรื่องเร่งด่วนของรัฐบาล
25. เรื่อง ปัญหาการค้าและปัญหาเหล็ก ร้อน
26. เรื่อง การช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาด
ย่อม อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
27. เรื่อง ร่างประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง ยกเลิกการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษตอบโต้การ
ทุ่มตลาดสินค้าเหล็กโครงสร้างรูปพรรณหน้าตัดรูปตัว H ที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศ
โปแลนด์
28. เรื่อง แผนพัฒนาระบบไฟฟ้าของกร ไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ในช่วงแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. 2545 - 2549) โครงการขยายเขตไฟฟ้าให้
ราษฎรในชนบท ระยะที่ 3 และโครงการก่อสร้างและปรับปรุงเสริมระบบจำหน่าย ระยะที่
6 ของกร ไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
29. เรื่อง อนุมัติยกเลิกการเก็บเงินมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกัน
30. เรื่อง รายงานผลการศึกษาโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี
31. เรื่อง ความคืบหน้าในการจัดทำแผนแม่บทกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ และผลการ
ดำเนินงานจัดทำแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการด้านพัฒนากระบวนการยุติธรรม
32. เรื่อง ขอความเห็นชอบให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ใช้จ่ายกระชั้น
33. เรื่อง สนับสนุนงบประมาณเพื่อการปรับปรุงตลาดสด อ.ต.ถ. ให้เป็นตลาดสดต้นแบบ
34. เรื่อง ขาดเวลาการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ 2546

35. เรื่อง ขออนุมัติดำเนินการจัดหาอาคารที่พักอาศัยให้กับข้าราชการตำรวจฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2546
36. เรื่อง ขอมติคณะรัฐมนตรีเพื่อขอให้หอรั้วขาวของบุคคลบนพื้นที่สูงและชุมชนบนพื้นที่สูง
37. เรื่อง ขอเปิดเปลี่ยนแปลงรายการบัญชีคิดงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547
38. เรื่อง แนวทางการผ่อนผันสำหรับรายการที่ไม่สามารถก่อนนี้ผูกพันได้ทันภายในเดือนสิงหาคม 2546
39. เรื่อง ผลการปฏิบัติงานต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด
40. เรื่อง รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของกระทรวงมหาดไทยรอบสัปดาห์ (ถึงวันที่ 24 สิงหาคม 2546)
41. เรื่อง ผลการประมหรหรือแนวทางแก้ไขป้ดผลกระทบกรณีรจนกรเข้าครอบครองสวนป่าลัมในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เอกชนขอใช้ประโยชน์
42. เรื่อง ขอมติลงนามในหนังสือแลกเปลี่ยนระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และสำนักงานกิจการอวกาศส่วนนอกแห่งสหประชาชาติ
43. เรื่อง ร่างความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์ - อิน โคนี เจือ
44. เรื่อง แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการอำนวยการจัดระบบศูนย์ราชการ

เรื่อง ผลการประมูมหาหรือแนวทางแก้ไขปัญหา กรณีราษฎรเข้าครอบครองสวนป่าล้มในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่เอกชนขอใช้ประโยชน์

และรัฐมนตรีรับทราบผลการประมูมหาหรือแนวทางแก้ไขปัญหา กรณีราษฎรเข้าครอบครองสวนป่าล้มในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เอกชนขอใช้ประโยชน์ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายงาน ดังนี้

1. ให้แจ้งรัดการสำรวจพื้นที่ที่เอกชนขอใช้ประโยชน์ทุกพื้นที่ทั้งที่หมดอายุและยังไม่หมดอายุการอนุญาต โดยมอบหมายให้ผู้ว่าราชการทั้ง 3 จังหวัด คือ สุราษฎร์ธานี กระบี่และนครศรีธรรมราช แต่งตั้งคณะทำงานที่ประกอบไปด้วยผู้แทนจากหน่วยงานจังหวัด กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สปก. กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ ผู้ได้รับอนุญาตให้เช่าและผู้แทนภาคประชาชนที่เดือดร้อน เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกัน และให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน 15 วัน
2. นำผลการดำเนินการในข้อ 1 มาพิจารณาวางกรอบและแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับการให้เข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวอย่างเป็นธรรมต่อไป โดยมีหลักการและแนวทาง ดังนี้
 - o 1) พื้นที่ที่หมดอายุการอนุญาต ให้ยุติการอนุญาตคืออายุไว้ก่อน
 - o 2) พื้นที่ที่ยังไม่หมดอายุการอนุญาต หากมีเจตนาใจการอนุญาตก็ให้พิจารณายกเลิกการอนุญาตการเข้าใช้ประโยชน์ และให้พิจารณาถึงอาสินของผู้รับอนุญาตความข้อเท็จจริง คือ ความเป็นธรรม และความเงื่อนไขอนุญาตออกกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยไม่มีการจ่ายค่าชดเชย
 - o 3) พื้นที่ที่ยังไม่หมดอายุการอนุญาต และปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญา มอบหมายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบพิจารณาทบทวนกรอบการดำเนินการ กรอบเวลาของการอนุญาตและกรอบอัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย
 - o 4) ให้พื้นที่ในข้อ 1) และ 2) มาจัดระเบียบการอนุญาตให้เข้าไปใช้ประโยชน์ โดยจะพิจารณาให้กับราษฎรผู้ยากไร้ ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง และเป็นคนในพื้นที่เป็นหลัก การแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ สามารถดำเนินการได้ทันที โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่ละพื้นที่เป็นประธานคณะทำงาน

W/kyu/11
/

สำเนาถูกต้อง
นายชวงศ มณีกุล

- 5) มอบหมายให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร และ กรมธนารักษ์ร่วมกันพิจารณาค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทั้งในส่วนของเกษตรกรรม และเอกชนในอัตราที่เหมาะสมและเป็นธรรม
- 6) มอบหมายให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย ไปทำความเข้าใจกับผู้ว่าราชการจังหวัดทั้ง 3 จังหวัด ให้ทราบและเข้าใจถึงแนวนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น ใน วันที่ 27 สิงหาคม 2546 เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้ไปชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงเกษตรกรที่เดือดร้อน ในเรื่องที่ทำกิน
- 7) ให้สรุปผลการประชุมหารือไปครั้งนี้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดปรานในวันอังคารที่ 26 สิงหาคม 2546

สำเนาถูกต้อง

นายวงศ์ มณีกุล

๒

ด่วนที่สุด

สำเนาถูกต้อง บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมป่าไม้ สำนักการอนุญาต โทร./โทรสาร ๐ ๒๕๓/๙ ๙๕๖๓/

ที่ ทส ๑๖๐๒.๓/ ๑๖ ๒๖๕๕ วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง การนำที่ดินป่าสงวนแห่งชาติที่ได้อนุญาตให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ และการอนุญาตได้สิ้นอายุแล้ว
ในท้องที่จังหวัดกระบี่มาจัดสรรให้ราษฎร

เรียน ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๒ สาขากระบี่

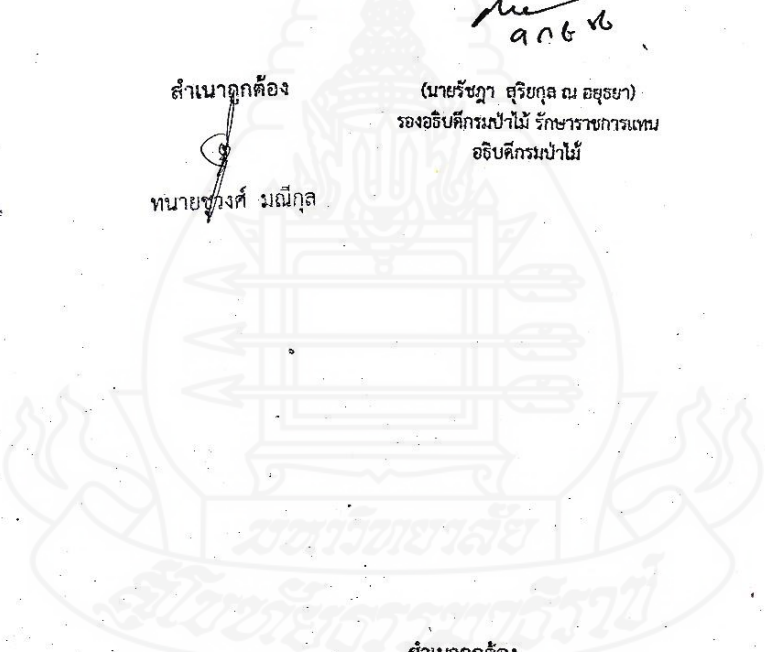
กรมป่าไม้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมป่าไม้ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๐๒.๓/ ๑๖ ๒๖๕๕
ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๖ เรื่อง การนำที่ดินป่าสงวนแห่งชาติที่ได้อนุญาตให้เอกชนเข้าทำประโยชน์
และการอนุญาตได้สิ้นอายุแล้วในท้องที่จังหวัดกระบี่มาจัดสรรให้ราษฎร (ไม่มีสิ่งที่ส่งมาด้วย) เรียนมา
เพื่อโปรดทราบและพิจารณาค่าเงินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ผลเป็นประการใด รายงานให้กรมป่าไม้
ทราบพร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องด้วย

Handwritten signature
๑๐๖๖

สำเนาถูกต้อง

(นายรัชฎา สุริยกุล ณ อยุธยา)
รองอธิบดีกรมป่าไม้ รักษาการแทน
อธิบดีกรมป่าไม้

นายชวงค์ มณีกุล

สำเนาถูกต้อง

Handwritten signature
๑๐๖๖

(นายบรรจง เลขาวิจิตร)
ผู้อำนวยการสำนักการอนุญาต

(นายประยุทธ เสี่ยวอิม)
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

Handwritten signature
๑๐๖๖

(นายสมเกียรติ ศัสดี)

ทำหน้าที่ผู้อำนวยการสหอนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดิน
ผู้พิมพ์

Handwritten signature
๑๐๖๖

ผู้ตรวจ
ผู้พิมพ์

เอกสารที่ส่งมาเลขที่ ๑๖๐๒.๓/๔๓๒๐ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๖

๑

ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๐๒.๓/๑๖๒๓๔ สำเนาถูกต้อง

กรมป่าไม้
๖๑ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

๕ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง การนำที่ดินป่าสงวนแห่งชาติที่ได้อนุญาตให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ และการอนุญาตได้สิ้นสุดอายุแล้ว
ในท้องที่จังหวัดกระบี่มาจัดสรรให้ราษฎร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่

อ้างถึง หนังสือกรมป่าไม้ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๐๒.๓/๔๓๒๐ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ ของนายพรชัย เกบุตร ตัวแทนกลุ่มเพื่อเกษตรกรกระบี่ เลขที่ ๐๐๑/๒๕๕๖
ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ พร้อมเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย

กรมป่าไม้ขอส่งสำเนาหนังสือตามสิ่งที่ส่งมาด้วย เรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา
ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้ เป็นการต่อเนื่องกับหนังสือกรมป่าไม้ตามข้างอ้างถึง

สำเนาถูกต้อง

ขอแสดงความนับถือ

นายชูวงศ์ มณีกุล

(นายรัชฎา สุริยกุล ณ อยุธยา)
รองอธิบดีกรมป่าไม้ รักษาการแทน
อธิบดีกรมป่าไม้

สำนักการอนุญาต

โทร./ โทรสาร ๐ ๒๕๓/๙ ๕๕๖๓

www.forest.go.th

สำเนาส่ง - ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๒ สาขากระบี่

- นายพรชัย เกบุตร

สำเนาถูกต้อง

(นายบรรจง เลขารัตน)
ผู้อำนวยการสำนักการอนุญาต

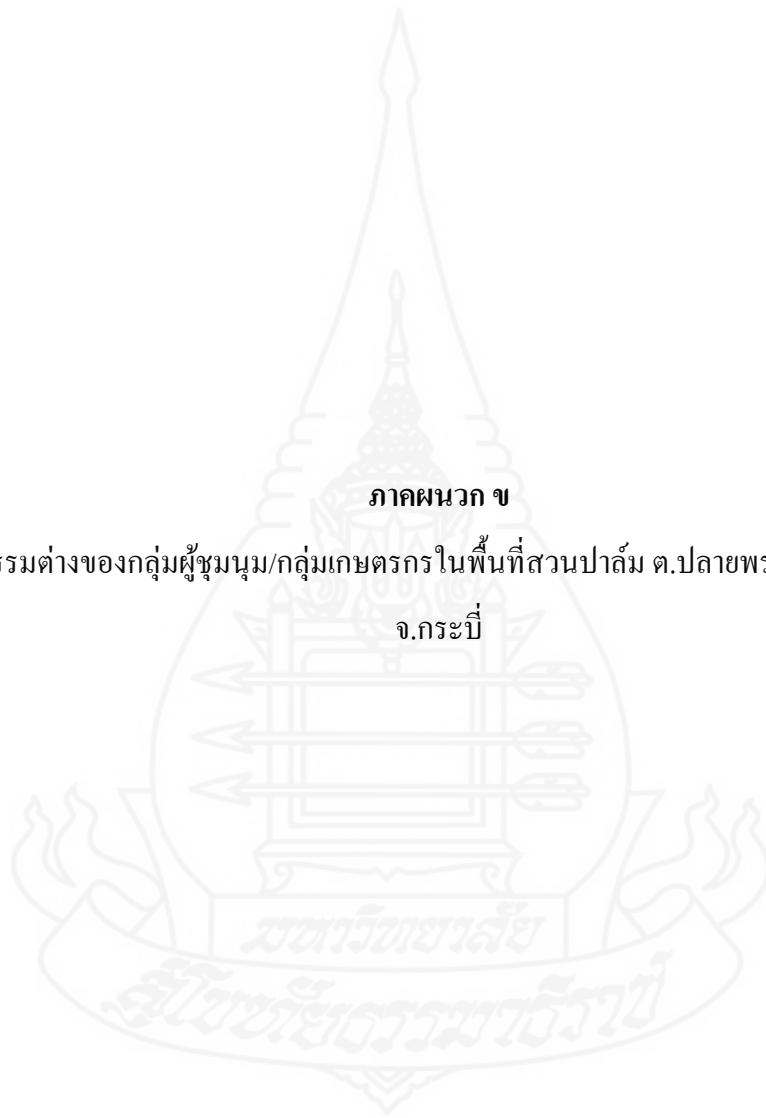
(นายประยุทธ เลี้ยวอิม)
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

(นายสมโภชน์ ศัลย์ดี)
ผู้อำนวยการส่วนอนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดิน
ผู้รับแจ้ง 5/1/๑
ผู้รับแจ้ง 5๐๓

ภาคผนวก ข

ภาพกิจกรรมต่างของกลุ่มผู้ชุมนุม/กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่สวนปาล์ม ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา

จ.กระบี่

ภาพกลุ่มผู้ชุมนุมในพื้นที่สวนป่าส้ม ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา จ.กระบี่

ภาพกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา จ.กระบี่

ภาพการดำเนินโครงการต่างๆ ของกลุ่มผู้ชุมนุม และสมาชิกที่ชุมนุมในพื้นที่สวนปาล์ม ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา จ.กระบี่

ภาพป้ายโครงการเลี้ยงไก่พื้นบ้าน ของกลุ่มแกนนำและผู้ชุมนุมในพื้นที่สวนปาล์ม ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา จ.กระบี่

ภาพการรื้อทำลายสิ่งต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ภายหลังจากเจรจา แล้วไม่เป็นผลสำเร็จ

ภาพกลุ่มผู้ชุมนุมที่มีการสลายฝูงชนจนทำให้เกิดการปะทะกันขึ้นมีทั้งผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและถูกจับตัวในเหตุการณ์

กลุ่มผู้ชุมนุม ใช้แนวทางเชิงสัญลักษณ์ สร้างภาพรักรชาติบ้านเมือง ปากทางเข้าสวนปาล์ม

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายวิวัฒน์ แก้วเสน
วัน เดือน ปีเกิด	14 มกราคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
ประวัติการศึกษา	บธ.บ (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2547 ศศ.บ. (รัฐศาสตร์)มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2552
สถานที่ทำงาน	บริษัท เอิร์ธ เทค จำกัด จังหวัด ภูเก็ต
ตำแหน่ง	กรรมการผู้จัดการ

